

Serie nouă
AUGUST 2021

8
(CCXLI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Aniversare Adrian Iorgulescu
- ✓ Festivalul Internațional “Vara Magică”, 2021
- ✓ *Rigoletto* pe lac
- ✓ *In memoriam* - Vasile Tomescu, Remus Georgescu
- ✓ Festivalul Internațional “George Grigoriu”, 2021
- ✓ Convorbirile “A.M.” - Mircea Romcescu

În imagine:
Adrian Iorgulescu
(Foto: Mihai Cosma)

Jubileu: Enescu 25

Pentru a fi în ton cu așa-zisul "Centenar" al Operei Naționale București (opera bucureșteană fiind, de fapt, din ultimul pătrar al secolului XIX), am putea aniversa cei 25 de ani ai lui Enescu... Nu 25 de ani de viață, nici măcar o comemorare de 25 de ani, ci... cele 25 de ediții ale Festivalului Enescu (care, se știe, nu înseamnă 25 de ani, ci mult mai mulți: 63). Dar cum aritmetica nu este punctul nostru forte, iar întâiul matematician al capitalei nu mai prididește, printre denunțurile anti-corupție pe care le scrie, să mai vină și la concerte, putem să lăsăm cifrele de o parte și să ne bucurăm de o trecere în revistă optimistă, îmbucurătoare, a realizărilor Festivalului.

Înființat la moartea lui George Enescu de către forurile de partid, la propunerea Uniunii Compozitorilor, Festivalul Internațional "George Enescu" a fost, multă vreme, unicul eveniment major al vieții muzicale românești la care publicul îi putea vedea pe marii interpreți din țările occidentale. Au venit la București și au cântat în memoria lui Enescu foști discipoli sau colaboratori ai săi - violoniști, pianști, violonceliști, dirijori de primă mărime din Europa și din Statele Unite. Din fericire, buna organizare a festivalului a făcut posibilă înregistrarea și lansarea pe loc, la cald, a unei serii de discuri Electrecord, în paralel cu transmisiunile în direct la televiziune și la radio, în așa fel încât evenimentul a căpătat dimensiuni spectaculoase și a avut șansa prezervării, în timp, a unor momente cu adevărat unice.

Obiectivele Festivalului, deși în linii mari constante, au fost sensibil diferențiate în timp. Dacă inițial ideea de bază era invitarea unor personalități interpretative care să cânte pentru publicul românesc partiturile cele mai cunoscute ale lui Enescu, au existat și obiective paralele, mai mult sau mai puțin explicit asumate: descoperirea și lansarea unor lucrări care nu fuseseră prezentate încă în România - și aici exemplul cel mai grăitor este opera *Oedipe*, tocmai lucrarea despre care compozitorul spunea că îi este cea mai dragă dintre toate creațiile sale. Sau prima audiție a *Simfoniei de cameră*, realizată de același formidabil dirijor care a fost Constantin Silvestri.

A urmat apoi o vreme în care a fost redusă drastic prezența oaspeților din țări capitaliste, pentru a demonstra superioritatea artei socialiste, care dispune de interpreți cel puțin la fel de buni ca "vedetele" Occidentului - și atunci au apărut pe scenele Festivalului în primul rând maeștri ruși, dar și din Ungaria, Polonia, Bulgaria, R.D. Germană etc. Din păcate, odată cu reducerea bugetului și a interesului autorităților pentru Festival s-a profilat și o scădere a calității și standardului interpreților, aleși după criteriul onorariilor mici.

Cea mai nefastă perioadă avea însă să urmeze: ideea de bază devenise nu să demonstrăm superioritatea artei din țările socialiste, ci superioritatea muzicienilor din România, cărora partidul și statul le crease "cele mai bune condiții de pregătire și de afirmare", astfel încât afișul ajunsese să fie dominat de invitați autohtoni. Mai rău, s-a propus chiar înlocuirea Festivalului cu celălalt festival, cel al culturii de mase, "Cântarea României", sau cel puțin ca pe afișele Festivalului "Enescu" să fie promovați frunțașii de la "Cântarea României"... Din fericire, anul 1989 a anulat aceste tendințe și reluarea în anii post-Revoluție a Festivalului a readus trendul invitării marilor soliști, dirijori

și orchestre indiferent de originea lor geo-politică, inițial cu un buget economic.

Festivalul a fost vremelnic afectat și de tarele vizibile în instituțiile noastre de concerte: invitarea oaspeților se făcea, nu odată, pe principiul devenit un secret al lui Polichinelle al "reciprocității" - eu te invit pe tine, tu mă inviți pe mine... sau altfel spus "ii vom invita pe cei care sunt dispuși să ne invite pe noi, cei din ierarhia decizională a Festivalului", fără a mai conta cine ar fi aceștia și ce valoare au...

Dar, în ultima vreme, Festivalul, ajuns la dimensiuni nebănuite ca număr de concerte, are un bun standard de calitate și a atras, pe rând, cam toate orchestrele mari, și pe cei mai semnificativi muzicieni ai zilei. Acest obiectiv a fost, certamente, atins.

Ar fi binevenit acum, după ce Festivalul și-a consolidat renumele și a devenit o tentație pentru participanți, să fie implementată și o politică repertorială mai fermă, în sensul încurajării explicite a preluării în repertoriul acestor oaspeți a lucrărilor enesciene. Această țintă ar trebui să fie prioritară, astfel încât ceea ce s-a întâmplat cu *Oedipe* să se întâmple și cu Simfoniile, Suitele pentru orchestră și cu muzica de cameră: acestea să fie cunoscute, apreciate și alese de bună voie de marile ansambluri, de marii dirijori și de marii soliști. La mulți ani Festivalului Internațional "George Enescu"! Și la mai mare!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Festivalul Internațional "Vara Magică".....3-5

Rădăcini - Enescu 140.....10-11

Simpozionul Internațional "G. Enescu".....15

Festivalul Internațional "G. Grigoriu"...28-32

Convorbirile "A.M." - Mircea Romcescu..38-39

Adrian Iorgulescu – ipostaze creatoare ale Zborului înăuntru

Nu-i deloc ușor să vorbești despre o personalitate precum Adrian Iorgulescu... Poate pentru binecunoscuta-i

Foto: Mihai Cosma

luciditate, care i-a echilibrat întotdeauna nu doar comportamentul, ci și atitudinea, vizibil echidistantă, față de aprecierile celorlalți. Calmul și naturalețea unei adresări constant amiabile îi înveșmântează elegant „firea de artist”, surclasând banala familiaritate și chiar diminuând tacit eventuala tentație a celor din jur de a-i elogia calitățile. Privindu-l însă atent, în locul „ultimului dinozaur” – așa cum s-a autointitulat recent, cu sarcasmul care îl caracterizează – apare conturul delicat al unui om de cultură cu alură aristocratică, dotat cu o remarcabilă capacitate intuitivă. Un personaj charismatic, cu abilități organizatorice native și un stil individualizat de a pune în lumină situații, conjuncturi și relații interumane.

Inteligența creativă, darul comunicării directe și perspectiva clară asupra tuturor domeniilor artistice i-au ghidat cariera didactică

și, ulterior, pătrunderea în universul scindat și, nu rareori, incoerent din punct de vedere doctrinar al politicului, pe care și-a dorit să-l amprenteze cu propria viziune - *Dreapta: Principii și perspective* – demonstrându-și, o dată în plus, apetența pentru panoramarea analitică. Și a acceptat, pentru o perioadă de 4 ani, să preia conducerea Ministerului Culturii și Cultelor bazându-se pe acele principii de la care nu avea să abdice; poate și pentru că, natural, e aproape imposibil, ca profesor de armonie și teoretician al esteticului, să nu fii captivat de nuanțele Frumosului care să-ți devină o a doua natură...

Însă, cu certitudine, creația sonoră a reprezentat pivotul preocupărilor sale de-a lungul întregii existențe, tuturor genurilor (simfonic, concertant, vocal-instrumental, cameral, coral, operă și muzică de film) dedicându-le, alternativ, cel puțin câte un demers componistic a cărui importanță a marcat, deja, dramaturgia muzicală contemporană. Sunt lucrări calibrate, de o plasticitate aparte, deschise semantic unor multiple opțiuni interpretative, partituri care, dincolo de „litera” carnației sonore propriu-zise au o alură epică și un farmec rafinat, perceptibil chiar de la prima lectură.

Și totuși, Adrian Iorgulescu nu s-a oprit aici, „*fiindcă poezia, neprefăcută pentru auditoriu – vedeți dumneavoastră – este un simplu exercițiu personal de stil, cu stiletul înțepând neuronii*” (citatul îi aparține). Ironia fină, preponderent investită în subiecte telurice, afinitatea pronunțată pentru satiră, dar și pentru expresia metaforică l-au determinat pe muzician să-și manifeste simțul ludic și în sfera poeticului. Atras atât de fabulosul concept al revelației Timpului cât și de plurivalența armoniei contrariilor – probată în inspiratul volum de eseuri (*Dez)acorduri* –, precum și de alchimia amestecului dintre sunete și litere, compozitorul a schițat *Aripa Evei*, acel superb mănunchi de versuri grefat pe simbioza dintre filonul liric și savuroasele jocuri de cuvinte agrementate cu note muzicale, în spiritul propriei libertăți de expresie.

„*Despre destinul damnat*” (din *Aripa Evei*)? „*Depinde...*”

Despre non-conformism, la granița dintre milenii? Cu siguranță, privindu-i pas cu pas “*zborul înăuntru*” către “*vremea boltirii sub boltă*” a celor șapte decenii de viață...

Loredana BALTAZAR

Festivalul Internațional “Vară Magică” la a X-a ediție

Mai întâi de toate o atenționare: rândurile de mai jos nu vor avea virtuțile unei cronici muzicale „comme il faut” asupra celor 4 recitaluri la care am luat parte sub egida celei de-a X-a ediții a Festivalului „Vara Magică”, ci sunt preocupate mai mult de evidențierea resorturilor care au asigurat organizarea lor, în ciuda condițiilor financiare și a conjuncturii pandemice - deloc favorabile.

În al doilea rând, un amănunt ce nu trebuie să supere pe nimeni: sunt foarte puține la noi asociațiile culturale capabile/dispuse să desfășoare proiecte de muzică clasică pe termen lung, fără a se asigura de câștiguri imediate, sigure.

Iar în al treilea rând, un adevăr deranjabil, rostit – tocmai din această cauză - doar „în privat”: de o bună bucată de vreme calitatea vieții muzicale românești este dramatic angajată „în coborâre”; iar instituțiile muzicale au devenit niște corăbii lovite de multe furtuni. Or, tocmai de aceea, apreciem la superlativ eforturile unei asociații precum Lanto Communication care, fără nici o susținere din partea Primăriei capitalei sau a Ministerului Culturii, reușește să ofere bucureștenilor – și în această an! - recitaluri și concerte de neuitat, sub cupola Ateneului Român.

Despre...

Dorin Ioniță, organizatorul Verilor Magice...

Preocupări la început întâmplătoare, iar mai apoi integrate tiranic în existența sa cotidiană, l-au determinat pe actualul manager general al Lanto Communication, Dorin Ioniță, să se dedice în exclusivitate domeniului cultural, spre câștigul real al

Dorin Ioniță

melomanilor bucureșteni. Un om de o perseverență rară: care și-a depășit rapid condiția de „sosit dinafara domeniului” devenind unul dintre cei mai apreciați făuritori de cultură de la noi; un om care nu s-a resemnat

PRODUCĂTOR
Lanto COMMUNICATION

CO-PRODUCĂTORI
Radio România Muzicală
TVR 3

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
Vară Magică
ediția a X-a

MAREA MUZICĂ A LUMII LA BUCUREȘTI

7 IULIE - 19 AUGUST 2021 | ATENEUL ROMÂN

11 CONCERTE EXTRAORDINARE
ORCHESTRE, DIRIJORI ȘI SOLIȘTI, NUME SONORE PE SCENA MUZICII CLASICE
LUCRĂRI RENUMITE DIN REPERTORIUL NAȚIONAL ȘI UNIVERSAL

BILETE DISPONIBILE :
www.LANTO.ro Bilete.ro
Casa de Bilete a Festivalului, deschisă la Ateneul Român,
intrarea din str. Benjamin Franklin nr. 1-3,
de luni până vineri, orele 14:00 - 19:00.

până acum niciodată, nici măcar vara trecută, când majoritatea directorilor de festival au făcut-o în fața restricțiilor impuse de pandemie. De neclintit în hotărârea de a asigura continuitate proiectelor sale, Dorin Ioniță nu a capitulat ci a căutat soluții, și-a asumat riscuri... și a organizat până la urmă mult așteptata „Vară Magică” - în aer liber, afirmând demonstrativ în fața unui Ateneu zăvorât, că nimic nu poate zădărnici *nevoia de cultură* a omenirii și nici elanul său.

Așa se face că „Vara Magică” de acum, poate sărbători 10 ediții neîntrerupte și performanța de a fi avut: peste 120 de manifestări artistice, peste 100 artiști-invitați și circa 80.000 de spectatori până în prezent. Desfășurată din 7 iulie până pe 19 august, ediția de anul acesta - cu numărul 10! - a aruncat în cotidian un generic seducător prin: *Marea Muzică a Lumii la București*; și, de asemenea, o ofertă de 5 recitaluri, 3 seri camerale și 3 seri concertante – extrem de ademenitoare prin program dar și prin artiști – aceștia din urmă, cunoștințe vechi sau nume mai noi pe afișele festivalului, precum: Elisabeth Leonskaja, Cristian Măcelaru, Elena Moșuc, David Lefevre, Andrei Yaroshinsky, Alexandru Tomescu, cvartetul Wave sau ansamblul PlaCello.

Soprana Elena Moșuc, o artistă la aniversare...

Cum putea debuta mai promițător un festival ca „Vara Magică”, dacă nu cu un *Recital vocal* - susținut de una dintre cele mai apreciate soprane pe care România le-a oferit Lumii după Hariclea Darclée, Viorica Ursuleac, Virginia Zeani, Ileana Cotrubaș sau Nelly Miricioiu, adică

dedicată excepționalei noastre soprane de compozitorul milanez Marco Giubileo. Dar, cu totul memorabilă - sunt sigură că va rămâne pentru mulți dinte cei prezenți, „Vocaliza” din ciclul *Gymnopedies* de Erik Satie - în care, personal am regăsit toate rafinamentele știute din anterioarele spectacole ale artistei.

de soprana Elena Moșuc?! O artistă cu o carte de vizită impresionantă, sărbătorind - la rândul său, anul acesta, 3 decenii de carieră internațională și 31 de ani de la debutul ei pe scena Operei din Iași, orașul natal al celebrei noastre soprane. Elena Moșuc, o excepțională belcantistă și deținătoarea tuturor secretelor Școlii italiene de Canto: care s-a reînfrățit publicului bucureștean cu un program muzical extrem de consistent, variat și, nu în ultimul rând, atractiv.

Astfel, în prima parte, Elena Moșuc a propus miniaturi lirice în acompaniament de chitară (**Bogdan Mihăilescu**), semnate de: Henry Purcell, Gr. Fr. Haendel, J. S. Bach, Antonio Cesti, César Franck, Francisc Poulenc, Erik Satie și Nino Rota care i-au evidențiat sensibilitatea și cântul măestrit, strălucirea de sunet și capacitatea de a hipnotiza audiența prin nuanțări splendide. În timp ce, în a doua parte, a propus arii de operă cu acompaniament clasic de pian (**Vasilica Stoiciu-Frunză**) și o incursiune într-un repertoriu care să-i etaleze toate potențele actuale ale glasului și experienței: un glas, capabil încă de abordări spectaculoase în registrul supra-acut - ca în scena finală a operei *Roberto Devereux* de G. Donizetti, de pildă, dar și de intonații spinte, tipic verdiene - ca de exemplu în aria Odabellei din opera *Attila*. Minunată a fost interpretarea „Valsului Musettei” din celebra *Boema* pucciniană! Și, de asemenea, cea a Rugăciunii *Orazione di Santa Brigida*, partitură - prezentată de Moșuc în premieră absolută și

Elisabeth Leonskaja, o dragoste veche...

Nu este pentru prima oară când o notorietate ca Elisabeth Leonskaja vine să confere festivalului „Vară Magică” galoanele unui important festival european. Și nici când publicul bucureștean a aplaudat-o cu venerație pe celebra pianistă de origine georgiană. Este bine știut azi că Leonskaja este câștigătoarea Concursului Internațional „George Enescu” - din 1964 și că ne are... „la suflet”; sau că - după cum mărturișea chiar ea într-un interviu, de fiecare dată când se află sub cupola Ateneului Român, amintirile i se întorc în față, cu prospețimea vârstei de atunci, 19 ani în momentul concursului.

Prin urmare, era firesc ca pe 8 iulie, sala Ateneului Român să fie plină ochi de emoție. Și să nu mai conteze nimic altceva - cu adevărat - decât, pur și simplu, reîntâlnirea cu această „leoaică a claviaturii”... revenind la București, cu un program integral Schubert. Un program alcătuit din cele 3 *Piese pentru pian, D964; Sonata nr. 16 în la minor op. 143, D784 și Fantezia în Do major*

„Călătorul”, D 760 - partituri de maturitate componistică pentru reprezentantul Romantismului timpuriu, Franz Schubert, pe care Elisabeth Leonskaja le-a prezentat cu fermitate și precizie; și pe care le-a completat - la cererea insistentă a publicului, cu 2 impromptu-uri... “de vis”...

Alexandru Tomescu, violonistul vrăjitor...

George Enescu (*Balada*), Béla Bartók (*6 Dansuri românești*), Camille Saint-Saëns (*Lebăda, Fantezia op. 124, Introducere și Rondo Capriccioso*), Jules Massenet (*Tzigane*) și, la bis, *Balada* lui Ciprian Porumbescu – au fost coordonatele

și, în sfârșit, despre seara „magică” prilejuită de recitalul trioului: **David Lefevre - Edouard Sapey Triomphe - Andrey Yaroshinsky ...** un trio care a adus într-adevăr „marea muzică a lumii la București!”

David Lefevre - excelent violonist, concert-maestru al Orchestrei Filarmonicii din Monte Carlo, **Edouard Sapey Triomphe** - violoncelist de excepție și **Andrey Yaroshinsky** - un pianist de un rafinament extraordinar „școlit” la Conservatorul moscovit; trei artiști reuniți - pe 21 iulie - pentru o seară „magică” la București și pentru un program consistent, alcătuit din: *Trio Elegiaque nr. 1 în sol minor* de Serghei Rahmaninov, *Trio nr. 2 în mi bemol major op. 100, D 929* de Franz Schubert și *Trio nr. 1 în si major, op. 8* de Johannes Brahms - splendid interpretat!

Ceea ce uimește, este extraordinara compatibilitate dintre cei trei: parteneri de recitaluri camerale - doar ocazional, dar care atunci când se întâlnesc se înțeleg și se simt, ca și cum ar fi cântat împreună zi și noapte. Dar, probabil că a face

repertoriale ale celui de-al treilea recital propus de actuala ediție a Festivalului internațional „Vară Magică”, cel din 14 iulie, susținut de „cel mai cunoscut violonist român contemporan” **Alexandru Tomescu** și harpista **Miruna Vidican**.

Un recital, perfect adaptat principalului obiectiv al asociației Lanto Communication: acela de a aduce muzica clasică, mai aproape de marele public; recital care a ținut - atât cât trebuia și care a conținut programul ideal pentru o serată - plăcută și memorabilă în același timp...

Că Alexandru Tomescu este un virtuoz al viorii, cine nu știe? Sau că, din 2007, el cântă pe o vioară legendară - vioara Stradivarius Elder-Voicu! - ce sună fabulos ... Ceea ce a evidențiat însă recitalul din 14 iulie - cel puțin pentru mine, a fost

calitatea lui Alexandru Tomescu de violonist - *vrăjitor*, care reușește să-și subjuge publicul prin toate mijloacele; precum și virtuozitatea tinerei harpiste Miruna Vidican - care s-a dovedit a fi, mai mult decât o parteneră insolită într-un recital de vioară ci, mai cu seamă, o parteneră de nădejde.

„muzică de cameră” a fost un veritabil *modus vivendi* pentru fiecare dintre ei și le-a conferit o experiență ce le permite să funcționeze împreună de o manieră, uluitoare... În orice caz:

a fost un adevărat privilegiu să-i privim și să-i ascultăm pe David Lefevre - Edouard Sapey Triomphe și Andrey Yeroshinsky făcând muzică împreună. Iar pentru mine, o încununare a patru experiențe muzicale, demne de orice alt festival estival din lume.

Luminița ARVUNESCU

Valsuri și peșrevuri...

... un concert plin de culorile subtile ale liniștii. Asta am auzit/simțit/văzut joi, 8 iulie la Opera Națională București când, atrasă de titlul dar și de ansamblul Anton Pann, pe care îl apreciez pentru rara-i disponibilitate, deschidere și constantul interes pentru frumusețea muzicii vechi românești, am ascultat 12 compoziții reprezentative stilului și zonei de confluențe muzicale între Orient și Occident.

Desfășurat pe parcursul a peste două ore, sub forma unui spectacol-document, concertul a fost susținut de șapte talentați instrumentiști, toți aflați în același timp pe scenă, într-un ușor semicerc: patru din formația sus-amintită (**Andrei Nițescu** – violoncel, **Constantin Răileanu** – *kanon*, un fel de harfă orizontală, și voce, **Alexandru Stoica** – *oud*, strămoșul cobzei și **Ghassan Bouz** – percuție – un fel de tamburină construită doar din piele, fără nimic metalic), împreună cu **Stretto String Quartet** (**Adrian Vasile** – violă, **Cristina Precup** – vioara a doua, **Ștefan Bădițescu** – vioara întâi și liantul dintre ei, violoncelistul Andrei Nițescu, membru al ambelor formații).

Dintre cele 12 creații, cinci au fost semnate de autori români de mare notorietate internațională, culturală și nu numai; mă refer la *Anton Pann*, *Dimitrie Cantemir*, *Ana Simonis*. Două de un polonez-ucraianean, *Ali Ufkî* (*Woyciech Bobowski*); patru de autori turci: *Sultan Mahmoud al Illea*, *Sultan Abdulaziz*, *Sultan Murad al Vlea* și una de bine-cunoscutul italian *Giuseppe Donizetti* – *Pașa*, din perioada lui otomană, toate beneficiind, în timpul execuției lor, de ilustrații care cuprindeau atât figura lor cât și titlul piesei, în românește, în turcește sau în ambele limbi, ilustrate artistic și așezate pe un panou mare din fundalul scenei.

Și mi-a plăcut grozav să constat ceea ce în fapt era și firesc, dacă mă gândesc mai bine, că românii și polonezul, absorbind atmosfera locului, au scris muzică de inspirație turcească cu pitorești înfloriri inserate pe discrete elemente melodicomodale din folclorul plaiurilor natale și folosind instrumentele tradiționale orientale – faine instrumente, pe când turcii, și ei școliți în Europa Occidentală, au compus clasic pentru instrumentele aferente stilului respectiv. Legănată de alternanța lor, mi-am dat seama, poate mai bine ca oricând, că, deși sufletul se obișnuise să asculte și să înțeleagă armonii mult mai suave și mai sugestive, a lăsat totuși destul spațiu ca să se întrevadă niște granițe misterioase, care invită imaginația să participe din plin.

Impresionant! Impresionant, ca și autenticitatea talmăcirilor care s-a bazat în primul rând pe folosirea acelor instrumente exotice – singurele capabile să redea prin sunetul lor emoția epocii, apoi pe abilitățile improvizatorice ale instrumentiștilor, acolo unde era permisă de știmă, și era, cât și pe studiul sistemelor muzicale vechi, netemperate, cu microintervale, realizat cu multă seriozitate de membrii ansamblului Anton Pann, căci despre repertoriul lui e vorba. Și uite așa, prin astfel de evenimente-concert, frumusețea de

mult uitată a muzicii vechi – clou-ul serii – renaște în luminile scenei/scenelor, readucând în actualitate compozitori valoroși din acele timpuri.

Concertul a fost ca un pastel fluid, străbătut de sălbaticе splendori, care mie personal mi-a mers la suflet, mai ales că toate cele douăsprezece lucrări, fără excepție, au avut farmecul lor, evidențiat cu subtilitate prin interpretări alese, fie că mă refer la cele încadrate în profilul occidental, fie la cele integrate adânc în cel oriental. Dar, din păcate, nefiind familiarizată cu o bună parte dintre autori, nu le-am putut reține pe toate, întrucât nu m-a ajutat nici programul de sală, de altfel o admirabilă cărticică, plină de CV-urile complete ale compozitorilor dar fără nici un rând despre lucrările lor, instrumentele folosite sau numele muzicienilor celor două formații. Chiar și așa, mi-au rămas în memorie câteva:

Sirto Macam Hicaz de Anton Pann, în care violoncelistul Andrei Nițescu a avut un solo de o tulburătoare frumusețe: și romantic, și lin, și cu înfloriri, cântat duios, cu dor, cu un timbru cald, plin de culorile subtile ale liniștii; cvartetul de coarde în stil clasic al Sultanului Abdulaziz *Invitație la Vals*, fiind cadențat și cu final rărit ca în mai toate piesele vechi; *Peshrev Makam Rast* de Dimitrie Cantemir, cu improvizările de mare efect ale lui Constantin Răileanu la kanun și voce; percuționistul Ghassan Bouz, cu a sa tamburină din piele, cu sunet sec, percutant, fără vibrații dar de o coloratură unică; intervențiile cantilenei oud-istului Alexandru Stoica și *Oltenitza Marche de Ana Simonis* (*Scriida Saide Hanin*) – și frumoasă, și talentată, și celebră și româncă,

născută lângă Brașov, stabilită în București și restabilită la Paris, elevă a lui Czerny, pianistă concertistă la Paris și Londra, profesor de pian în Turcia, soție de pașă - și bineînțeles, *Hymn Makam Irak* de Ali Ufkî. Toți acești compozitori, oameni de o vastă cultură, personalități marcante ale vremii, cu profesii multiple în domenii de mare importanță (muzica fiind doar una dintre ele) mai au în comun și faptul că stăpâneau, vorbeau, scriau, traduceau, inventau, conversau în cel puțin 8-10 limbi străine, în chiar 17, ceea ce spune mult despre Bizanț și valorile lui. De aceea seara, pe lângă tot ce am spus până acum, mi-a părut și o mare lecție de civilizație.

Frumos proiect, grozavă inițiativă, fructuoasă colaborare între Ambasada Turciei, Ministerul Culturii și ONB! ...Care, ca în mai toate ocaziile speciale, a știut să își deschidă larg porțile artei de calitate, punându-și la dispoziție cocheta scenă și sală. A fost interesant și frumos pe 8 iulie la ONB.

A fost un eveniment plin de culorile subtile ale liniștii.

Doina MOGA

Aurelian Octav Popa și Sanda Crăciun-Popa în oglinda breslei pentru excelență artistică

În data de 3 iulie 2021 a avut loc în Pavilionul 32 al Institutului Goethe din București un eveniment ale cărui reverberații merită cunoscute și amplificate. Organizația germană KunstlerGilde Esslingen a acordat Premiul "Johann-

Wenzel-Stamitz" pentru întreaga carieră muzicienilor români Aurelian Octav Popa și Sanda Crăciun-Popa. La ceremonia de înmănare a premiului au fost prezenți reprezentanții KunstlerGilde Esslingen: președintele Martin Kirchhoff și dr. phil. Dietmar Gräf M.A., Directorul departamentului muzical și președintele juriului. Din partea Institutului Goethe din București au participat doamna director adjunct Isabel Kielian și doamna Oana Lapadatu, coordonator de programe. Renunțata compozitoare prof. dr. Violeta Dinescu a transmis un cuvânt de mulțumire mesagerilor KunstlerGilde și Institutului Goethe care a găzduit acest eveniment, subliniind semnificația deosebită a acordării acestui premiu de răsunet internațional celor doi artiști români "care au îmbogățit cu o excepțională creativitate viața muzicală". Violeta Dinescu a menționat că este pentru prima dată de la înființarea acestui premiu în 1960 când s-a hotărât acordarea unui premiu dublu, unui cuplu de personalități muzicale.

Asociația KunstlerGilde, în traducere românească Breasla artiștilor, a fost fondată în 1948 în sprijinul artiștilor reînțorși din exilul cauzat de Al Doilea Război Mondial. Ulterior, s-a dezvoltat prin aderarea unui număr mare de artiști din fosta Germanie de Est și totodată a inițiat acordarea unor premii de literatură, poezie, arte vizuale și muzică.

Premiul Johann-Wenzel-Stamitz a fost acordat multor personalități marcante internaționale, dintre care amintim pe cele de origine română: Violeta Dinescu și Adriana Hölsky. În anul 2020 premiul a fost acordat compozitorului Heinz Acker, născut în Transilvania.

Clarinetistul Aurelian Octav Popa, cunoscut la nivel mondial pentru sonoritatea desăvârșită a instrumentului său, pentru fluiditatea extraordinară a interpretărilor sale, solist al Filarmonicii "George Enescu", a fost omagiat în cuvântările de *laudatio* rostite de oficialii KunstlerGilde și ai Institutului Goethe. Au fost evocate momentele de vârf ale carierei sale în ipostazele de clarinetist, dirijor și compozitor. Greu de

cuprins într-un text, complexitatea personalității lui Aurelian Octav Popa răzbate și din modestia și naturalețea cu care a primit acest premiu. În cuvântul său a încercat să estompeze laudele care i-au fost aduse atrăgând atenția asupra unor aspecte muzicologice legate de Stamitz, fondator al vestitei Școli de la Mannheim, care, printre alte inovații, a introdus trei gesturi muzicale: crescendo/diminuendo, arpegiul ascendent numit gestul "rachetă" și "suspinul" (germ. Seufzer). Toate aceste figuri ale retoricii muzicale se vor regăsi în muzica clasicilor vienezi. Dar, Aurelian Octav Popa găsește expresia perfectă a "suspinului" în muzica lui Enescu. Ne oferă o compoziție a sa, *Partita după Enescu*, bazată pe un solo de clarinet din *Simfonia a 2-a* partea a 2-a, lucrare care vorbește cu un suflu subtil românesc și în care se împletesc "suspine" alcătuite din meandre melodice sublime. Dincolo de cuvinte, prin sunetele create de Aurelian Octav-Popa, ne întâlnim cu un adevăr pe care îl intuim și pe care doar muzica îl poate exprima.

Sanda Crăciun Popa este o violistă virtuoză, muzician împlinit în muzica de cameră și în cadrul Filarmonicii "George Enescu", al Orchestrei de cameră "Quolibet" condusă de Aurelian Octav Popa și în Ansamblul de muzică veche "Consortium Violae" pe care l-a fondat ea însăși. Este doctor în muzică și profesor asociat la Universitatea Națională de Muzică București. Maniera sa de a cânta orice stil de muzică, veche sau contemporană, se caracterizează prin căldura vibrațiilor sale sonore, amplexarea spectrelor și varietatea timbrală. În duo-ul realizat împreună cu Aurelian Octav Popa, calitățile sale de interpret s-au evidențiat în detaliu și plener.

Multitudinea de lucrări scrise pentru acest duo reflectă bogăția de expresie a acestor muzicieni. Un exemplu ar fi colecția de piese scrise de Violeta Dinescu pentru cei doi interpreți (solo sau în formație de duo) apărute pe CD-ul *Octava Aurea* la casa de discuri Podium, recunoscut între primele 10 cele mai bune albume lansate în anul 2020 în Elveția.

După *Partita după Simfonia a 2-a de Enescu* de Aurelian Octav Popa pentru clarinet solo, cei doi muzicieni au interpretat două lucrări baroce pentru formație de duo, în

aranjamente proprii: Jean-Philippe Rameau – *Le Rappel des Oiseaux* și Georg Philipp Telemann – *Canon Vivace*. Programul s-a încheiat cu lucrarea *Octava Aurea* de Violeta Dinescu, dedicată Duo-ului Aurelian Octav Popa & Sanda Crăciun-Popa.

Premiul "Johann-Wenzel-Stamitz" acordat de KunstlerGilde Esslingen este o oglindă prin care breasla artistică germană a recunoscut și a onorat două personalități ale culturii române care au strălucit internațional și au contribuit la bucuria comună a măiestriei artistice.

Livia TEODORESCU-CIOCĂNEA

Arhetipuri româno-americane

Ansamblul Atem (Timișoara) a susținut concertul „Arhetipuri româno-americane – spectacol sincretic” în ziua de 1 iulie 2021, acesta putând fi vizionat de către public prin difuzarea sa pe internet, în direct, în cadrul seriei de evenimente Parma Live Stage. Compus din Cristian Miclea (clarinet), Cristina Mălăncioiu (vioară), Darius Tereu (violoncel) și Victor Andrei Părău (pian), ansamblului i s-a adăugat flautistul Matei Ioachimescu. Parcursul muzical a fost însoțit de proiecții video realizate de artistul vizual Gabriel Kelemen (profesor asociat al Universității de Vest, Timișoara, coordonator al departamentului de Istoria și Teoria Artei), cu o bogată activitate în ceea ce privește susținerea de conferințe, workshopuri, proiecte ș.a.m.d. pe teme precum istoria civilizației și a culturii, recondiționarea patrimoniului, arta și religia, antropologia, pentru a numi doar câteva dintre ele; de asemenea, studiază de peste 30 de ani fenomenul valurilor staționare care se formează în lichidele stimulate de frecvențe sonore audibile, fenomen ce a inspirat latura video a spectacolului.

Proiecția a constat într-o serie de animații de durată variabilă (între 10 și 30 de secunde), diferite ca texturi, culori, ritmuri de mișcare, ce se reluau aleator, nu urmărind muzica (rulau și în pauza dintre piese), ci ca o instalație video într-o expoziție. Deși într-adevăr inedite privite separat, în timpul concertului mi-a părut însă că proiecțiile în cauză mai degrabă riscă să distragă atenția de la muzică, neputând fi vorba, din punctul meu de vedere, de *sincretism*, căci cele două apariții – muzicală și vizuală – au fost detașate una de cealaltă și s-au desfășurat în paralel, niște puncte de contact fiind poate lăsate la latitudinea imaginației următorilor (încercare facilitată de faptul că totuși animațiile erau construite în jurul *sunetului*).

În ceea ce privește latura strict muzicală a concertului, am apreciat traseul bine gândit: o asociere de piese ce s-au pus în valoare reciproc și care și-au „predat ștafeta” firesc, lăsând impresia că aparțin de un același univers sonor. De lăudat a fost și interpretarea muzicienilor, excelentă în componenta de virtuozitate, cât și în cea expresivă: de o implicare totală, a valorificat partiturile și a prezentat muzica în cea mai bună formă a sa.

Arhetipurile americane au fost reprezentate de muzica lui George Crumb, mai precis de o selecție de piese din volumele I și II ale ciclului *Makrokosmos* (care cuprinde, însă, patru volume), un omagiu adus faimoasei creații bartókiene *Mikrokosmos*; cele două volume ale lui Crumb poartă, fiecare, subtitlul „Douăsprezece piese-fantezie după zodiac”, fiind inspirate de semnele zodiacului european, ale căror caracteristici au fost folosite ca punct de pornire pentru clădirea caracterului fiecărei piese. Fiind așezate în

locuri-cheie, de inițiere, centru și încheiere, lucrările lui George Crumb au fost contrapunctate de cele ale compozitorilor români.

Astfel, din întinericul tăcerii, seara a fost deschisă de *Music of Shadows (for aeolian harp)* pentru pian – *Muzica umbrelor (pentru harpă eoliană)* –, din primul volum al *Makrokosmos*. Aceasta se cântă direct pe corzile pianului, în acorduri arpegiate (susținute cu mâna stângă pe clape, pentru a se detașa doar notele dorite). Efectul amintește într-adevăr de sunetul harpei (eoliene sau nu), angelic și misterios; acordurile delicate degajă semiobscuritatea sugerată și în titlu: *muzică a umbrelor imateriale*, difuze, cu o prezență fantomatică.

Concepută tematic în jurul ideii de anamneză, cu referințe și către personajul amnezic Dory din filmul de animație *Finding Nemo*, *Mnemo* (pentru clarinet, vioară și pian) pornește, conform autorului ei, Sebastian Androne-

Nakanishi, de la începutul *Badineriei* lui J. S. Bach și al *Simfoniei nr. 1* de George Enescu; traseul muzical este astfel construit pe baza proceselor de uitare-amintire, evocate prin tehnici precum fragmentarea și repetiția anumitor motive recognoscibile, unde interpretul capătă un soi de rol extra sau meta-muzical, în redarea relației noastre cu memoria și cu procesele pe care aceasta le implică. Enunțată într-o manieră directă și precisă, lucrarea menține atenția prin concizia sa, condusă de un fir narativ clar. Se remarcă și un element ludic-grav, ce poate aminti de muzica lui Dan Dediu (element totodată și prokofievian), compozitor la care m-am gândit și datorită tipului de abordare a materialului citat. Cu o introducere ezitant-calculată în care motivele familiare se descompun și recompun, piesa trece apoi la o nouă secțiune, marcată de clusterelor grave și astringente ale pianului, cărora le sunt suprapuse glissandi bine „înfipti” ai viorii și suflul percusiv al clarinetului; se instaurează rapid zona de expresie romantică, mai-multele stări alternând apoi pe parcurs și culminând într-un final categoric. Se observă claritatea intenției, ce înfăptuiește un traseu ușor de urmărit.

În sonorități delicate, *Crystals* preia „harpa eoliană” din piesa lui Crumb, adăugând pianului suflarea flautului. Doina Rotaru (care menționează asocierea cristalelor cu

puritatea, lumina și cu ritualul, în diferite culturi) ne transportă pe acel tărâm fermecat și misterios, încărcat de acea magie pe care compozitoarea o țese într-un mod aparte. Aspectele captivante ale cristalelor au fost „capturate” și redade sonor extrem de expresiv, într-un discurs de o „cumințenie” înșelătoare, căci atmosfera se precipită pe nesimțite: fiecare palier muzical are parte de o „intensificare”, fie că vorbim de tempo mai rapid ori de nuanțe mai puternice; clustere grave la pian *bolborosesc* pentru a conduce totul apoi la o dizolvare a tensiunilor naturală. Materialul anorganic al cristalelor are parte de o tratare organică, fluidă, schimbătoare, respiratorie. *Parlando rubato*-ul grăitor are un efect hipnotic. Țesătura texturilor sonore e condusă cu aceeași măiestrie și desăvârșire pe care o observ și în muzica de orchestră a autoarei; o lume a detaliilor atent șlefuite, pline de personalitate, de surpriză și de un suflu viu. Se remarcă și îmbinarea organică a celor două instrumente.

Extrasă din ciclul de piese pentru vioară și pian *Un bestiar mitologic* de Dan Dediu, *Grifon* (pentru vioară și pian) vine cu arsenalul de gesturi ale unei făpturi de poveste, infuzată cu semnătura spiritului ludic al compozitorului și cu umor. O primă secțiune aduce „mișcări” scurte și bruște, dar nu agresive. Clustere săltărețe de pian în staccato sunt presărate pe întinsul claviaturii, minime motive în dialog cu mici glissandi și pizzicatti ale vioarei ce expune o varietate de sonorități, prin modurile de atac diferite, rezultând într-un dialog pointilist. Secțiunea de mijloc se desfășoară în gesturi mai largi. Ghidușia se topește într-o discretă gravitate, unde fostele punctări succinte își întind aripile întru mai-vaste sonorizări. A treia secțiune prezintă o revenire scurtă și oarecum bruscă în schimbarea sa, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, iar „bestia”, după un moment în care și-a lăsat observată masivitatea amenințătoare, pe de o parte, dar și măreția demnă și solemnă, pe de alta, se întoarce la acele inofensive „preocupări” care te determină, poate, să simți față de acest

extra-spațiu teleportat din *afară*) și permite pianistului să cânte, prin atingeri percusive, la corzile pianului; aceste apariții minimale, ca niște accente presărate ce par a veni din ambient, conferă discursului muzical subtilitate. Linia melodică se compune din pași mari, detașați, mai mult cu salturi intervalice și cu pauze între note, în nuanță mică.

Toccata impaziente de Șerban Marcu are la bază o temă inspirată de liedul *Ungehduld (Nerăbdare)* din ciclul de lieduri *Die schöne Müllerin* de Franz Schubert. Pornește prin a păstra motivul ostinat și energic al pianului, distribuind clarinetului și vioarei un discurs modificat, bazat pe elementele originalului. Materialul schubertian este adus într-o lumină modern-contemporană, însă ethosul este păstrat – și extins; atitudinea față de original este una omagială, în care pur și simplu este imaginată o ipostază nouă a ideilor muzicale recontextualizate, intenție realizată cu succes și cu un efect convingător. Întâlnim un limbaj cromatizat și ludic, cu gesturi apogiate cântate simultan, dar și un dialog contrapunctat. În structura ABA avem un centru dilatat-întunecat, atmosferic. Rămâne și caracterul zvelt.

Marcată de avânturi energice, *ExtraTEREUs* de Aurelian Băcan (pentru clarinet și violoncel) captivează, printre altele, datorită substratului de umor, prezență indicată încă din titlu, căci lucrarea a fost dedicată violoncelistului Darius Tereu (ce a condus la acel joc de cuvinte). Deși scurtă ca durată, înglobează câteva momente diferite ca stare; discursul discontinuu și relativ agitat trece la un pasaj de expresie romantică, unde violoncelul preia motivul anterior și-l redă într-o melopee mai amplă și mai stabilă; cele două expresii se îmbină temporar pentru a lăsa loc, apoi, unei acumulari cu suspans. Cu aluzii tonale, piesa concisă își spune povestea cu rapiditate și cu virtuozitate instrumentală.

În *Eleven echoes of Autumn*, George Crumb apelează, din nou, la efectul „harpei eoliane”. Liniștea apare ca spațiu de desfășurare, un loc în care se percep scurte evenimente sonice, cu economia esențializată a unor haiku-uri. Misterul

grifon semeț mai mult drag decât teamă. Un portret pe cât de succint pe atât de evocator și de memorabil – așa cum este cazul pentru întreg ciclul *Bestiarului* de altfel, ciclul pentru care trebuie să mărturisesc că, între creațiile lui Dan Dediu, am o preferință aparte, deoarece m-a impresionat *live* și mi-a rămas în amintire după mulți, mulți ani.

Voices from Corona borealis de George Crumb (din volumul II al *Makrokosmos*) instruieste pianistul să... fluiere în corpul pianului, al cărui capac stă deschis din două motive: creează un efect de ecou, emanând o aură de mister (și prin distanța pe care o evocă-invocă, adusă în sală ca un

domină, dar contrastul nu lipsește. Aerat-tensionat, discursul aduce în cele din urmă o difuzie a tensiunilor.

Difuzie, acuarela, transformare, mister, mit, transcendență, dar și umor (căci cel din urmă poate fi cea mai clară elevare a spiritului) – arhetipurile româno-americe au captivat ca un tot unitar, prin traseul muzical, dar și prin interpretarea strălucită ce a adus chiar prin *streaming* acea sclipire de convingere și de impact. Un spectacol pe care mi-aș dori să îl pot urmări cândva și pe viu, din sala de concert!

Irina VESA

Rădăcini – Enescu 140

Revelarea originilor face parte dintre acele impulsuri fundamentale resimțite de fiecare dintre noi, într-un anumit moment al existenței. Ne hrănim, mai mult sau mai puțin conștient, din seva acelui substrat a cărui esență se regăsește în individualitatea fiecăruia, germinând o uluitoare multitudine de ipostaze atitudinale. Iar inspirată titlatură generică a turneului de concerte inițiat de duo-ul pianistic Corina Răducanu – Eugen Dumitrescu, *Rădăcini*, trimite și ea la acest angrenaj ideatic complex, ancorat în orizontul nostru psihologic..

După un prim recital susținut în 30 iulie, la Muzeul Național „George Enescu” din București, turneul a continuat în 20 august la Casa Memorială „George Enescu”

din Sinaia, apoi la Muzeul Național „George Enescu” – Secția „Dumitru și Alice Rosetti Tescanu” (Tescani, 21 august), Casa Memorială „George Enescu” și Muzeul Memorial „George Enescu” (Liveni și, respectiv, Dorohoi, 22 august), Casa de Cultură „Theodor Balș” (Darabani, 23 august), Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu” (Ipotești, 24 august) Centrul Cultural „Mihai Teliman” (Siret, 25 august), Sala „Draga Olteanu-Matei” (Fălticeni, 26 august), Casa de Cultură „Sf. Ioan Gură de Aur” (Horodnic de Sus, 28 august), Casa de Cultură „Ștefan cel Mare” (Putna, 29 august), pentru ca să se încheie, în seara aceluiași sfârșit de august, la Casa de Cultură din Rădăuți.

Pornind de la dorința de „a-și cânta rădăcinile”, așa cum afirma Corina Răducanu, cei doi pianiști și-au gândit acest turneu ca pe un traseu simbolic de suflet românesc. Panouri cu fotografii de epocă, documente și extrase din partituri enesciene au fost plasate în

vecinătatea sălilor de concert în ideea de a reevalua conotațiile parcursului muzical, având menirea de a sonda sensibilitatea spectatorului cu precădere tânăr, ispitit să exploreze, și vizual, atmosfera sfârșitului de secol XIX. Inclusă în proiectul integral al turneului, această expoziție itinerantă, intitulată *Enescu 140* a adus, în fapt, acel plus imaginativ capabil de a focaliza atenția publicului asupra acelorași *Rădăcini* folclorice proprii spațiului autohton, motivante pentru George Enescu, pentru școala componistică românească, pentru crearea unei maniere interpretative originale și, de ce nu, la modul general, pentru abordarea re-creatoare a paradigmatelor culturii naționale.

Afilieră la un spațiu identitar comun, dar, totodată, divers din punct de vedere emoțional și afectiv, i-a determinat pe Corina Răducanu și Eugen Dumitrescu să-și alcătuiască programul după un scenariu semnificativ care a traversat mai mult de un secol, readucând, în prim plan, ipoteza revalorificării personalizate a patrimoniului folcloric. Povestea muzicală a pornit, în Aula Palatului Cantacuzino, de la un reper aparținând componisticii enesciene de tinerețe – *Pastorală, Menuet trist și Nocturnă* – axându-se, apoi, pe două prime audiții ale unor lucrări de dimensiuni ample, semnate de compozitorul contemporan Marius Sireteanu – *Oltenisme* la patru mâini și *Rapsodia Moldavă*.

Tripticul *Pastorală, Menuet trist și Nocturnă*, un amalgam de trăiri și sentimente adolescente, de melancolie, dor și tandrețe juvenilă, a alăturat duo-ului Corina Răducanu – Eugen Dumitrescu pe tânărul violonist Andrei Mihail Radu, a cărui „voce” interpretativă s-a remarcat prin lirismul adresării, prin tonul intim, de o cuceritoare natură, care a valorificat la maximum atuurile acestui opus, unicat în întreaga creație enesciană prin combinația instrumentală propusă – vioară și pian la patru mâini! Prin comparație, cele două partituri aparținând lui Marius Sireteanu au impresionat prin spectaculozitatea scriiturii pianistice și prin complexitatea, de factură orchestrală, a exploatarei registrelor timbrale – rod al meticuloasei armonizări a unor celebre citate folclorice (precum *Mărie și Mărioară, Mă dusei să trec la Olt*, ori binecunoscutul cântec al lui Barbu Lăutaru); interesantă, în acest context, s-a dovedit a fi opțiunea pentru un tipar polistilistic, în interiorul căruia compozitorul a reformulat structural proiecția narativă a unui spectacol popular

Eugen Dumitrescu, Corina Răducanu, Andrei Mihail Radu

autentic. Dialogul viu, incitant, al celor patru mâini, așa cum a fost conceput de către Marius Sireteanu atât în *Oltenisme* (piesă finalizată chiar în iulie 2021) cât și în mozaicata *Rapsodie Moldavă*, impregnată cu melisme de factura celor utilizate în tarafurile lăutărești, s-a metamorfozat continuu, tiparul improvizatoric intrând uneori în sfera de influență a etno-jazzului. Printre

Eugen Dumitrescu, Corina Răducanu, Marius Sireteanu

personajele sonore a căror structură melodică ni s-a dezvăluit în paginile *Rapsodiei* – Barbu Lăutaru, Franz Liszt sau George Enescu – autorul și-a inserat propria „semnătură” muzicală (Si-Re), logo artistic ce amprentează, de altfel, nu doar firul epic ci și culminațiile ambelor lucrări. Guvernând întregul flux repertorial, simbioza tipic românească dintre bucolic și dansant, ea însăși inedită conceptual la nivelul programului unui turneu de concerte, s-a regăsit, rafinat stilizată, și în imaginea de fundal a afișului – conturul unui deal-pian, atent cizelat ca design și ca perspectivă cromatică.

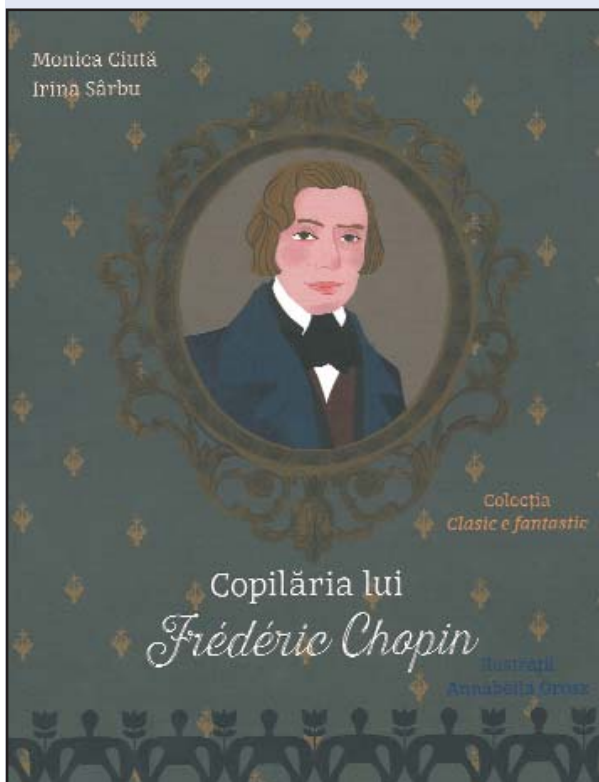
Cu nobila-i generozitate, însuși Enescu și-a dorit să ducă muzica „în cartierele mărginașe, în provincie, la țară, prin serbări, sezători, societăți corale și instrumentale” (Bernard Gavoty – *Amintirile lui George Enescu*); asumându-și, peste timp, continuitatea acestei admirabile misiuni, Corina Răducanu și Eugen Dumitrescu traversează România cu scopul de a aduce creația muzicală autohtonă „mai aproape de tineri, într-o tonalitate contemporană”. Îi leagă, fundamental, memoria *Rădăcinilor*...

Turneul a fost co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Loredana BALTAZAR

Învățând despre micuțul *Frédéric Chopin*

Consider că în educarea copiilor este important să punem la dispoziție materiale didactice interesante și pline de informații utile ce sunt în același timp și simplificate, și atrăgătoare. O colecție de cărți pe care o recomand pentru acest scop este *Clasic e fantastic*, o serie ce se concentrează pe povestirea vieților marilor compozitori din istoria muzicii. După ce am parcurs aceste culegeri pot afirma că volumul meu preferat, și cel pe care îl voi prezenta în această recenzie, este „Copilăria lui *Frédéric Chopin*”.

Primul lucru pe care l-am remarcat au fost ilustrațiile, ce mi-au atras atenția într-un mod plăcut. Desenele realizate de către Annabella Orosz au fost create într-un stil ușor copilăros dar totuși sofisticat, în care predomină nuanțele mai închise și pregnante, lucru ce, personal, îl găsesc foarte atractiv la un desen. Comparând cărțile pe care am avut ocazia să le citesc din această colecție (respectiv „Ceaikovski și povestea unui spărgător de nuci” și „Gioachino Rossini și povestea lui Wilhelm Tell”), pot declara că acest volum are cele mai frumoase ilustrații, din punctul meu de vedere.

Povestea este simpatică, veselă și plină de umor. Ne reîntâlnim cu aceleași personaje nostime: pisicuța Lola și cei doi șoricei, Sică și Rică, ce de această dată se află în casa micuțului *Frédéric Chopin*. Alături de cei 3 curioși învățăm despre copilăria compozitorului. Am apreciat limbajul rafinat, însă destul de lejer, folosit în această cărticică și felul în care povestea a fost combinată cu informațiile istorice în așa fel încât copiii să înțeleagă cât mai mult din copilăria compozitorului. Termenii muzicali folosiți au fost bine explicați și integrați în text, de asemenea, la sfârșitul volumului se poate găsi un mic dicționar de termeni muzicali ce au fost menționați pe parcursul poveștii, un element interesant ce l-am mai găsit și în alte volume ale acestei colecții. Mi-a plăcut în mod deosebit că textul a inclus un mic

joc muzical ce se concentrează pe ritm, un element foarte important în muzică, ce adesea nu prea este luat în serios de către copii.

Un singur comentariu negativ am de adăugat. La pagina 18 am observat o mică greșală de tipar. Mai exact, o porțiune a conversației dintre Lola și *Frédéric* duce lipsă de câteva liniuțe de dialog.

Personal, aș recomanda această carte copiilor de 6-7 ani sau mai mari, din cauza termenilor muzicali ce pot părea puțin mai complicați. Este important de menționat faptul că acest volum servește drept scenariu al unei piese de teatru. Reamintesc faptul că puteți găsi mai multe detalii despre acest volum pe pagina de Facebook *Clasic e fantastic* sau situl oficial al proiectului (www.clasicefantastic.ro). De asemenea, tot acolo puteți găsi cartea în format electronic, deși aș încuraja mai mult deținerea ei în format fizic.

Sabrina GRIGORESCU

In memoriam Vasile Tomescu

„Adusu-mi-am aminte de Proorocul ce strigă:
Eu sunt pământ și cenușă...
Și iarăși m-am uitat în mormânt și
am văzut oase goale și am zis:
Oare cine este Împăratul sau ostașul, bogatul sau săracul,
dreptul sau păcătosul...”

Am pornit de la textul biblic al unei superbe creații de Ciprian Porumbescu, din două importante motive: știu că era îndrăgită de cel căruia i-o adresăm, un ostaș, un

Vasile Tomescu

drept și unul dintre împărații muzicologiei românești și exprimă un crez al celui ce pleacă dintre noi.

Am obligația morală să amintesc în aceste momente că Vasile Tomescu a fost unul dintre cei mai puternici susținători ai publicării monumentalei monografii a bardului bucovinean, realizată de Leca Morariu, a cărei odisee s-a încheiat recent prin publicarea celor două mii de pagini consacrate autorului *Baladei, Tricolorului, Unirii, Unității românilor, Independenței și culturii românești*. Și am în minte bucuria lipsită de ipocrizie pe care a exprimat-o la primirea celor patru volume tipărite la Suceava.

De asemenea, amintesc faptul mai puțin cunoscut multor confrăți că Vasile Tomescu a fost unul dintre cei mai convinși susținători ai publicării vechilor manuscrise psaltice putnene, care astfel au fost puse la adăpostul păstrării pentru generațiile viitoare, care nu se vor lăsa înșelate de exagerările cotidiene, globaliste, ce consideră, în mod eronat, că istoria muzicii românești ar începe în secolul al XIX-lea. Marile monumente culturale românești, Voronețul, Humorul, Moldovița, Trei Ierarhi, Tismana, Curtea de Argeș, Hurezi etc. etc. precum și *Psaltirea în*

versuri a mitropolitului Dosoftei, cărțile de cult și cele religioase, culminând cu *Biblia* lui Șerban Cantacuzino, sunt simboluri românești mult anterioare secolului al XIX-lea și ele își au corespondente pe plan muzical. Unora dintre ele, indiferent de confesiunea celor care le-au creat, le-au practicat și immortalizat, le-a consacrat Vasile Tomescu pricepere și migală, putându-se vorbi nu numai despre urmărirea înscrierii în universalitate a muzicii românești dar și într-un ecumenism sui generis, care sunt prezente în scrisul său. Voi aminti doar migala și probitatea profesionistă cu care a abordat creația lui Paul Constantinescu, autorul capodoperelor de anvergură europeană, *Oratoriile bizantine de Crăciun și de Paști, Miorița* și madrigalele pe versuri de Mihai Eminescu.

Deoarece conturul general al personalității celui pe care-l conducem în „lumea celor fără de dor” a fost făcut pe prietenul și colegul de o viață, academicianul Octavian Lazăr Cosma, voi limita evocarea mea la câteva momente pe care le consider emblematic, completând personalitatea celui ce ne părăsește, după chinuitoare suferințe.

Simt nevoia să evoc o scenă cu totul aparte, la fel necunoscută mai ales detractorilor, de care n-a fost scutit. Memoria mea păstrează imaginea muzicologului Vasile Tomescu, cel care reprezenta Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor la o manifestare culturală de mare profunzime, dar și cu riscuri imense. În condițiile în care securitatea comunistă păzea cu strășnicie prezența unor vizitatori la Mănăstirea Neamț, unde apăruse minunea acelui mormânt ce „creștea” la loc, în fiecare noapte, în biserica ștefaniană Vasile Tomescu participa într-una din stranele legendarului locaș de cult, sub o pază draconică, dar cu sentimente de satisfacție și puternică trăire spirituală, la un memorabil act cultural ce se oficia. Formația *Animosi* a Conservatorului din Iași, dirijată de Sabin Păutza, încheia una dintre edițiile *Vacanțelor muzicale de la Piatra Neamț* cu o creație religioasă ce făcea legătura prezentului cu trecutul muzical multisecular, ce a căpătat viață în naosul ctitoriei ștefaniene.

Un alt moment memorabil ce trebuie să-l amintesc acum la despărțirea de cel care a fost redactorul șef al prestigioasei reviste *Muzica*, al cărei ctitor și coordonator rămâne, din 1954 până în 1990 fiind peste un sfert de secol dirigitorul principal al unui colectiv dornic să rețină principalele aspecte ale vieții muzicale românești, ține de această calitate. Redactorul șef revistei amintite mi-a propus să scriu un articol despre ilustrul său dascăl de la Buzău, Ioan D. Vicol, profesorul său și al dirijorului Marin Constantin. Am fost onorat cu o asemenea „comandă” și nu pot să nu remarc prețuirea dată de muzicolog înaintașilor, dar și faptul că fostul discipol buzoian își reîntâlnește acum, aici, dascălul, care se odihnește în același cimitir, al cărui necrolog l-am rostit în același loc, în 1996.

Din păcate, muzicologia noastră pierde pe unul dintre stâlpii convingerilor că trecutul nostru muzical trebuie urmărit până la muzica daco-romană și aceasta în contextul în care Vasile Tomescu a urmărit reprezentarea muzicii românești în universalitate și a relațiilor ce s-au stabilit de-a lungul istoriei între cultura noastră și cea a națiunilor surori, în primul rând cea franceză și cea italiană.

„Împăratul” pe care-l conducem astăzi pe drumul fără întoarcere s-a bucurat de una dintre aprecierile supreme ale Universității “Sorbona” din Paris, prin glasul autoritarului judecător, Jacques Chailley, care i-a prefațat travaliul de ani de zile – *Histoire des relations musicales entre la France et la Roumanie*, dedicată memoriei lui Nicolae Iorga (al cărui titlu de lucrare îl va prelua) și George Enescu. Referentul sublinia legăturile trainice stabilite de-a lungul secolelor, chiar mileniiilor, între muzica românească și cea franceză, de la tracol Orfeu, prin Dimitrie Cantemir și George Enescu, până la Marcel Mihalovici, membru în comisia ce i-a acordat titlul de doctor autorului român.

Autoritatea profesională, dublată de funcțiile deținute în cadrul obștii muzicienilor, l-au recomandat să prezinte unele personalități de seamă ale muzicii românești în prestigioase lucrări enciclopedice din mari centre ale Europei: *Enciclopedia Musicale Ricordi* din Milano, *Musica Enciclopedia Storica* din Torino, *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (M. G. G.), *Riemann Musiklexikon* etc. devenind membru al unor societăți internaționale de muzicologie, iar lucrările sale beneficiind de premii ale Uniunii Compozitorilor, Academiei Române, Academiei de Arte Frumoase din Paris, *La Minerva* din Roma etc. Voi aminti și câteva dintre cele mai importante reviste care i-au găzduit diferite materiale, din țară: *Muzica*, *Studii* și

Remus Georgescu

cercetări de istoria artei, *Academica* etc. și din străinătate: *Syntheses* din Paris, *Revue Internationale de Musique Française* din Paris, *Danubio*, *Una civiltà musicale* – Montfalcone etc., ele completând activitatea muzicologică și de critic muzical.

Pentru definitivarea profilului prezentat la împlinirea a 90 de viață am rugat pe fiul său, muzicologul

Gabriel Tomescu, să mă ajute în creionarea unor proiecte ale ilustrului său părinte, nefinalizate. Răspunsul confirmă încă o dată responsabilitatea autorului față de propriul scris: Nu există asemenea materiale.

A rămas pe traseul spre public sinteza muzicologică – *Muzica, o artă divină*. Ea reunește studii istorice, estetice și biografice, lucrare ilustrativă și prin cele patru chipuri de muzicieni europeni de pe copertă: Bach, Mozart, Beethoven și Enescu.

Să ne rugăm Domnului, noi toți cei care l-am stimat, l-am iubit și am beneficiat de munca sa neostoită, să-i ierte păcatele, cele de voie și cele fără de voie, lui, dar și iubitei sale soții – Yvonne – și stimatului său dascăl, și să putem cânta: *Cu Sfinții odihnește, Hristoase, sufletele adormiților robilor Tăi, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit.*

Dumnezeu să-l ierte!

Vasile VASILE

Adio, Remus Georgescu

S-a stins din viață maestrul Remus Georgescu, personalitate de seamă a muzicii românești. În august ar fi împlinit 89 de ani. Dirijor, compozitor și pedagog, viața sa a fost o adevărată lecție de măiestrie artistică – creatoare și interpretativă.

Încă din anii studenției, la Conservatorul din București, unde a studiat în paralel compoziție și dirijat orchestrală, s-a remarcat ca un excelent pianist (citea la prima vedere dificile partituri de orchestră) și talentat compozitor.

În 1968 a revenit în orașul natal – Timișoara, ca dirijor al orchestrei Filarmonicii Banatul, instituție unde o perioadă a fost și director. A fost o șansă pentru orașul nostru, obișnuitele concerte simfonice fiind punctate de concerte-eveniment, cu prime audiții, unele mondiale, între care două lucrări enesciene neterminate: poemul simfonic *Voix de la nature* și *Suite Châtelaine* (Suita castelană). Concertele de autor, dar și lucrări vocal-simfonice de referință, unele rediate după absențe nemeritate de decenii, au umplut sala de concerte până la refuz. O serie de compozitori români i-au încredințat partituri care au fost auzite pentru prima oară în sala de concerte timișoreană

Turneele efectuate în străinătate: Austria, Marea Britanie, Cehia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Polonia, Olanda, Spania, Singapore, S.U.A., Rusia, Ungaria, Venezuela, în majoritate în fruntea orchestrei filarmonice din Timișoara, au atras elogii în presa străină la adresa dirijorului și a orchestrei. Mărturii ale artei sale dirijorale stau numeroasele înregistrări cu lucrări din literatura muzicală universală și românească.

Activitatea dirijorală, chiar dacă l-a limitat, nu l-a împiedicat însă pe compozitor să se exprime și să se autodefinească prin intermediu unor lucrări, ce poartă amprenta personalității sale.

Primele sale creații se constituie într-o primă etapă de căutare a propriului limbaj muzical, în care “echilibrul sonor este obținut prin subtila fuziune dintre tradiției și

inovație” (Doru Popovici). Universul modal-cromatic este exploatat în oratoriul *Cântare străbunilor*, pentru recitatori, soliști, cor și orchestră, compus în 1977, pentru care a obținut premiul Uniunii Compozitorilor. De altfel genul vocal-simfonic, prin cuvânt, l-a stimulat în crearea unor spații sonore, care, la rândul lor, subliniază sau chiar descifrează sensuri și semnificații.

Remus Georgescu a fost tentat să exploreze spațiul spiritualității românești, mai precis bănățean și printr-o serie de lucrări dedicate orchestrei. Indiferent de genul abordat, creațiile sale sale denotă „profesionalism și responsabilitate artistică de aleasă muzicalitate, seriozitate profesională extremă, talent muzical profund și mergând la esențe, o sete perpetuă de perfecțiune” (Theodor Grigoriu).

Ca profesor s-a străduit – așa cum ne-a mărturisit – „să deschidă o mică fereastră sau poate o ușică către acea zonă înaltă a muzicii unde aerul este rarefiat, a performanței, a excelenței”.

Rodica GIURGIU

Ne-a părăsit Remus Georgescu

Ne-a părăsit unul dintre cei mai temeinic clădiți, mai dinamici, muzicieni ai deceniilor de sfârșit ale secolului trecut.

O știm cu toții, Remus Georgescu a fost un muzician complet, în egală măsură o personalitate complexă. A fost un creator legat de ceea ce am putea numi valorificarea în realitatea artistică a secolului trecut, a tradiției neoclasiche privind simfonismul drept principiu de creație. A fost una dintre personalitățile de mare prestigiu ale Timișoarei, ale Banatului, ale vieții noastre muzicale. Anul viitor ar fi împlinit venerabila vârstă de 90 de ani.

A fost un dirijor de vocație privind relația cu muzicienii ansamblului, cu muzica însăși. “A fost unul dintre ultimii seniori ai baghetei”, îmi mărturisea unul dintre muzicienii de mare experiență ai Filarmonicii bucureștene, orchestră cu care Remus Georgescu a colaborat în numeroase prilejuri.

A studiat la București, la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu”, secțiile Compoziție și Dirijat de Orchestră. A fost discipolul unor mari maeștri, George Georgescu - cursul de orchestră, Theodor Rogalski - orchestrație, Constantin Silvestri - dirijat, Marțian Negrea - armonie. La sfârșitul anilor '60 a urmat studii de perfecționare în Statele Unite, prilej cu care l-a cunoscut pe marele dirijor și compozitor român Ionel Perlea. La fel ca și alți muzicieni ai timpului, și-a început activitatea în calitate de cercetător al Institutului de Folclor din București. Și-a început activitatea de dirijor în compania colectivelor simfonice din Sibiu, Oradea, Tg. Mureș. A devenit dirijor al colectivului simfonic timișorean și, ulterior, director artistic al instituției.

A susținut turnee de concert în marea majoritate a țărilor europene, în Statele Unite, în Rusia, în țări ale Americii Latine.

A concertat în compania unor mari soliști ai timpului cum sunt Daniil Șafran, Emil Gilels, Victor Tretiakov, Annie Fischer, Jean Pierre Rampal, Ivry Gitlis,

Lola Bobescu, Valentin Gheorghiu, Ion Voicu, Dan Grigore, Silvia Marcovici.... I-au fost dedicate lucrări simfonice, date fiind abilitățile dirijorale de mare probitate profesională, încrederea de care s-a bucurat din partea colegilor compozitori.

O altă latură a personalității maestrului o reprezintă activitatea componistică. A compus lucrări vocal-simfonice ample cum sunt oratoriul *Cântarea străbunilor*, oratoriile *Ecouri*, *De profundis*, lucrări concertante cum sunt *Concertul pentru orchestră*, *Exorcisme* pentru flaut și orchestră...

În calitate de compozitor nu a urmărit actualizarea - cum se spune astăzi - a limbajului său muzical față de evoluția generală a acestuia în secolul trecut. Dar a urmărit

de fiecare dată exprimarea clară, fermă, a gândului artistic, de fiecare dată de o manieră atent elaborată. În adevăr, Remus Georgescu a fost o personalitate de autentică consistență a vieții noastre muzicale. A fost onorat cu numeroase distincții profesionale ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, Academiei Române. În mod cu totul firesc, a primit titlul cu totul onorant de Cetățean de Onoare al orașului Timișoara. Personal am asistat la Ateneul Român, în compania Filarmonicii bucureștene, la numeroase concerte susținute sub bagheta maestrului Remus Georgescu. Atitudinea seniorială era dominantă în relația cu ansamblul orchestral, cu publicul, cu muzica.

Dumitru AVAKIAN

SISTEMATICĂ

1. Svetlana Bădrăjan (Rep. Moldova) – Configurări ale valorificării sursei folclorice în muzica contemporană: *Studii sonore* de Ghenadie Ciobanu

2. Mihaela Buhaiuc (Rep. Moldova) – Dezrobirea expresiei vocale - O analiză a vocalității aplicate în secolul al XX-lea din S.U.A.

3. Petruța Coroiu-Măniuț – George Enescu și Aurel Stroe; *Oedipe* și *Oreste*: două arhetipuri muzicale și dramaturgice ale artei sonore românești moderne

4. Dan Dediu – Enescu și romantismul critic

5. Andreea Kiseleff – Imagini sonore ale furtunii în creația enesciană

6. Helmut Loos (Germania)

7. Olguța Lupu – Tema mării treceri în muzica lui Dan Dediu

8. Despina Petecel-Theodoru – Destine încrucișate sau „cum poate viitorul să influențeze trecutul”, în opera *Oreste & Oedipe* de Cornel Țăranu

9. Oana Popescu-Kariotoglou (Elveția) – *MazurK mélancolique*, o formă determinată de relația dintre două idei melodice

10. Carmen Stoianov (Israel) – George Enescu: atracția tematicii biblice. Intersectări

ISTORIOGRAFIE

1. Ioana Cărăușu (Italia) – George Enescu și Alfredo Casella: Convergențe muzicologice și culturale

2. Lavinia Coman - George Enescu pianist – în lumina cronicilor și memoriilor contemporanilor săi

3. Monica Joița (Ministerul Afacerilor Externe) – Enescu în Arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe al României

4. Cristina Lascu – George Enescu și instituționalizarea operei române

5. Franz Metz (Germania) – O capodoperă muzicală dedicată Timișoarei

6. Irina Nițu (Muzeul Național „George Enescu”) – Documente din arhiva Muzeului Național „George Enescu”

7. Dalia Rusu-Persic (Rep. Moldova) – Eduard Caudella, profesor și compozitor. 180 de ani de la naștere

8. Vasile Vasile – Activitatea lui George Enescu în anii Primului Război Mondial

CRITICĂ MUZICALĂ

1. Mihai Cosma – Un nou *Oedipe*, la Berlin

2. Ulrich Lenz (Germania) – *Oedipe* în repertoriul Komische Oper din Berlin

3. Constantin-Tufan Stan - George Enescu la Oradea. Prima audiție absolută a *Sonatei a III-a pentru pian și vioară „în caracter popular românesc”* reflectată în cronicile vremii

4. Cornel Țăranu – Peter Ruzicka – noi înregistrări enesciene

CONFLUENȚE

1. Norela-Liviana Costea - Reverberații ale fenomenului „Cancel Culture” avant-la-lettre, în anii de exil ai lui Enescu

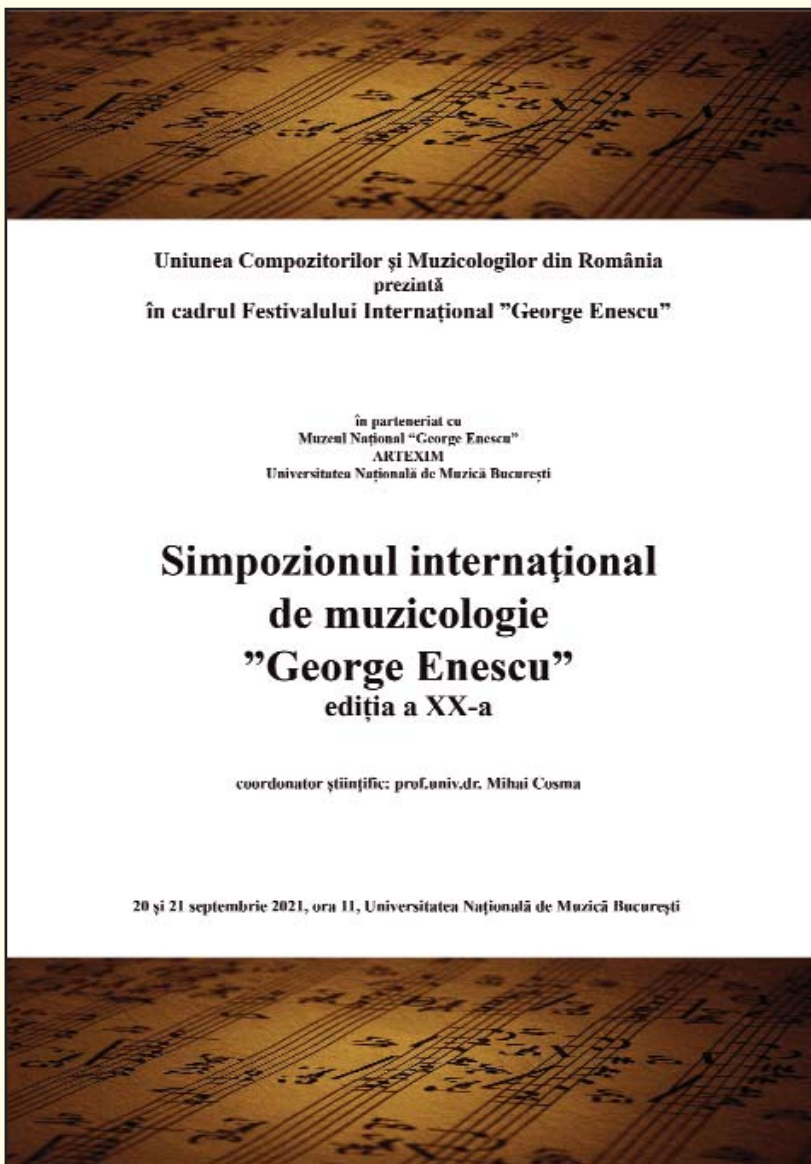
2. Maria Doina Mareggini (Italia) - Patrimoniul Muzeului Național „George Enescu” văzut ca o platformă digitală, dintr-o perspectivă socio-semiotică

3. Octavian Ursulescu – Festivalul Național „Mamaia”

CREAȚII MUZICOLOGICE STUDENȚEȘTI

1. Ioana Bîgu - Tōru Takemitsu – Poetul zen al muzicii din Țara soarelui răsare. Percepția timpului în cultura muzicală japoneză

2. Ana-Maria Cazacu - Interferențe între universul operelor wagneriene și cel al povestirilor lui Thomas Mann. De la muzică la ficțiune literară

3. Teodora Constantinescu – Paradigme și similitudini în creația corală a lui Timotei Popovici și Marțian Negrea

4. Vlad-Cristian Ghinea - Relația disonanță-consonanță în viziunea compozitorilor Wolfgang Amadeus Mozart și Pascal Bentoiu. Cazul Introducerii lente în cvartetele de coarde

5. Ana-Luiza Han – Igor Stravinski și Mihail Jora: coordonate simetrice ale baletelor *Petrușka* și *La piață*

6. Sarah Rizescu – Figura Sfinxului, cu ramificațiile sale în opera *Oedipe* și în alte creații artistice

Pagina de **Norela-Liviana COSTEA**

Rigoletto pe lac

Nu cu mult timp în urmă am vizionat, pentru prima dată, un spectacol pe scena lacustră de la Bregenz. Copleșitoare impresie mi-a lăsat atunci *Carmen* de Bizet în montarea lui Casper Holten – o experiență unică, în care creativitatea, profunzimea mesajelor, integrarea în peisajul acvatic și exploatarea resurselor surprinzătoare oferite de o scenă pusă pe apă le poate oferi regizorilor cu imaginație!

La Bregenz nu este vorba doar despre ideea de spectacol în aer liber. Așa ceva am văzut, cu destule satisfacții, la Arena di Verona, la Teatrul Antic din

nu știe, la Bregenz doar soliștii cântă de pe scena lacustră, orchestra, dirijorul și corul aflându-se... în sala de spectacol din vecinătate. Pentru ca lucrurile să meargă bine a fost pus în operă un plan acustic perfect gândit și coordonat, care asigură sincronizarea și combinarea sunetului între scena în aer liber și "studioul" din interior, aflat în clădirea adiacentă.

Grija pentru detalii și soluțiile găsite pentru orice problemă apare sunt rezultatul a 75 de sezoane de producții muzicale: Festivalul ființează din 1946 când, dincolo de distrugerile și suferința cauzate de război, arta a învins toate piedicile și astfel a luat startul un eveniment care avea să devină în scurt timp un reper în peisajul european și mondial. În fiecare an sute de mii de spectatori vin din toate colțurile lumii aici, să vadă producții spectaculoase și neconvenționale, recordul fiind de aproape 400.000 de spectatori pe sezon (pentru circa 30-50 de reprezentanții, de cele mai multe ori auditoriumul de 7000 de locuri fiind sold-out).

Managementul artistic al Festivalului, asigurat acum de Elisabeth Sobotka, a avut mereu în vedere găsirea celor mai atrăgătoare titluri de operă, sau a celor care se pretează bine unor montări speciale, neobișnuite, imposibil de întâlnit în alte părți. Astfel, nu au lipsit din repertoriu *Carmen*, *Rigoletto*, *Bărbierul din Sevilla*, *Flautul fermecat* sau *West Side Story*, totodată Festivalul oferind și opere noi, inclusiv premiera în Austria a operii *Beatrice Cenci* de Goldschmidt, ba chiar

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

Taormina, la Steinbruch (St. Margarethen) etc. Cu toate acestea, ceea ce se întâmplă pe lacul situat la confluența granițelor Germaniei, Austriei și Elveției (Bodensee) așa spune că este unic.

În primul rând, montările de aici sunt încredințate unor regizori cu personalitate, cunoscuți pentru gândirea imaginativă și pentru curajul exprimării inovative și pline de substanță ideatică. Apoi, calitatea muzicală este foarte bună, prin alegerea unor soliști capabili de performanță dar și prin prezența orchestrei Wiener Symphoniker, coordonați de dirijori care știu să țină în mână un spectacol, în condiții cu totul speciale (Julia Jones/ Daniel Cohen)... Căci, pentru cine

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

și o partitură în premieră mondială, comandă a Festivalului: *The Hunting Gun (Das Jagdgewehr)* de Thomas Larcher, pentru sezonul următor fiind anunțată *Madama Butterfly*.

Anul acesta sezonul a debutat pe lac pe 22 iulie, cu uluitoarea versiune scenică a operei *Rigoletto* imaginată de regizorul Philipp Stölzl (tot el fiind și scenograf, alături de Heike Vollmer). Centrul scenei este ocupat de un

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

imens cap plutitor, de paiată, întregul concept accentuând faptul că *Rigoletto* era un bufon, în această variantă întruchipat de o paiată dintr-o trupă de circari. Aceștia devin personaje extrem de active, care sunt integrate în acțiune și participă la toate momentele ei. Unii sunt clovni, alții acrobați, zburători, dresori, apar și oameni-maimuță, muzicanți etc. Atmosfera este pregătită încă dinaintea primelor acorduri din partitură, prin defilarea printre spectatori a unui grup de instrumentiști care intonează tema petrecerii din Actul I, ca o Uvertură, temă repetată în buclă în timp ce circarii din alaiul care însoțește muzicanții interacționează cu publicul. Pe timpul *Preludiului* este prezentată din nou o acțiune complementară: o tânără echilibristă merge pe sârmă dar este urmărită de uriașa paiată care se apleacă spre ea, o prinde cu mâna dreaptă, o dezechilibrează și o aruncă în lac, ucigând-o – simbol al faptului că însuși *Rigoletto*, bufonul, este de vină pentru moartea fiicei sale.

Uriașul cap de paiată devine punct central al scenografiei: din creștet se deschide o trapă și apar pe acolo personaje, inclusiv "ducele" – patronul circuitului. La

fel, când deschide gura, printre dinți apar diverși protagoniști, care apoi se ivesc din urechi sau din globii oculari. O serie de mecanisme complicate apleacă acest cap uriaș sau îl scufundă parțial în lac, ori îl ridică foarte sus sau schimbă planul de înclinare al "gulerului" acestuia (cu rol de podium scenic) în acțiuni de mare efect, mai ales că se combină cu designul de lumini foarte eficient. Paița, pe parcursul actelor, este stricată de către circari,

care îi distrug, pe rând, aproape toate elementele. De mâna stângă a paiței se află legat un balon cu aer cald, care devine refugiu al Gildei; deși în clipele de pericol care preced răpirea acestuia balonul este ridicat mult în cer, pentru a o proteja, abili circari urcă pe sfoară și pătrund în nacelă, de unde o răpesc pe Gilda și fug cu ea, spre a o preda "Ducelui". Și aici și în multe alte situații personajele (inclusiv cele principale) efectuează acrobații uneori dificile sau periculoase – situație în care cântăreții respectiv sunt înlocuiți discret de dubluri-cascadori. Personaje atrăgător incluse în noul tip de narațiune, din interiorul

circuitului, sunt și Sparafucile (aruncător de cuțite) și Maddalena, în timp ce faimoasa arie "La donna e mobile" este persiflată prin înconjurarea "Ducelui" de către un grup de dansatoare cu mai multe perechi de sâni. Când "Ducele" se pretinde a fi un student sărac poartă pe cap

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

o tichie universitară și este însoțit de "profesori". Evident, după uciderea lui Monterone (iluzionist), ca și, în final, a Gildei, cadavrele acestora sunt aruncate în lac – mișcare spectaculoasă și din punct de vedere vizual dar și prin sunetul de plesnire a apei pe care îl produce căderea corpurilor.

Atât regia cât și scenografia, costumele și luminile tind să acapareze atenția tuturor; normal, câtă vreme tocmai de aceea se fac aceste montări pe lac, pe o scenă uriașă și super-tehnologizată. Dar și partea muzicală trebuie lăudată. Fără să existe în distribuție staruri ale scenei mondiale, echipa de soliști a fost totuși aleasă cu grijă, propunând voci și personaje convingătoare, de foarte

despre care am relatat în paginile „Actualității muzicale” la vremea respectivă.

La fel ca și după *Carmen* de acum câțiva ani, impresiile lăsate de montarea operei *Rigoletto* sunt copleșitoare, spectacolul fiind o excelentă propunere pentru turiștii care vizitează, în lunile de vară, frumoasa regiune Voralberg. Chiar și în situația în care ar veni o ploaie puternică, spectacolul se ține, sala din complexul Seebühne primind 2000 de spectatori (aceștia au deja scris pe bilet și locul “de rezervă”), în spațiul unde se află orchestra și corul, opera fiind atunci prezentată în versiune concertantă. Altminteri, în seara în care am asistat eu la spectacol, deși plouase înainte, designul și materialele speciale ale scaunelor fac ca ele să se usuce singure foarte repede... Asemenea mici detalii organizatorice contribuie foarte mult la confortul și siguranța publicului, la fel cum contribuie și un sistem foarte eficient de control al vaccinării sau al testelor negative, efectuat printr-o aplicație descărcată de pe un cod QR afișat la intrare. Evident, există și

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

bună calitate. Am avut o satisfacție neobișnuită remarcând că toți trei interpreții Ducelui (sunt trei distribuții

bogate și frumoase materiale informative, inclusiv o carte groasă a spectacolului, cu poze și toate detaliile necesare.

care evoluează prin rotație seară de seară) sunt tenori care au participat la Concursul “Grand Prix de l’Opéra” de la București: chinezul Long Long (câștigător în 2016), bielorusul Pavel Petrov (dublu laureat în 2015 și 2016) și românul Ovidiu Purcel. Foarte bună alegere a fost bulgarul Vladimir Stoyanov (*Rigoletto*) – o voce puternică, frumos timbrată, dramatică, sigură la acute. Îl rolul Gildei a evoluat, cu o voce mai plină decât am

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

auzit de regulă, dar totuși suficient de agilă, Ekaterina Sadovnikova. Printre celelalte nume din distribuție cunoscute cititorilor noștri se numără Liviu Holender într-un rol episodic și Goredzi Janelidze, laureat al Concursului “Elena Obraztsova”, la care am fost în juriu și

Se vede experiența de atâția ani a organizatorilor, ca și dorința lor ca totul să fie pus la punct și ca publicul să beneficieze de tot ceea ce este nevoie, pentru a reveni și altă dată cu plăcere și cu interes.

Mihai COSMA

TOSCA – o producție nememorabilă...

În ultimul an am dezbătut, cred, în fiecare lună (și chiar și în acest număr) eforturile muzicienilor din întreaga lume de a menține o oarecare legătură cu publicul. Am descoperit diverse strategii de adaptare – de la concertele cu public virtual până la adaptări în regia și partitura operelor (genul care a pus, de altfel, cele mai mari probleme în a se menține în atenția melomanilor). De-a lungul acestei perioade am întâlnit numeroase experimente reușite, dar și unele mai puțin coerente.

Una dintre acestea din urmă este producția operii *Tosca*, de Giacomo Puccini. Despre premiera acestei lucrări la Teatrul La Monnaie din Bruxelles, care a avut loc pe 15 iunie 2021. Guillaume Maijeur face o analiză obiectivă în Opera Gazet (operagazet.com) din care aflăm că a fost adaptată pentru a respecta limitările impuse de situația sanitară critică din toată lumea.

Aflăm despre corpul orchestral că a fost redus la aproximativ 30 de muzicieni. Membrii corului au cântat dintr-o altă cameră iar sunetul a fost transmis în direct printr-un sistem care oferea publicului impresia că este înconjurat de voci. Această soluție a funcționat minunat și s-au putut evidenția unele detalii instrumentale care în formula orchestrală originală se pierd. Discursul muzical a fost totuși lipsit de tensiunea pe care acea complexitate de instrumente o aducea, iar tempo-urile dirijorului Alain Altinoglu au fost și ele puțin prea lente – probabil pentru a putea sincroniza cele două efective muzicale. Cu toate acestea, distribuția orchestrală redusă a fost un plus pentru interpretii celor trei roluri principale, fiecare având un sunet poate prea liric pentru rolurile propuse de *Tosca*. Myrtò Papatanasu poate fi distribuită cu succes într-un rol ca Rusalka, dar Tosca cere mai mult dramatism. Vocea ei este de soprană lirică, sună fantastic în registrul înalt, dar nu deține forța de proiecție necesară, iar în acest caz o determina să forțeze emisia.

Același lucru a fost valabil și pentru tenorul Pavel Černoch (Mario Cavaradossi), care nu s-a făcut neapărat observat în primul act, dar cu siguranță și-a luat revanșa în ultima arie: „E lucevan le stelle”, datorită unor nuanțe de *piano* deosebit de frumoase. Rolul său este însă oarecum neglijat în această producție în ceea ce privește actoria, întrucât aproape toată atenția regizorului se concentrează asupra lui Scarpia.

Repertoriul lui Lauren Naouri este bogat și extins, de la Lully la Michel Legrand. Scarpia reprezintă pentru el o nouă provocare, pe care a luat-o foarte în serios. Cu toate acestea, se pare că îi lipsesc două atribute vitale: stilul și

vocea potrivite. Și el se află la limita posibilităților, iar nuanțele de *fortissimo* și notele înalte sunt din păcate mai mult strigate, forțând emisia pentru a câștiga dramatism.

În ce privește regia, în genere, o realizare bună este una în care acțiunile, decorul și jocul actoricesc se întâlnesc atât de natural încât spectatorul uită că este implicat un regizor. *Tosca* a reprezentat debutul lui Rafael R. Villalobos alături de instituția belgiană, iar filosofia regizorului se axează pe o idee, oricât de nebună, care este elaborată indiferent dacă se potrivește cu textul și/ sau acțiunea operii. De această dată, Villalobos și-a găsit inspirația în creația cinematografică a lui Pier Paolo Pasolini (în speță pelicula *Salò o le 120 giornate di Sodoma*), creație de altfel relevantă pentru istoria cinematografică europeană a secolului al XX-lea, dar care eșuează în a crea legături de corespondență cu opera lui Puccini.

Tosca este o operă în care muzica, libretul și opțiunile regizorale trebuie să se potrivească perfect. În schimb, dacă se analizează cu atenție ceea ce se întâmplă pe scena belgiană, singura concluzie va fi fost că totul s-a întâmplat haotic. Distribuția a fost, să zicem, completată de niște „manechini” care aleargă haotic pe scenă, accentuând sentimentul de moment improvizatoric și distrăgând atenția de la muzică. Se face abuz de nuduri, mutând interesul publicului către acești статисти – o aluzie către intoleranța manifestată de faliile ultra-religioase și homofobe din cadrul bisericii. Rolul lui Scarpia devine cel al unui pervers, nicidecum al baronului snob care își ascunde adevăratele sentimente pentru Tosca.

Cu toate acestea, presa belgiană aduce doar critici pozitive față de această producție. Se menționează numai conceptul privitor la abuzul de putere al religiei – conexiune totuși atât de superficială cu *Tosca* – și la

comportamentele sale homofobe, lăsând la o parte neajunsurile artistice și denaturarea subiectului acestei opere valoroase.

Atunci când mă întâlnesc cu asemenea opțiuni regizorale, mă întreb din nou unde (și de către cine) ar trebui trasată linia dintre inovație și ridicol? Se cunosc desigur numeroase producții care la momentul inițial au generat numeroase reacții din cele mai controversate și nu îmi este străin conceptul potrivit căruia „nu există publicitate negativă”; însă îmi este la fel de clar că nu multe lucrări vor avea destinul *Ritualului primăverii*, de pildă.

Așadar, cred – cu toată simpatia pentru eforturile celor implicați în producția *Tosca* la teatrul La Monnaie, că această performanță nu va fi una dintre „cele producții memorabile”...

Norela-Liviana COSTEA

Parlons Opera! L'Italiana in Algeri și Opera Israeliană... sau invers!

Dacă este să vorbim despre Operă (ca André Lothe despre pictură!), să ilustrăm cu cea mai nouă premieră a Operei Israeliene din Tel Aviv-Yafo: cunoscuta dramma giocoso *L'Italiana in Algeri* de Gioachino Rossini: 10 iulie

2021 (după ce la 13 mai 2000 aceeași instituție realizase premiera aceleiași partituri). Nu înainte de alte considerații generale, desigur....

Suntem încă în plină perioadă pandemică, astfel că afișul repertorial este redus, stagiunea 2020-2021 fiind ilustrată doar de cinci titluri (*Die Fledermaus*, *The Medium*, *Mothers*, *L'Italiana in Algeri* și *I Capuleti ed i Montecchi*); se adaugă repetiții întrerupte în martie la *Evgheni Oneghin* și, de ce nu?! - premiera *La Calisto* (faimoasa partitură de aproape patru secole a lui Francesco Cavalli, pe libret de Giovanni Faustini), co-producție a *Jerusalem Baroque Orchestra* și *Meitar Opera Studio* (Studioul tinerilor cântăreți ai Operei din Tel Aviv-Yafo).

Este și motivul pentru care, nu puțini sunt cei care fac comparația cu anii de început ai Operei Israeliene (1985-1990), când puteai număra premiere pe degetele unei singure mâini. Situația s-a schimbat radical, Opera din Tel Aviv (singura din Israel!) captând culorile și definindu-și personalitatea unei scene de prim rang. Media ultimelor stagiuni regulate se situează la valori ridicate: 15-16 premiere, uneori cu spectacole de tip *revival*, serbând Ziua Independenței Statului Israel, propriile producții în turnee în străinătate ori intrând pe ruta de turneu a unor prestigioase trupe (*Teatro Alla Scala di Milano*, *Teatro dell'Opera di Roma*, *Bolshoi Teatr*, *Mariinski Teatr*, *Frankfurt Oper*, *Hamburg Oper*, *Deutsche Oper Berlin*, *Cape Town Opera*, *Wiesbaden May Festival* ...). Nu sunt neglijate nici turneele în țară: Akko, Cesarea, Beer Sheva, Ierusalim, Masada ..., afișul prezentând montări de partituri ale celor mai cunoscuți compozitori de gen ori ale creatorilor autohtoni (*Copilul visează*, *Călătorie la sfârșit de mileniu*, *Alice în Țara Minunilor*...). Aceeași Operă Israeliană, cu moderna ei arhitectură, găzduiește impresionante concerte vocal-simfonice (*Messa da Requiem*, *Johannes Passion*, *Messias* ...) și

- de ce nu?! - concerte rock sau jazz cu soliștii și formațiile în vogă ale momentului... în fond RLM, JLM (*Rock Life Matters*, *Jazz Life Matters*)...

Intervalul 1985-2021, cu cele 36 stagiuni aproape încheiate, dintre care doar primele 10 în vechiul sediu iar restul în actualul *Performing Arts Center*, înseamnă nu mai puțin de peste 400 producții din genurile operă, operetă, musical, operă pentru copii, ilustrând mari epoci și scilpitoare minți creatoare, stiluri, maniere, limbaje, mesaje... Astfel, în ciuda relativei sale tinereți, *Opera Israeliană din Tel Aviv-Yafo* se poate mândri și cu producții "rare" pe multe din scenele lumii: *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny* (Kurt Weill), *The Turn of the Screw* (Benjamin Britten), *Ariadne auf Naxos*, *Elektra* și *Der Rosenkavalier* (Richard Strauss), *Dido & Aeneas* (Henry Purcell), *Giulio Cesare in Egitto* (Haendel), *La Rondine* (Giacomo Puccini)....

Nu lipsesc o serie de organisme a căror inimă bate la unison cu Opera, favorizând incluziunea comunitară: *The Israeli Opera Friends Association* (cu Aliza Jaffa - *Chairperson*) - asigurând impresionante fonduri; din rândul donațiilor speciale/sponsorizărilor, legat de ultima premieră, pot fi semnalate cele îndreptate către susținerea pregătirii tinerilor cântăreți (Dafna Meitar Nechmad) și suportul financiar direct: Sano-Diti și Alex Landesberg Family.

Revenind la *L'Italiana in Algeri*, ce aduce nou acest spectacol? Culorile și entuziasmul tinereții în prim-planul scenic, devenind un fel de punte între generațiile de artiști în plină glorie și tinerii ce bat la porțile afirmării. Concret, din cele șapte roluri principale - cinci (și două *cover*) sunt deținute de absolvenți (iar alte două secundare) de membri ai *Meitar Opera Studio*. Se pune astfel în pagină și se continuă proiectul formării tinerilor artiști (absolvenți de facultate, beneficiari ai bursei *Meitar*) și integrarea acestora în spectacolele/programele Operei Israeliene.

Fac posibil întreg acest miracol experimentate personalități în domeniu, din al căror *brain-storming* și colaborare în sensul creșterii calității "vieții Operei" (privite

ca organism în sine) iau naștere proiecte menite să reducă, stagiune de stagiune, distanța dintre sală și podiumul scenic sau fosa orchestrei, să cultive gustul pentru operă unui tineret în permanență sedus de lumea virtuală, de

tehnicitate și să-l "răpească" pentru un timp din talazul existenței zilnice pentru a-i oferi și o altă percepție asupra actului cultural. La nivel "macro", ținând de politici culturale și sponsorizări, am în vedere: ministrul Culturii și Sportului, primarul Tel Aviv-Yafo, Zach Granit (general manager), iar în mod specific, cu legătură directă către proiectele/actul artistic și punerea lor în pagină, vizând inclusiv misiunea educațională: Michael Ajzenstadt (artistic

administrator), Shirit-Lee Weiss (artistic coordinator și artistic director la Meitar Studio), David Sebba (music director - Meitar Opera Studio), Sarah Ioana Stoianov-Cohen (education & opera studio administrator), Limor Ilan (education coordinator)...

Întregul spectacol cu *L'Italiana in Algeri* a fost conceput de regizorul Ido Ricklin în deja binecunoscutul său stil: spumos, perfect ancorat ca discurs scenic "modulând" cu virtuozitate din teritoriul muzical în pantomimă, schițări coregrafice și agrementări cu proiecții video (ținând de zona amintirii sau a întâmplărilor petrecute într-un "cândva, mai ieri" nedefinit, dar cu impact în prezentul acțiunii); totul este presărat cu "poante" gustate de public, cu "luări peste picior", cu persiflări mai subtile sau "mai nu prea.....", nota generală fiind cea estivalieră, la nivel de glumă și spirit presărat din abundență, prin orice mijloace. Subtextul se citește cu claritate și din joc și din afișul inspirat tip colaj: - o solară invitație la "vis de vacanță": mare, construcții efemere de nisip (adus pe scenă!), palmieri, călătorii, dune, miraje... În fond este vară, iar vacanța ne cheamă să nu mai stăm "intra muros" căci, undeva.... prin Orient, se petrece miracolul câștigării și valorizării propriei libertăți; este Orientul sagacității feminine, al minții "italienței în Alger", care transformă un Bey tiranic și năzuros în maleabilul *Pappataci/Taci și-nghite!*

Fără să se simtă nevoia unei pauze efective (în loc de foyer, bufet, cafe, "un suc răcoritor, o apă rece" - de evitat în condițiile date!), doar un scurt *Intermission!* - jucat "la față de cortină"; fără să realizeze trecerea timpului, publicul petrece aproape două ore în compania acestui ansamblu - nota bene: omogen! - apreciind, prin generoase aplauze, *alumni* de la Meitar Opera Studio ce își caută, încă, propriul profil pe direcția definirii artistice; îl găesc în coeziunea de ansamblu ce se (re)stabilește continuu în note de *Scherzando*. Totul respiră voie bună, tinerețe, antren și un fel special de a privi și trata orice situație: în complicitate - priviri și

gesturi ce nu au nevoie de cuvinte - nu doar între personaje, ci cu sala, cu conducătorul spectacolului - la rândul lui: precis, exact, glumeț, entuziast, perfect rossinian - dirijorul Yuval Zorn... chiar și cu elementele de recuzită ce pot deveni "parteneri de discuție"...

În două cuvinte, să trecem în revistă și alți "vinovați", vasta lor experiență în domeniu asigurând unitatea reprezentației: decoruri și costume - Neta Haker (prima colaborare cu *Opera*) și, respectiv, Oren Dar (colaborator al *Operei*), light designer - Avi Yona Bueno (un "nume" greu, de referință) și video designer - Adam Lewensohn (prima colaborare cu *Opera*).

Cine au fost tinerii artiști? În ordinea apariției: Alasdair Kent (Lindoro), Rachel Frenkel (Isabella), Oded Reich (Taddeo), Yuri Kissin (Haley, Căpitanul corsarilor), Yair Polishook (Mustafa, Bey al Algerului), Yael Levita (Elvira, soția sa), Shay Bloch (Zulma, confidenta Elvirei); și Rona Shrira (cover); cu excepția rolurilor Lindoro și Căpitanul corsarilor, distribuția a fost asigurată din *alumni* ai Meitar Opera Studio, cărora li s-au adăugat și doi membri: Stas Davidoff și Noam Heinz Lowenstein. Spectacolul a beneficiat de o colaborare devenită deja tradițională: *Orchestra simfonică* din Rishon Lezion.

Aplauzele finale au răsunat îndelung, răsplătind din plin vocile rossiniene și jocul tinerilor interpreți; să nu uităm: ca la orice regal rossinian, sala era umplută la refuz. În timp ce mă îndreptam spre ieșire, mi-au trecut prin minte câteva din evocările "din bătrâni" ale lui Nicolae Filimon, strecurate într-unul din capitolele-cheie ale romanului

"Ciocoi vechi și noi", mai precis capitolul tratând despre una din reprezentațiile de la Cișmeaua Roșie, în Bucureștii anului 1818 și intitulat - ce coincidență?! - chiar *Italiana în Algir*. "Amatorii dar de teatru veniseră cu două ore înaintea deschiderii teatrului [...] și ca să fugă de urâtul ce pricinuieste așteptarea [...] formaseră un mare cerc împrejurul afișului și comentau muzica și intriga piesei cum se pricepeau. E tragedie, ziceau unii. Ba este comedie, răspundeau alții, afară de câțiva învâțați, care, luând cuvintele drama giocoso în simț material, afirmau cu aroganță că nu este nici tragedie, nici comedie, ci jalnică priveștițe cu jocuri și cântece!..."

... Any comment?! (Foto: Yossi Zwecker)

Carmen STOIANOV

Adelaide Festival of Arts – o integrală psalmică

Cu frecvență bială din 1960, an în care a fost fondat, fastuosul regal nu doar de muzică (în toate genurile) din sudul Australiei, de la Adelaide, a câștigat în urmă cu opt ani o altă dimensiune, devenind Festival Internațional desfășurat anual în cursul lunii martie. Gândit ca replică a nu mai puțin celebrului Festival Internațional de la Edinbourg, a fost susținut de la bun început de Primărie, Consiliul Local, instituții și prosperi oameni de afaceri, obținând chiar și sprijin guvernamental.

În acest an, umbrit de pandemie, primele patru zile ale Festivalului au propus un proiect ambițios, cunoscut deja din 2015, când – într-o „geometrie” diferit jucată ca autori, lucrări sau formații participante – Lincoln Center așeza în lumina reflectoarelor proiectul coral 150 *Psalms*. Adelaide Festival of Arts a răspuns acestei idei cu un program ambițios: 150 lucrări psalmice (multe dintre ele în primă audiere absolută/australiană – după cum o anunțau afișele, cărora li s-a adăugat impresionantul *Spem in alium* al lui Tallis! Așadar 151 piese corale à cappella (și orgă) găzduite timp de 4 zile (29 februarie – 3 martie) în 6 locații (St. Peter’s Cathedral, St. Francis Xavier Cathedral, Pilgrim Uniting Church, Adelaide Hebrew Congregation, Adelaide Town Hall) și interpretate de patru dintre cele mai reprezentative ansambluri în plan mondial: The Tallis Scholars – Marea Britanie, Netherlands Chamber Choir/Nederlands Kamerkoor – Olanda, Norwegian Solists’ Choir/Det Norske Solistkor – Norvegia și The Song Company – Australia.

Cei 150 *Psalmi* biblici cu replicile lor muzicale, alese cu grija de a reprezenta cât mai multe culturi muzicale și epoci culturale au fost repartizați în 12 concerte cu durată stabilită de 75 minute (fără pauză); primele 2 zile: câte 4 concerte programate să aibă loc la cel puțin 3 ore distanță în aceeași zi și în aceeași locație iar ultimele 2 zile – cu câte 2 concerte (matineu și seară).

Concertele corale s-au derulat sub titlaturi sugestive, menite să sublinieze mesajele dominante cuprinse în *Psalmi* aleși de formațiile reprezentând 2 continente (culturi muzical-interpretative europene și australiene) pentru fiecare apariție, programele cuprinzând 11-16 piese: *A Mirror for Today’s Society, Suffering* (Olanda), *Safety, Gratitude, Power and Oppression* (Marea Britanie), *Trust, Abandonment, Path of Life* (Norvegia), *Justice, Powerlessness, Leadership* (Australia). Ultima seară de concert, derulată la *Adelaide Town Hall* sub generoasa și ofertanta deviză *Celebration of Life* a avut două coordonate clare; prima a constituit-o participarea tuturor celor 4 formații iar cea de-a doua a fost reunirea forțelor artistice pentru ca – la 450 ani de la crearea sa! – impresionantul *Motet* renașcentist la 40 voci (8 coruri mixte la 5 voci) *Spem in alium* de **Thomas Tallis** (c. 1505-1585) să răsune ca *Imn* al speranței și al bune înțelegeri.

Și, pentru că am amintit acest „vârf” al creației tallisienne, să nu încheiem această trecere în revistă înainte de a plonja în anecdotica secolelor XVI-XVII. Documente ce ne parvin la circa patru decenii de la compunerea sa, par a indica drept motivație a creației un *challenge* (artistic, desigur): la 1567, în cadrul unui turneu european, compozitorul și diplomatul **Alessandro Striggio** (1536/1537-1592) a vizitat Londra, ocazie cu care cei prezenți se pare că ar fi putut asculta fie motetul *Ecce beatam lucem* (40 voci), fie recent compusa pe atunci (1555/1556) missă pe *Ecco si beato giorno* (40 voci, *Agnus Dei* final ajungând chiar la 60 voci, parte din acestea fiind instrumentale, de susținere). **Ducele de Norfolk Thomas Howard** i-ar fi comandat lui Tallis o lucrare care să egaleze plinătatea armonică a lucrării lui Striggio, astfel născându-se *Spem in alium*. Ambele capodopere renașcentiste au fost făcute cunoscute publicului în concerte/recitaluri și gravare pe CD de către coralele I Fagiolini (Grammophone Award și Diapason d’Or de l’Année – 2011), BBC Singers și Tallis Scholars (Albert Hall, 2007), dirijor **Davitt Moroney**, muzicologul căruia i se datorează redescoperirea partiturii lui Striggio, considerată pierdută încă din sec. XVII.

Carmen STOIANOV

Între Freemuse și Bono

Faptul că solistul trupei U2, Bono, a primit de curând un premiu de maximă rezonanță morală (2021 J. William Fulbright Prize for International Understanding), mă determină să fac o introducere ținând de etică. Deoarece, din nefericire (socială), cel mai adesea artiștii rămân să se chinuie în egofilie hapsână, în expectațiuni narcisiste, în pretenții sociale (la români, chiar politice), mult prea rareori cheltuindu-se ori investindu-se (pe sine și resursele lor) în generozității și altruisme, în „iubire de semeni”. Sigur, îmi vor replica artiștii care de-abia supraviețuiesc economic, ca să fii bun și darnic trebuie să fi ajuns mai întâi bogat (precum Bono); fapt care nu e negreșit fals, însă de un

adevăr deloc absolut sau „obligatoriu” și mai ales excesiv folosit drept mască, ascunzând mult prea eficient duhul și capcana ambițiilor, avidității și parvenirilor care, oricum, îngrămădesc sufletul și nu merită scuză.

E adevărat, mulți artiști nu ajung (deloc) departe. Și e alegerea lor de a se strădui pentru o carieră/ devotare riscantă, este alegerea lor să nu se resemneze cu statutul „mediocrității de aur” sau al „masei critice”, deci să sufere ori, dacă își deschid porți noi, diverse, să fie fericiți. (Mai ales că proliferază agențiile intermediare, în care știința și educația artistică pot fi valorificate și în scopul susținerii altora.)

Problema cea mai serioasă este că există artă care expune și confruntă sisteme și legi nedrepte, abuzive, și care chiar riscă și cade în suferințele cele mai grave. E vorba de arta curajului civic acolo unde autoritarismul și variile fanatismе domină, arta interzisă și marginalizată sau persecutată în mod agresiv. Pentru asemenea situații, deloc tot mai puține, ci dincontră, există admirabila societate, echipă și platformă numită *Freemuse*. O asociere de un activism internațional foarte sonor („vocal”, spun anglofonii pentru gesturile civice cu impact sau efect), care face cunoscute și mobilizează sprijin pentru situațiile de împilare și violentare a artiștilor. *Freemuse* a început și multă vreme a continuat cu campanii susținute întru apărarea muzicienilor ajunși în condiții de amenințare extremă, treptat incluzând și alte dimensiuni ale culturii (poeti, pictori) care suferă individual și biologic (nu doar economic și social), în interdicții, excluziuni, pușcării, atentate, condamnări la moarte, bătăi, răpiri, amenințări violente, asasinate.

Pe listele semnatarilor de petiții adresate unor guverne inumane și comunităților internaționale nu prea sunt de văzut români. De ce, m-am întrebat uneori. Din cauza „geneticii” noastre istorice, dominate de sărăcie, de competitivism și individualism (științific numit de tip infantil)? Din cauza comunistei noastre formatări,

însemnând implicit lașitate, indiferență, grijă exclusivă față de propriul clan, „neieșire din rând” și supunere/complianță față cu autoritățile oficiale? Explicațiile și scuzele ar putea fi fluviale, important fiind efectul final: civism minim sau oportunist-temporar, lipsa apetenței pentru empatie la nivel transfamilial și transnațional (darmite intercontinental, mondial)... În vreme ce pulsul, reala civilizație, conștiință sau psihologie (etno- sau națională) pot fi approximate și de gesturi mult mai mărunte, precum este prezența, respectiv absența românilor – artiști, colegi intelectuali (nu vorbesc de mase) – pe un site/pagini/semnături/contribuții/donații precum cele ale campaniilor lansate de *Freemuse*.

Revenind la imboldul (pretextul?) intervenției de față: iată că o comunitate reprezentativă pentru inteligența americană contemporană (*Fulbright Association*) pune un muzician de pop alături de mari eroi ai democrației și omeniei. (Laureații Premiului pentru Înțelegere Internațională îi numără pe Nelson Mandela, Corazon Aquino, Mary Robinson, strălucind nu negreșit în calitate de președinți de state, ci prin lupta împotriva nedreptății statale, pentru punerea propriei libertăți și vieți în joc cu mult înainte de-a obține succesul.) Muzicianul Bono nu e omagiat pentru muzica sa, ci pentru activitatea drept co-fondator al ONG-urilor *One* și *(Red)*, dedicate luptei împotriva sărăciei extreme, a crizelor și molimelor din

Bono

lumea a 3-a. Când, în România, va putea fi apreciat un muzician, fie el popular, fie de elită, și pentru altceva decât steaua sa individualistă? Când va deveni și aici firesc ca omul să apere nu numai „sărăcia și nevoile și neamul” personal, ci și drepturile omului universal, adică Binele, Adevărul și Frumosul de principiu, de pretutindeni?

Marin MARIAN

Big Band-ul Radio: final cu public

Încheiere de stagiune 2020 – 2021 realmente apoteotică a **Big Band-ului Radio**: un concert de excepție, a cărui ținută a fost acreditată în principal de două rezonante nume: maestrul baghetei dirijorale **Ionel Tudor** și înzestratul, multi-premiatul pianist compozitor invitat **Sorin Zlat**... un concert valorizat deopotrivă de contribuții instrumentale apreciabile, de ansamblu și individuale, aport înnobilit de un contaminant entuziasm!

Joi 24 iunie a.c. ora 19:00 – emoții în premieră iscate, după multe luni de spații inerte ale scaunelor goale, de prezența vie în Sala Radio a **Măriei Sale Publicul**. Concomitent, revenirea radioasă la familiarele vibrații ale aplauzelor – recompense legitimând spontan calitatea prestației sonore de pe podium!!! Și la fel de emoționat ca artiștii, prezentatorul **Cristian Marica** mulțumind în mai multe rânduri melomanilor care au onorat cu benefica lor existență loco, actul devoțiunii pentru muzică al celor cincisprezece componenți ai **Big Band-ului**, plus câțiva interpreți oaspeți.

În deschidere, după o sugestivă introducere a pianului, a zumzăit în auz exuberanta creație „*Everlasting*” expusă de **Liviu Negru** la ghitară, piesă compusă și orchestrată de **Gordon Goodwin** scintilând în complexe armonii, în emancipate, pline de miez **chorus-uri speciale** ale suflătorilor, ce au alternat cu – apoi au dialogat cu – confesiunile pe claviatură ale lui **Sorin Zlat** debordând de imaginative meandre melodice. A fost acesta primul dintre cele șase momente muzicale oferite în tutti de-a lungul celor circa o sută de fascinante minute ale comuniunii de spirit dintre artiști și auditori.

Alertă ca tempo, emanând forță și vigoare, tema „*Tke Loup*” datorată lui **Woody Witt** și aranjorului **Thomas Wenslinski** le-a prilejuit evoluții improvizatorice admirabile atât pianistului virtuos **Sorin Zlat**, cât și celor doi membri ai **Big Band-ului Radio** afirmați drept destoinici soliști: **Silviu Groaza** la trompetă și **Cătălin Milea** la saxofon tenor. Succesiv, familiile de suflători **brass & reeds** au irumpt în dezlănțuite **chorus-uri speciale**, cu inserții ritmice dezinvolve ale bateristului invitat **Iulian Nicolau**.

Cuprinsă în suita de piese ce au beneficiat fără excepție de aranjamente remarcabile, notoria temă „*Body and Soul*” a lui **Johnny Green**, măiestru orchestrată de **Bob Florence**, s-a demarcat ca un **punct culminant** în ceea ce privește bogăția de sensuri a scriiturii în partitură, dar și sub aspectul eficienței interpretative a ansamblului evidențind odată în plus intervenția solistică intens expresivă a lui **Sorin Zlat**. În viziunea aranjorului, tema a comportat o amplă expansiune orchestrală, incluzând un excepțional chorus de saxofoane, urmat de un exploziv travaliu colectiv al tuturor suflătorilor pigmentat cu energizante accente percutante ale bateriei!

Ca și cu anterioare prilejuri, în zona centrală a programului a intervenit un episod... cameral dacă putem numi astfel tronsonul de cinci piese interpretate de pianistul compozitor **Sorin Zlat** în trio cu contrabasistul **Mike Alex** și cu bateristul **Iulian Nicolau**, toți trei reprezentând incontestabil nume de referință pentru generația tânără și

medie a jazzului autohton. Am putut admira astfel, clipe de jazz autentic ca trăire și luxuriantă inventivitate creatoare, proprii incitantelor compoziții ale liderului intitulată „*THE Land of Dreams*”, „*Little Maximus*”, „*Roxane*” și „*On Time*”, **Sorin Zlat** gășind cu cale ca, între primele două și ultimele sale două creații să includă, redimensionată în personal concept, tema lui **Chick Corea** „*Eternal Child*”, drept tribut pentru memoria ilustrului muzician american de jazz care în chip tragic a trecut în nemurire la data de 9 februarie a acestui an. În cele două din urmă menționate piese, numitului trio i s-a alăturat cu sesizabil câștig valoric, mereu inspiratul improvizator **Cătălin Milea** care a cântat alternativ la saxofon sopran și la saxofon tenor.

Pentru ultimele secvențe ale concertului, **Big Band-ul Radio** s-a regrupat sub bagheta autorizată a maestrului **Ionel Tudor**, ansamblu alăturându-i pe **Silviu Groaza**, **Sebastian Burneci**, **Laurențiu Moise**, **Silviu Albei** la trompete; **Adrian Cojocaru**, **Florian Radu**, **Ciprian Partenie**, **Andrei Bolbocean** la tromboane; **Diana Suciu** la saxofon tenor, **Evgheni Mamot** și **Paolo Profeti** la saxofoane alto, **Cătălin Milea** la saxofon tenor și la saxofon sopran, **Cozmin Suciu** la saxofon bariton; **Liviu Negru** la ghitară, **Adrian Flautistu** la contrabas; și tot în secția ritmică invitații **Sorin Zlat** la pian și **Iulian Nicolau** - baterie. În această distribuție a rolurilor interpretative, ne-am mai lăsat captivați de: insolita creație (din vremea pandemiei) a lui **Sorin Zlat** „*Involution*”, în

Big band, dirijorul Ionel Tudor

aranjamentul semnat de basistul italian **Gianluca Renzi**, temă fructificată variațional spontan cu notabilă agilitate de compozitorul însuși la pian, de **Liviu Negru** la ghitară și **Cătălin Milea** la saxofon tenor; iar ca epilog, celebrul standard al jazzului modern „*Giant Steps*” – autor **John Coltrane** în aranjamentul lui **Mike Taylor**, de-a lungul travaliului dezvoltător distingându-se prin marcante contribuții solistice **Cătălin Milea** și **Sorin Zlat**.

La cererea insistentă a publicului, a fost reinterpretată ca *bis* (în lexicul jazzului, acest termen se definește prin vocabula *encore*) piesa „*Body and Soul*”.

Jazz cu public la Sala Radio, în încheierea stagiunii 2020 – 2021 a **Big Band-ului Radio** și a invitațiilor săi de prestigiu. **Un concert – reviriment!** (Capturi foto – Marius G. Mihalache)

Florian LUNGU

PS. Mai mult ca sigur, un disc memorând înregistrarea live a evenimentului interpretativ evaluat în rândurile de față, ar fixa un veritabil reper în jazzul autohton al anului 2021...

**Festivalul Național de Romante
Crizantema de aur**
-Ediția a 54-a, Târgoviște, România-
desfășurat sub patronajul
Comisiei Naționale a României pentru UNESCO

**TEATRUL
TONY BULANDRA
TÂRGOVIȘTE**

Târgoviște, nr.246/17.08.2021

COMUNICAT DE PRESĂ

Ref.: Promovare Preselecții, în perioada 20 august – 10 septembrie 2021, pentru **Concursul de Interpretare și Concursul de Creație** ale Festivalului Național de Romante „Crizantema de Aur”, ediția a 54-a, Târgoviște

Vă facem cunoscut că în perioada **21-23 octombrie 2021** se va desfășura în municipiul Târgoviște cea de-a 54-a ediție a **Festivalului Național de Interpretare și Creație a Românei Românești „Crizantema de Aur”, sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO**. Festivalul este organizat de Consiliul Local Târgoviște, Primăria Municipiului Târgoviște, Consiliul Județean Dâmbovița, Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și Teatrul „Tony Bulandra” Târgoviște, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova și în parteneriat cu Radio România și cu Televiziunea Română.

Ediția din acest an are în vedere să promoveze tineri interpreți de romântă laureați ai concursului de interpretare și romante noi lansate la concursurile de creație ale festivalului.

În acest context, precum și din dorința de a aduce la cunoștință cât mai multor interpreți și compozitori de romante fenomenul muzical național de la Târgoviște, **organizăm preselecții online, astfel:**

1. Pentru Concursul de Interpretare :

- Ardeal , preselecție regională <u>online</u> - vineri 3 septembrie 2021, ora 10,00
- Moldova , preselecție regională <u>online</u> – sâmbătă 4 septembrie 2021, ora 10,00.
- Oltenia-Banat , preselecție regională <u>online</u> – vineri 10 septembrie 2021, ora 10,00.
- Dobrogea , preselecție regională <u>online</u> – vineri 10 septembrie 2021, ora 12,00
- Muntenia , preselecție regională <u>online</u> – sâmbătă 11 septembrie 2021, ora 10,00
- Republica Moldova , preselecție regională, realizată în perioada 01-10 septembrie 2021 , în colaborare cu Uniunea Muzicienilor din Moldova și cu Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” din Chișinău (organizator și persoană de contact: Președinte – Director: Svetlana Bivol).

2. Pentru Concursul de Creație :

Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și Uniunea Muzicienilor din Moldova vor participa la pregătirea Concursului de Creație, prin organizarea preselecțiilor romanelor înscrise în competiție, în perioada 05 - 10 septembrie 2021, conform calendarului detaliat în Regulamentul oficial.

Ediția a 54-a a Festivalului „Crizantema de aur”, care se va desfășura în perioada 21-23 octombrie 2021 la Târgoviște, va fi structurată pe patru mari secțiuni: **Concursul de Interpretare, Concursul de Creație; Concerte, Recitaluri extraordinare și Evenimente asociate. Secțiunea evenimentelor asociate festivalului** include: *Programul Național de Concerte „Tineretea Românei”, realizat în România și în Republica Moldova; *Programul „Casa Românei – ambasadă a culturii la Târgoviște”; *Lansări editoriale și discografice. Evenimentele asociate festivalului vor avea loc în zone istorice din România și Republica Moldova, în perioada octombrie – decembrie 2021, inclusiv la Muzeul „Casa Românei” din Târgoviște - spațiu muzeal unic în România.

Regulamentul Oficial al Festivalului, fișele de înscriere, detalii și alte informații suplimentare sunt postate pe site-ul www.crizantemaaur.ro și pe site-ul www.centruhmescotgv.ro.

Vă mulțumim!

Persoana de contact: Alina Mavrodin Vasiliu, Director artistic al Festivalului Național de Romante „Crizantema de Aur” Târgoviște, ediția a 54-a, 2021. Tel.: 0722/335.013. E-mail: alina.mavrodin.vasiliu@gmail.com

Albumul cu amintiri

✓ O imagine pe care nu știm dacă și când o vom revedea, cu artiști de muzică ușoară pe scena Ateneului Român, acompaniați de o orchestră simfonică... După cum se știe, Marcel Pavel, absolvent al Universității Naționale de Muzică București, a editat cu câțiva ani în urmă un excepțional album dublu, „Very classic”, înregistrat atât în sala Ateneului, cât și la Midi Sound Studio, în intervalul

2011-2013. Discurile conțin atât arii celebre din opere, cât și titluri cunoscute din repertoriul internațional al muzicii ușoare. Invitați: soprana Angela Gheorghiu (în „The Prayer”), Gabriel Cotabiță și Vlad Miriță (în „Belle”, din „Notre Dame de Paris”). În aceeași perioadă Marcel Pavel a susținut un concert memorabil pe scena Ateneului, în care și-a invitat câțiva colegi de breaslă, așa cum se poate vedea în fotografie: Elena Cârstea, Bodo, Sanda Ladoși, Laurențiu Cazan.

✓ Pe vremuri se mai făceau și filme muzicale de lung-metraj... În imaginea alăturată, sub afișe cu Olimpia Panciu și Aurelian Andreescu (... decapitat!), apar, tineri și

frumoși, protagoniștii filmului „Melodii, melodii”: Margareta Pâslaru, Cornel Constantiniu și Cornel Patrichi. Din păcate Cornel se luptă cu o boală nemiloasă, iar valorosul coregraf și balerin s-a stins din viață...

✓ Iată-l pe Paul Surugiu-Fuego la începutul anilor 90, pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, la Concursul de muzică ușoară „Aurelian Andreescu”, unde s-a numărat între laureați. Originar din Turda, el se

pregătea la București cu compozitorul George Grigoriu. Pe fundal, el este vegheat parcă de marele interpret Aurelian Andreescu, căruia, peste ani, Paul Surugiu-Fuego îi va aduce omagiu în multe din spectacolele sale, inclusiv în turneul „Tu ești primăvara mea”, închinat lui Florin Bogardo.

✓ Înainte de 1989, grupul vocal Forte, lansat de compozitorul Ionel Tudor, a reprezentat una din marile

speranțe ale muzicii noastre ușoare, speranțe confirmate din plin prin premiile obținute la diverse concursuri, în frunte cu Mamaia, dar și prin participarea la spectacole și turnee. Dintre cele patru se mențin în activitate Nicoleta Nicola, a doua din stânga, și conducătoarea formației, Iulia Nemeș, prima din dreapta, stabilită în Suedia. (I. S.)

Dusty Hill

Rar întâlnim fani ai muzicii blues care să nu recunoască de la întâiul acord piesa *La Grange* și nu există iubitor al rockului care să nu recunoască emblematicele bărbi ale celor doi **frontmeni** ai trio-ului ZZ Top, Billy

Gibbons și Dusty Hill. În mod paradoxal, singurul membru al trupei care nu poartă podoaba facială marca ZZ Top este tocmai Frank Beard, toboșarul formației.

Pasionați de muzică blues, membrii trio-ului ZZ Top au propus un stil unic, un gen de graniță între rock și blues, acolo unde energia rock se împletește cu cea mai intensă trăire blues. Plutind deasupra unei muzici aparte, atingând pământul doar cu spectaculoasele bărbi, ZZ Top a reprezentat o apariție inedită în istoria muzicii rock a anilor '60-'70. La fel ca un alt trio celebru, dar din Regatul Unit (Cream), ZZ Top a reușit să creeze, având la dispoziție o orchestrație sumară, un sound bogat grație manierei de interpretare la chitară a solistului Gibbons, la care s-a adăugat balansul ritmic produs de perechea Hill-Beard.

În vara aceasta, universul rock l-a pierdut pe unul dintre cei mai îndrăgiți basiști. Dusty Hill, basist și vocalist ZZ Top, a murit la vârsta de 72 de ani în data de 28 iulie 2021. Născut în 1949 în Texas, Joseph Michael Hill a format alături de Billy Gibbons și Frank Beard trupa ZZ Top. Din 1969 până în 2021, timp de 51 de ani, cei trei au activat împreună compunând 15 albume de studio pe care le-au vândut în peste 50 milioane de discuri în întreaga lume. În 2004, ZZ Top și-a câștigat locul în celebrul **Rock'n'Roll Hall of Fame**, în același an în care au fost omagiați George Harrison sau Prince.

Spirit modest, muzician de talie mondială, Dusty Hill a fost o figură centrală în cadrul fenomenului blues-rock și a făcut parte dintr-o companie selectă de basiști-soliști, alături de Jack Bruce, Roger Waters, Paul McCartney sau Sting.

Joey Jordison

Fondatorul formației metal Slipknot, Joey Jordison a murit la vârsta de 46 de ani, în data de 26 iulie 2021.

Nathan Jonas Jordison s-a născut pe 26 aprilie 1975, în Iowa, SUA, acolo unde și-a descoperit dragostea pentru tobe și muzica rock și unde, mai apoi, a format alături de percuționistul Shawn Crahan și de basistul Paul Gray trupa **heavy-metal** Slipknot. Cu un ritm amețitor, o manieră de interpretare năvalnică, Slipknot a început ca o formație de nișă, ajungând în cele din urmă un fenomen mondial, vânzând peste 30 de milioane de discuri. Istoria Slipknot nu a fost lipsită de controverse. Propunând o poezie a violenței, versurile cuprinzând un spectru larg de la dragoste la frustrare și nihilism, membrii formației au fost acuzați de instigare la fapte reprobabile. Cu toate acestea, Slipknot și-a păstrat intact crezul artistic, formația continuând pe linia consacrată a cântecelor întunecate și a stilului muzical agresiv. Între 2001 și 2016, trupa Slipknot a fost nominalizată la zece premii Grammy, reușind să cucerească un singur trofeu în anul 2006 cu piesa *Before I Forget*, la categoria „Best Metal Performance”.

Influențat de Keith Moon, John Bonham sau Gene Krupa, Joey Jordison s-a impus ca unul dintre cei mai buni toboșari ai rockului modern, fiind votat în anul 2010, de

către cititorii revistei „Rhythm magazine”, drept cel mai bun toboșar al ultimilor 25 de ani.

Carierea lui Jordison nu s-a mărginit doar la Slipknot. Pasiunea sa pentru muzica **metal** s-a manifestat și în numeroase proiecte secundare în care Joey a activat fie ca toboșar, fie în calitate de chitarist, în formații pe care le-a fondat precum grupurile Scar the Martyr sau Murderdolls. De-a lungul carierei, a colaborat cu artiști importanți ai genului **heavy-metal**, precum Rob Zombie, Metallica sau Korn.

Compozitor și instrumentist polivalent, Joey Jordison a fost unul dintre cei mai activi muzicieni ai generației **metal** a anilor '90. În data de 26 iulie 2021, Joey Jordison a părăsit pentru totdeauna scena în urma unei afecțiuni neurologice grave, lăsând un gol imens în sufletele apropiaților și ale tuturor celor care l-au cunoscut prin muzica sa.

David LAPADAT

Triumful consecvenței

La începutul anului 1990, cuprinși de valul entuziasmului, am visat cu toții la un "viitor luminos", cum se spunea înainte vreme. Din păcate, realitatea actuală ne-a topit serios din optimismul inițial, iar muzica ușoară nu putea face, normal, excepție în acest cor al nerealizărilor, pentru că într-o societate totul se leagă. Pe vremuri aveam zeci de festivaluri inter-județene, cum erau numite, unde muzica ușoară românească era promovată corespunzător,

asa încât, fără a fi defetiști sau pesimiști, nu putem privi fără încruntare situația cenușie, ca să nu spunem neagră, a muzicii ușoare românești la ora actuală. Să fim bine înțeleși, doar la nivel de infrastructură, logistică, difuzare, promovare manifestări de gen stăm prost, deoarece avem compozitori de mare valoare și interpreți pe măsură, dar ce pot face aceștia fără sprijin? UNDE să cânte, UNDE să-și demonstreze înzestrările de excepție, din moment ce la radio și pe micile ecrane aproape nu mai sunt difuzați, iar unii tineri comentatori nespecialiști îi "alintă" cu formule gen "expirați", "dinozauri", "depășiți"? Și nu ne putem aștepta la nimic bun în viitor, în condițiile acestei "culturi a negării" cu care vor să ne ferească neo-progresiștii occidentali, în care nu mai există nici un respect pentru valori și pentru oamenii cu pregătire. Iar cu globalismul trâmbiat din păcate și de unii politicieni de la noi lucrurile se vor înrăutăți și mai mult, cu atacuri la adresa limbii române, a tradițiilor, a identității naționale, așa încât pentru excepționala școală românească de creație în domeniul muzicii ușoare se anunță nori negri. Festivalul internațional "Cerbul de aur" de la Brașov nu mai are deloc consistența artistică de pe vremuri și oricum se desfășoară din an în an în Paște, neavând un calendar respectat. În aceste condiții, interpreții noștri de frunte culeg lauri peste hotare, la mari competiții de gen, cu melodii ale creatorilor români (Cornel Fugaru, Marius Țicu, Cristian Faur, Eduard Cărcotă, Andrei Tudor, ș.a.), semn că, așa cum subliniam, nu valoarea, calitatea ne lipsesc, ci cadrul în care acestea să fie evidențiate. Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Angela Similea, Mihaela Mihai, Marina Voica, Aura Urziceanu, Aurelian Andreescu, Carmen Trandafir înainte sau mai recent Monica Anghel, Nico, Luminița Anghel, Paula Seling, Paul Surugiu-Fuego, Mihai Trăistariu au reprezentat cu cinste culorile țării din Egipt, Malta, Cipru, Bulgaria, Polonia până în Australia și Kazahstan, fără ca asta să deblocheze inerțiile care mențin acest gen muzical atât de îndrăgît la periferia preocupărilor oficiale.

La ora actuală există în România un singur festival internațional de muzică ușoară, după ce acela de la Medgidia, "Dan Spătaru", a fost desființat (oare când vor înțelege primarii localităților că au fost aleși nu pentru a-și

iar tinerii soliști aveau unde să-și testeze talentul, din rândul acestor amatori născându-se vedetele de mai târziu. Astăzi mai sunt doar câteva, iar dintre acestea unele nu-și mai respectă profilul original, acela de competiții de muzică ușoară românească. A dispărut marele festival "Melodii" de la București, cel de la Mamaia a avut ultima ediție în 2012, la... Constanța (teatrul de vară al celei mai mari stațiuni de pe litoral fiind abandonat și lăsat intenționat să se degradeze), TVR a "îngropat" manifestările pentru care avea marcă înregistrată și care i-ar fi putut asigura în continuare superioritate în domeniu ("Șlagăre în devenire", "Steaua fără nume"),

Horia Moculescu înmânând premiul UCMR Carlei Boboc

impune gustul personal, ci pentru a dezvolta ceea ce au preluat de la înaintași?). Este vorba de excepționalul festival "George Grigoriu" de la Brăila (orașul natal al reputatului compozitor), care, mai mult de atât, are loc anual, în ciuda dificultăților inerente, îndeosebi în această perioadă. La ediția 2021, a 16-a, s-au respectat întocmai restricțiile impuse de pandemie (măști, distanțare fizică), dar s-a simțit din plin "setea" publicului de la Brăila (competent, bun

Județean Brăila, Francisk Iulian Chiriac, care a avut sprijinul Primăriei Municipiului Brăila - primar Marian Viorel Dragomir, asemenea oameni făcând cinste funcțiilor pe care le ocupă și pentru care au fost aleși. De organizarea propriu-zisă s-a ocupat ca de obicei Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Brăila, condus cu profesionalism și rigoare de Alina Petronela Sulicu. Încă de la prima ediție directoare a

manifestării a fost Maria Pușcaci, care s-a stins din viață după ediția a 15-a, dar dânsa a lăsat în urmă o echipă formidabilă, alcătuită în mare parte din femei ("amazoanele" Festivalului!), care ne-a oferit o ediție cu adevărat impecabilă. Pe lângă reușitele certe, tradiționale de-acum (cea mai bună orchestră, dotări tehnice de vârf, program de sală, punctualitate la repetiții, cazare fără cusur, plimbare cu vaporul pe Dunăre), au fost și câteva premiere - tombolă cu premii în toate cele trei seri, degustare de vinuri, parada modei, fotografiile color gratuite cu autograf din partea vedetelor pentru toți spectatorii, interviuri cu participanții în sala "Pro Arte" - care au făcut și mai agreabile zilele de festival. Se înțelege, totul a fost

posibil datorită implicării unor sponsori generoși. La loc de frunte între partenerii media s-au numărat revista "Actualitatea Muzicală" a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, TVR3 (care a filmat și a difuzat un montaj amplu), "Ultima Oră". Până se va reveni la

conoscător, distins) de întâlnirile față în față cu artiștii, după doi ani și mai bine de pauză forțată. Reacția elegantă a spectatorilor s-a armonizat cu cea a teatrului "Maria Filotti", o bijuterie datând din 1850 și inclusă în Patrimoniul Cultural Național. Aminteam anterior de rolul pe care se cade să-l joace oficialitățile politice și administrative, a căror menire este aceea de a se îngriji de imaginea pozitivă a județelor sau a localităților pe care le păstoresc, iar atunci când este posibil chiar să dea o nouă dimensiune acestei imagini. Dacă la București (unde Festivalul internațional "Florin Bogardo" n-a găsit înțelegere pentru o a doua ediție), Constanța sau Amara, de pildă, acest lucru nu se întâmplă, ca să nu mai zicem de orașe mari ale țării (Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Bacău, Pitești, Craiova, ș.a.), care n-au nici un festival important de muzică ușoară, ei bine, Brăila dă tuturor o lecție, la care reprezentanții

localităților amintite, dar și ale altora, ar trebuie să stea rușinați în bănci și să ia notițe. Pentru că Brăila este orașul (și, evident, județul) unde au loc cele mai multe festivaluri muzicale naționale și internaționale, în absolut toate genurile - muzică clasică, ușoară, jazz, folk, folclor, fanfară! Meritul indiscutabil aparține președintelui Consiliului

transmisia în direct (să sperăm că acest lucru se va petrece la ediția viitoare, de dorit pe unul din canalele TVR), festivalul a fost transmis live prin streaming pe Facebook.com/Centrul.de.Creatie.Braila, audiența depășind toate așteptările. Sunetul, luminile, proiecțiile pe ecranul uriaș din spatele scenei, totul la nivel internațional,

Festivalul "George Grigoriu"

s-au datorat firmei Top Sound. Și dacă tot vorbim de nivel internațional, cum ar putea el fi altfel la o manifestare la care au fost prezenți 7 finaliști și 2 membri ai juriului de peste hotare? Șansa tuturor concurenților (dintre care unii nu mai evoluaseră niciodată alături de o orchestră!) și a vedetelor s-a chemat formația de acompaniament condusă de compozitorul Ionel Tudor (claviaturi), răsplătit la Gală de organizatori cu un frumos buchet de flori - indiscutabil cea mai valoroasă din țară, mai toți componenții făcând parte din Big-Band-ul Radiodifuziunii Române. Elogiile din seara finală exprimate din partea tuturor participanților s-au îndreptat și către Andrei Tudor (claviaturi), Diana Bourșu (saxofoane), Daniel Bourșu (chitară solo), Liviu Negru (chitară), Eugen Tegu (chitară bas), Laurențiu Zmău (baterie), Daniel Pirci (percuție), instrumentiști de mare clasă. Orchestra a

flori, gest confirmând o dată în plus ospitalitatea și recunoștința organizatorilor. Au fost 13 finaliști din țara noastră și 7 de peste hotare, iar momentul când, la Gală,

avut alături o echipă din care au făcut parte Liviu Elekes (regizor muzical), Marius Văduva și Romeo Bazaban.

unii și-au văzut speranțele spulberate a fost acela când s-au înmănat diplomele de participare. Au rămas în scenă doar 6, între aceștia urmând a se stabili ierarhia finală. Emoțiile erau uriașe în culise, mai ales după ce, unul câte unul, membrii juriului anunțau distincțiile, așa încât rămăneau tot mai puțini candidați... Frumoasa Daria Nicoleta Peltea, 18 ani, din Medgidia, este elevă la Școala populară de arte "Theodor Burada" din Constanța și laureată la concursul "Florentin Delmar" de la Focșani (premiul I), la "Mamaia copiilor" și a mărturisit tristă că abia aștepta să împlinească vârsta pentru a putea participa la festivalul internațional "Dan Spătaru", dezamăgirea ei fiind uriașă când noul primar al orașului a desființat manifestarea. A interpretat melodiile "Marea mea iubire, marea" de George Grigoriu (toți concurenții au dat viață

În fiecare seară privirile erau îndreptate către postamentul pe care o grațioasă domnișoară așeza mult-râvnitul Trofeu aurit "George Grigoriu", realizat de artistul plastic Mihai Hlihor. Sarcina de a decide în vitrina cui va ajunge trofeul a revenit unui juriu alcătuit din Horia Moculescu, Adrian Romcescu, Luminița Anghel, prof. Cornel Cristei, Tatiana Apanasenko (Ucraina), Marian Kataroski (Macedonia de Nord), președinte de juriu fiind poeta Andreea Andrei, membră U.C.M.R., fiica ilustrului compozitor omagiat. Jurații au primit în ultima seară, când fiecare dintre ei a anunțat un premiu, diplome de excelență și buchete de

obligatoriu unei creații a acestuia) și "Dorul" de Doina Sulac, fiind recompensată cu o Mențiune. Gingașa, delicata Carla Boboc, 16 ani, una din mezinele competiției, elevă la Craiova, nu venea decât după un premiu I dobândit la

care nu i-a venit să creadă când a fost strigat să primească Trofeul și cei 4000 de euro aferenți, oferiți de sponsorul Agricost S.A.! Andrea Stocchino are 26 de ani, vine de la Roma, este pianist și compozitor, a studiat jazz la un colegiu din Saint-Louis, SUA., fiind al cincilea peninsular care triumfă la Brăila. A interpretat tulburător "Il tempo delle cattedrali", piesă ce deschide celebrul musical "Notre Dame de Paris", compozitor Riccardo Cocciante, dar și surprinzător de dinamic și de... rock "Niciodată, niciodată" de George Grigoriu. Absolut emblematic, Trofeul l-a primit din partea Andreei Andrei și a lui Cezar Grigoriu, fiica, respectiv fiul lui George Grigoriu, ceea ce l-a emoționat profund pe câștigător.

Finaliștii

festivalul "Ursulețul de aur" de la Baia-Mare, dar iată că aici a avut imensa fericire de a-i fi înmănat de către Horia Moculescu prestigiosul premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Ea cântat melodiile "Eternitate" de George Grigoriu (interpretare remarcabilă a acestei piese alese de foarte mulți soliști) și "Trăiesc" de Marius Țeicu. Premiul III a fost oferit de unul din sponsori, Farmaciile Iris, și a revenit unei soliste foarte muzicale (cu distincții anterioare la Brăila, Focșani, Amara, Bianca Mihai din Buzău, studentă la Cibernetică, la ASE București. Ea a dat viață pieselor "Nesfârșitul dragostei" de George

Grigoriu și "Inimă, nu fi de piatră!" de Edmond Deda. Unul din preferații publicului a fost frumusețea Andrei Petruș, 19 ani, din Vălenii-Șomcutei, jud. Maramureș, a cărui pregătire muzicală a fost evidentă: absolvent al Colegiului de arte din Baia-Mare, actualmente student la Canto clasic la Academia de muzică "Gheorghe Dima" în Cluj-Napoca. A cântat "Nu suntem îngeri" de George Grigoriu și "De dragul tău" de Andrei Tudor, primind premiul II din mâna lui Adrian Romcescu. La precedenta ediție, în 2019, a triumfat Yerik Tolenov din Kazahstan, ceea ce cu siguranță a produs vâlvă între studenții de la Academia Națională de Arte din Almatî, ceea ce l-a făcut pe

unul din colegii lui să ia și el drumul Brăilei. Yernazar Juban are 24 de ani, a cântat cu o voce impresionantă "Eternitate", dar și vibranta melodie kazahă "Kustar ani" (Cântecul păsărilor). Premiul I, oferit de sponsorul Eldomir Impex, i-a fost înmănat de Luminița Anghel, vedetă pe care o admiră, fiind laureată la marele festival "Vocile Asiei" din Kazahstan. Amuzant este faptul că în acel moment era clar cine a câștigat distincția supremă, doar că, distrat, italianul n-a realizat că a rămas doar el în culise dintre cei șase! Drept

convingător, ceea ce la urma urmei este cea mai mare satisfacție pentru juriu și pentru organizatori. Sigur, au mai fost câțiva finaliști interesați, care ar fi intrat oricând în palmares la alt concurs, dar aici nivelul a fost ridicat. Între aceștia: Karina Ioana Todireanu (19, Botoșani, studentă la clasa de jazz a UNMB), Eden Loren (19, Italia), Vasilia Stoicikova (20, Bulgaria, studentă la Facultatea de muzică din Brașov, unde se pregătește cu prof. Petre Vârlan), trupa Nord (Brăila) sau Alexandru Rotaru (20, Buzău, chitarist talentat, cu un repertoriu aparte), ceea ce ne face să reiterăm sugestia noastră din anii trecuți de a se acorda și un Premiu

Luminița Anghel, Nico

de Popularitate. Înafara compozițiilor lui George Grigoriu și a celor deja amintite s-au mai cântat melodii semnate de Ion Cristinoiu, Jolt Kerestely, Ionel Tudor, Cristian Faur, Dan Byron, Laurențiu Matei, Eugen Oleinic, Ionuț Drăghici, ceea ce ne-a trimis nu o dată cu dulce nostalgie la versiunile originale, cu Luminița Dobrescu, Angela Similea, Mihaela Runceanu, Marina Florea, Gabriel Cotabiță, Adrian Daminescu, din perioada de aur a muzicii noastre ușoare. Dintre creațiile lui George Grigoriu s-au mai cântat

Festivalul "George Grigoriu"

"Țurai!", "Nu se poate trăi fără dragoste", "O fată și-o chitară", "Amurgul", "Doar băieții sunt de vină", "Cred în fericirea noastră", "Cui îi pasă de mine?", "Ana", "Speranțe-vis, speranțe-flori", "Dacă tu m-ai fi iubit".

Ca de obicei, în fiecare seară publicul a fost regalat cu recitaluri ale unor artiști cunoscuți. Contratenorul Cezar Ouatu are dragi amintiri legate de Brăila, atât din copilărie, având rude aici, dar și din maturitatea artistică – premiul cucerit la Festivalul internațional "Hariclea Darclée". După cum se știe, el a studiat canto clasic la Conservatorul

cuceritor, emoție – am regăsit toate acestea în colaborarea perfectă dintre cele două artiste, aplaudate din culise de reprezentanții Kazahstanului, fiindcă ambele au lăsat amintiri de neuit în această țară, prin premiile cucerite la marele festival "Voices of Asia". Dar Luminița Anghel se poate mândri cu importante premii cucerite și în Cehia, Malta, Cipru, Egipt, Bulgaria, nemaivorbind de premiul I la "Cerbul de aur", cele de la Mamaia (cu compoziții de Ionel Tudor sau Andrei Kerestely) și mai ales locul 3 la Eurovision în 2003, alături de trupa Sistem, cu piesa "Let Me Try" de Cristian Faur. Și Nico a avut o apariție remarcată la Eurovision în 2008, alături de Vlad Miriță, piesa "Pe o margine de lume" de Andrei Tudor fiind considerată cea mai valoroasă compoziție, cu cea mai bună orchestrație, din concurs. Nu doar prietenia o leagă de Luminița Anghel, ci și traiectoria artistică: a cucerit și ea premii în Egipt, în Bulgaria, la "Cerbul de aur" sau la Mamaia. Ce o singularizează în peisajul genului este apropierea de nume cunoscute din hip-hop – BUG Mafia, Puya, Don Baxter, Cabron. Luminița Anghel și Nico au luminat seara de festival cu o demonstrație copleșitoare de forță artistică, la care sperăm că au asistat toți care aspiră la gloria muzicii ușoare.

Am scris în titlu despre consecvență, referindu-ne la urmărirea cu rigurozitate a traseului pe care și l-a impus festivalul încă de la prima ediție, în 2005 – acela al promovării muzicii ușoare de calitate, cu profund respect pentru moștenirea lui George Grigoriu și a altor corifei ai muzicii ușoare românești. Și am mai adăuga: bun

"Giuseppe Verdi" din Milano și a reprezentat România la finala Eurovision din 2013, cu piesa "It's My Love" de Cristian Faur. În recitalul de la festivalul dunărean a inclus versiuni proprii ale unor șlagăre de muzică ușoară, "Eternitate" de George Grigoriu sau "Copacul" de Jolt Kerestely, dar și piese de jazz, șansonete, canzonete, secvențe muzicale celebre - "Caruso" (Lucio Dalla), "Parla più piano" (Nino Rota), "West Side Story" (Leonard Bernstein). Tot în finala Eurovision ne-a reprezentat în anul 2000, cu o clasare modestă, formația Taxi, cu piesa "Luna", dar liderul formației, Dan Teodorescu, își făcuse remarcant talentul de compozitor încă dinainte de înființarea grupului (care s-a petrecut în 1999), cu un premiu II la Mamaia în 1994 - "Tot mai mult", solist Ovidiu Komornyik. Recitalul formației a cuprins piesele cunoscute, impregnate de umor, ironie sau abordând teme sociale și politice. Poate pe viitor, fiind vorba de un festival de muzică ușoară, se va renunța la programarea în seara finală a unor formații pop-rock, cu atât

mai mult cu cât și la ediția actuală momentul de vârf a fost atins de recitalul comun, pus sub genericul "Music Forever, Friends Forever" (sperăm totuși că vor adopta și o titulatură românească...), susținut de două mari vedete ale muzicii noastre ușoare, Luminița Anghel și Nico, în acompaniamentul formației Ionel Tudor. Dinamism, muzicalitate perfectă, duete de senzație, repertoriu

gust, bun simț, eleganță, nici o concesie făcută vulgarităților ce domină peisajul actual al genului. Aproape că nu ne vine să credem că am asistat la o manifestare atât de echilibrată, de civilizată în aceste vremuri tulburi, în care cultura se degradează continuu... Așa încât, din nou, felicitări brăilenilor!

Octavian URSULESCU

Retro Rockul Carantinei II

„Actualitatea Muzicală” a fost prima publicație care, anul trecut, a anunțat fondarea „Rockului Carantinei”. Un proiect „omagiu” apărut în martie 2020, în care muzicienii pop-rock români din mai multe generații au reînregistrat piese de rezistență din istoria muzicii românești. După sezonul de anul trecut (11 remake-uri din anii 60 - 70 - 80, înregistrate de fiecare acasă, apoi filmate live fără spectatori), cu sprijinul Ministerului Culturii și al UCMR (pentru producția unui DVD promoțional), cu numeroase ecouri în presă și difuzări la radio și TVR, au apărut noi propuneri, de la alți artiști (dar și formații deja constituite). Cu un sprijin redus de la același Minister și o campanie crowdfunding, o nouă gală „Retro Rock” a fost organizată de Promusic Events la clubul Quantic din București, în 7 iulie, de astă dată cu spectatori.

Din nou, 11 piese, interpretate de 35 de artiști pop-rock, dar și omagierea unor personalități pentru aportul la industria rockului românesc: regretații Cornel Chiriac și Petru Umanschi, precum și Andrei Partoș, Lenți Chiriac și Ionel Marchiș. Un nou film se anunță pentru youtube și

actor grăbit” (o echipă grupată în jurul solistei Alexandra Crăescu). Cum se observă, au apărut și compoziții mai noi, apărute după 1989.

„Rockul Carantinei” nu se oprește însă aici. A fost deja pusă în pagină o piesă propusă de anul trecut: Sfinx - „Focuri vii” (cu șef de proiect Călin Pop). Sunt în curs de înregistrare Roșu și Negru - „Cadrane” (hitul ieșenilor din 1971, cu trompetistul originar Petrișor Burneci și fiul său, Sebastian); Valeriu Sterian (Voltaj); un colaj de două compoziții semnate Petre Magdin pentru Dida Drăgan (The

Groovy Bastards)... Separat, au apărut noi provocări, independent de proiect: Sfinx - „Șir de cocori” (Alberto Bolocan), Phoenix - „Pavel Chinezu, leat 1479” (Axis), Semnal M - „Moara” (Pragu de Sus, care va fi inclusă pe următorul disc al timișorenilor). Fosta trupă timișoreană Impact și-a văzut o compoziție inedită refăcută, cu un videoclip impresionant - „Omul de zăpadă”. Există de asemenea în proiect o piesă inedită Mony Bordeianu, înregistrată cu Cornel Chiriac la Radio Europa Liberă (acceptată de Teodora Enache și Călin Grigoriu), Mondial - „Regele străzilor” (propus de chitaristul Gabi Nacu din Anglia), FFN - „La răscruce de vânt”...

Cum se vede, un „Rock & Roll - Hall of Fame” românesc, care are de omagiat, încă, multe compoziții, formații, personalități din lumina ori umbra reflectoarelor, multe apărute într-un regim „anti” și dispărute prea repede. Dar rămase afectiv în memoria melomanilor români și „rejudecate” pe piața muzicii libere de orice constrângere. La mulți f-ani, rockului românesc!

Doru IONESCU

programele speciale de sărbători de la TVR 3, care va include un moment special dedicat lui Dan Andrei Aldea și Sfinx de o echipă condusă de Mihai Pocorschi (Mișu Cernea, Mike Godoroja, Vladimir Pocorschi, Bubu Cernea...), care va fi filmat ulterior. Plus omagierea câtorva maeștri de sunet, așadar un capitol în plus față de 2020.

Dar iată și noile remake-uri (înregistrate în ambele variante, de studio și live): Metronom - „Sinestezie” (piesă din opera rock omonimă, descoperită de curând de Arhiva Muzeul Rock din România, refăcută de trupa Days Of Confusion) și Loredana Groza / Adrian Enescu - „Bună seara, iubito” (aceeași formație); Compact / Telegraf - „Regele ielelor”; Pro Musica - „Logica timpului” (singura înregistrare necenzurată) și Compact B - „Cine ești tu, oare?” (reluat de grupul OneNightStand din Sibiu); Metropol - colajul „Cântec simplu / Atunci e bine” (dirijat de Mike Vlahopol, cu solista Dana Borteanu, invitat compozitorul Viranyi Attila); Secret - „La metrou” și Zebre - „Totuna” (proapse de trupa cvasifeminină Kunnstra); FFN - „Soare în priviri” (grupul arădean CeiTrei); Dida Drăgan & Monolit - „Dacă valul cântă”, respectiv Laura Stoica - „Un

Redutele șlagărului (III)

La a IV-a ediție, festivalul de muzică ușoară românească "Melodii", găzduit de aceeași ospitalieră, pe atunci (acum nu știu cum mai e), Sală Polivalentă din Capitală (Palatul sporturilor și culturii), a bătut un record

de durată, având loc între 25 februarie și 2 martie 1983, cu nu mai puțin de 6.000 de spectatori pe seară! Evident, conform tradiției împământenite deja, el s-a chemat "Melodii '82", fiindcă jumătate din competiție s-a referit la recolta muzicală a anului precedent, gravată pe discuri Electrecord aflate la standuri în foyer-ul sălii, deloc puține fiind titlurile lansate la concursul "Șlagăre în devenire" (reamintesc că festivalul de la Mamaia se va relua abia în vara aceluiași an 1983). Acompaniamentul a fost asigurat, impecabil ca de fiecare dată, de Orchestra de muzică ușoară a Radioteleviziunii Române, sub bagheta lui Sile Dinicu (cu tânărul Ionel Tudor la pian) și de grupul vocal "Choralis" condus de Voicu Enăchescu. Organizatorii au fost aceiași - Consiliul culturii (ministerul de resort al timpului, cu secretarul de stat Ladislau Hegheduș coordonator direct), U.C.M.R. și Radioteleviziunea, ei apelând ca de obicei la autentici profesioniști: Bițu Fălticineanu de la Teatrul de revistă "Constantin Tănase" (regia artistică), arh. Cristian Varlam (senografie), Doina Anastasiu (regia de montaj TV), Paul Enigărescu (regia muzicală), Mariana Șoitu (redactor TV), fiindcă pe atunci nu se făceau nici un fel de concesiuni în acest sens. Ca prezentator, am anunțat juriul în ordine alfabetică: compozitorul și dirijorul Dan Ardelean, criticul muzical Petre Codreanu, dirijorul Voicu Enăchescu, compozitorii Aurel Giroveanu, George Grigoriu, criticul muzical Smaranda Oțeanu, compozitorul Vasile Șirli, specialiști cărora li s-au adăugat doi reprezentanți ai publicului, un economist și o studentă. Membrii juriului ridicau în același timp plăcuțele cu notele, putând folosi și jumătăți de punct, iar nota cea mai mare și cea mai mică se anulau, pentru a se evita orice bănuială de subiectivism (cum am mai scris,

același procedeu se utilizează la diverse competiții, inclusiv la dansul sportiv). Am păstrat fișele de la ediția respectivă și din ele am aflat că s-au acordat în total 85 de note de 10! De asemenea spectatorilor li s-au înmănat la intrare buletine de vot, depuse la finalul serilor în urne speciale, preferințele acestora ducând la stabilirea premiilor publicului.

Fișec, seara întâi a fost consacrată pieselor în primă audiere, deschiderea fiind făcută de cele două minunate creații ale lui Horia Moculescu distinse cu Marele premiu la ediția anterioară, ambele cântate de Corina Chiriac, "Pentru tot ce-a fost îți mulțumesc" și "Inima ta". Încă din prima seară au fost câteva modificări în program: melodia lui Radu Șerban "Salut, băieți!", ce urma să fie cântată de Luigi Ionescu, a lipsit, iar compozitorii Dumitru Lupu și Viorel Covaci au concurat cu alte titluri decât cele anunțate, primul cu "E nevoie de iubire" (Viorela Filip), al doilea cu "Iubirea mea dintâi" (Elena Cârstea). Am ținut să anunț de fiecare dată și semnatarii aranjamentelor orchestrale, în caz că aceștia nu erau chiar compozitorii respectivi. Actorii Stela Popescu, Alexandru Arșinel și Silviu Stănculescu au fost responsabili cu momentele de "proză", în timp ce recitalurile muzicale au fost susținute de Cornel Constantiniu și de câștigătorul primului "Cerb de aur" la Brașov în 1968, belgianul Jacques Hustin, extrem de îndrăgit de publicul nostru. În afară de concurs au fost audiate melodiile "În numele vieții" de Dan Ardelean (cu frumoasa studentă în anul II, la Canto clasic, la Conservatorul bucureșean - talentata soprană Florența Marinescu) și "Erou al muncii, erou al păcii" de Camelia Dăscălescu, soliști Florența Marinescu și Dorin Teodorescu. După cum se vede, doresc să schițez un tablou veridic,

nicidecum cosmetizat, al acestui concurs și al întregii perioade, așa încât nu voi ocoli titlurile "tematice". Așa erau vremurile, compozitorii și textierii nu trebuie acuzați... Și în seara a doua au concurat tot melodii în primă audiere, în afară de concurs (legat de cele enunțate anterior) fiind prezentată, în deschidere, piesa "Du-te inimă în zbor" de Aurel Giroveanu. Organizatorii adoptau o tactică infailibilă: în deschiderea și în închiderea concertelor programau asemenea piese, pentru ca în rest să poată fi cântate melodii obișnuite, cu texte "normale". Îmi aduc aminte, amuzat, că între organizatori (probabil lucra la Consiliul culturii) se

număra bravul Eugen Aron, care regiza spectacole de revistă la Teatrul din Deva. Din acest motiv la toate marile festivaluri ne întâlneam în finală cu compozitori și soliști de la această instituție, ceea ce, la urma urmei, nu era deloc

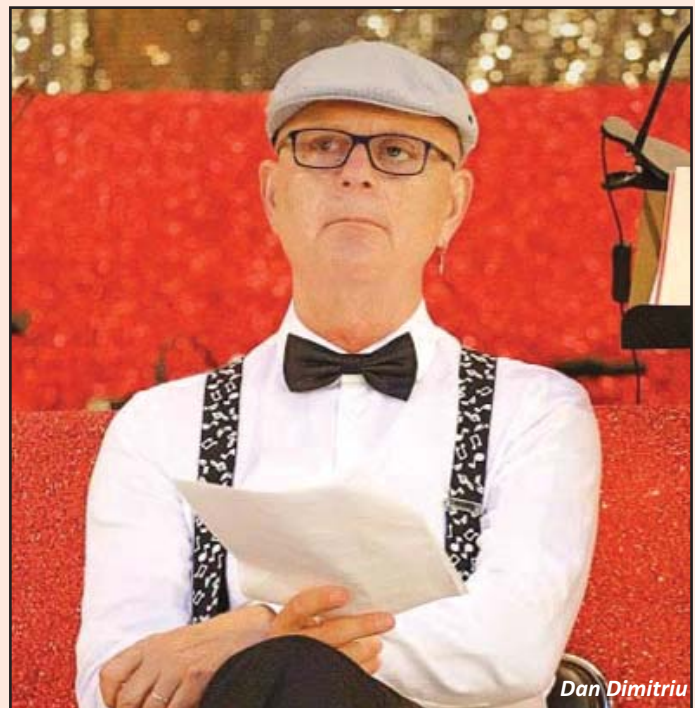

Florența Marinescu

rău, în provincie sunt numeroși oameni de talent. Așa încât am asistat la două debuturi absolute venite de la Deva: compozitorii Alexandru Dobondi (instrumentist la Deva) și Gheorghe David (dirijor la același teatru). Piesa celui dintâi, "Ești viața mea", a fost cântată de colega de la Deva Irina Soroiu (cu un premiu individual la ediția a II-a), iar a celuiilalt, "Cu mine doar o clipă", de Laura Nicorovici și George Mihăescu, probabil soliști la același teatru. Aceeași Laura Nicorovici a înlocuit-o pe Janina Matei în piesa lui Paul Urmuzescu "Umbra stelelor". În cântecul "Mama, doar mama" de Marius Țeicu, Corina Chiriac a avut-o alături pe fetița Amira Chiran, în timp ce în piesa "Un pământ al tuturor" de Marcel Dragomir, Doina Limbășanu a cântat împreună cu un grup de copii din corul Radio, dirijat de Eugenia Văcărescu-Necula. N-au fost decât vreo 7 note de 10, cel mai ridicat punctaj, 67, fiind totalizat de melodia "La noapte" de Vasile V. Vasilache, cu Mirabela Dauer. A fost o repriză de umor, cu actrița Draga Olteanu-Matei, dar mai ales au existat două recitaluri muzicale internaționale, cu Jani Hoeg din Danemarca și Gayga, din Polonia. Aceasta din urmă fusese proclamată "regina rockului" (uite că nu numai noi avem "regi" și "regine"!) în țara sa.

Se înțelege, interesul a fost mult mai mare pentru melodiile lansate în anul anterior, multe din ele cunoscute și fredonate deja. Multe titluri laureate la concursul TVR "Șlagăre în devenire", dar și la alte competiții ale anului, cum ar fi Festivalul cântecului ostășesc "Te apăr și te cânt, patria mea" (l-am prezentat de câteva ori, avea o calitate muzicală certă), la "Zbor de porumbei" de la Mamaia sau la Festivalul cântecului de muncă, al Sindicatelor - firește, acestea din urmă selecționate pentru a strecura câteva

refrene ceva mai "angajate" între melodiile de dragoste. Cu aplauze și respect a fost primită creația "Cântec pentru mama", pe versuri de Alexandru Mandy, aparținând lui Mișu Iancu, membru al U.C.M.R. din 1932! Solicitat de autori a fost duetul vocal Stereo (Crina Mardare și Elena Perianu), iar în melodia lui Dan Dimitriu, "Săptămîna", Nicu Alifantis l-a avut alături, la muzicuță, pe Augustin Pop. Piesa "Noua garofiță", de Henry Mălineanu, solist Gică Petrescu, n-a mai fost adusă la microfon, iar înafară de concurs am ascultat "Urare de iarnă" de Camelia Dăscălescu, pe versurile poetului Corneliu Vadim Tudor. La capitolul umor în fișele mele pentru acea seară apare doar Nicu Constantin (cărui i-a dat replica Ion Duțu), iar la recitaluri muzicale am notat pe Jaques Renay (Anglia) și pe poloneza Gayga, pesemne invitată în două seri, datorită forfait-ului bulgarului Bisser Kirov (nici unguroaica Annamaria Sasvaryi nu știu dacă a mai ajuns...). Între piesele lansate în anul 1982, prezentate în a patra seară, două, semnate de Camelia Dăscălescu și de Gelu Solomonescu, fuseseră laureate la concursul "Zbor de porumbei", găzduit de Teatrul de vară din Mamaia, prin care s-a pregătit terenul pentru reluarea marelui festival de la Mamaia, întrerupt după cum se știe în 1976. Înafara celor premiate, așa cum am spus, la "Șlagăre în devenire", au fost selecționate piese laureate la alte manifestări din acea perioadă, cum ar fi "Festivalul cântecului de muncă", organizat de Uniunea Generală a Sindicatelor. În melodia lui Dan Stoian, interpretată de grupul vocal feminin 3T, la rampă a apărut un original cvartet de suflători din cadrul orchestrei Radio: Nelu Marinescu (trompetă), Nicolae Farcaș (trombon), Micky Ștefănescu (clarinet), Alexandru Hagicu (tuba). A fost o seară foarte bună, cu 32 de note de 10, momentele umoristice, susținute de actorii Mitică

Dan Dimitriu

Popescu, Jean Constantin și Mihai Fotino, completând de minune un program atractiv, agrementat de recitalurile muzicale avându-i ca protagoniști pe Mirabela Dauer, Dan Spătaru, Marius Țeicu (cu piesele de succes "Plouă cu soare", "Voi, copii", "Uită ce-am spus" sau "Fotografia") și formația Savoy. Înafară de concurs a fost prezentată creația lui Gelu Solomonescu "Vă mulțumește țara!", cântată de

tenorul Dorin Teodorescu. Dintre piesele anunțate și firește selecționate a lipsit "Întâia oară" de Florin Bogardo, ce urma să fie cântată de Puiu Faur.

Palmaresul pieselor lansate în anul precedent, 1982, unele chiar devenite autentice șlagăre între timp, a respectat, în cea mai mare parte, punctajele acordate de juriu. Creația lui Cornel Fugaru "De ce-ai plecat din viața mea", solist Nicu Pop (autorul a consacrat multe din refrenele sale celebre în propria versiune vocală de studio, apărând rar pe scenă), a primit "Diploma juriului". Cinci creații au fost distinse cu "Premiul juriului", toate cu punctaje mari (de notat că n-a existat nici un total maxim,

sale șlagăre lansate în 1982 primind coroana de lauri. Iar coroana, să-i zicem, de aur, a însemnat Marele Premiu al acestei secțiuni, pentru melodia "Casa mea", cu Angela Similea, la care a semnat nu doar muzica, dar și orchestrația și versurile. Și pentru a da o dimensiune specială acestei "seri Ion Cristinoiu", în afară de concurs a fost prezentată melodia sa "Vivat România!", interpretată de Cleopatra Melidoneanu, Florența Marinescu, Dorin Teodorescu alături de corul Preludiu și de grupul vocal Choralis.

Așa cum era de așteptat, chiar dacă era vorba de specialiști (probabil cea mai mare notă, care se anula, aparținea mereu unuia din cei doi "reprezentanți ai publicului!"), la secțiunea "Prime audiții" punctajele au fost ceva mai mici. După audierea piesei în afară de concurs "Am cules flori de cuvinte" de George Grigoriu (cu Elvira Cârje, Cleopatra Melidoneanu, Florența Marinescu, Dorin Teodorescu, Nicolae Nițescu, Ion Bogza) și descrețirea frunților cu umorul de calitate al lui Alexandru Arșinel am trecut la derularea palmaresului. Tot cinci Premii ale Juriului și aici, în ordinea punctajelor: "La noapte" de Vasile V. Vasilache, "Cine știe?" de Sile Dinicu (ambele cu Mirabela Dauer), "Să nu mă-ntrebi" de Horia Moculescu (Corina Chiriac), "Primele iubiri" de Ionel Tudor (Cornel Constantiniu), "Povestea valsului" de Mișu Iancu (Eva Kiss). S-au acordat trei Premii ale Organizatorilor, chiar dacă două dintre melodii totalizaseră punctaje ce le dădeau dreptul la Premii ale Juriului! Dar, desigur, nu

Marina Voica, Marius Țeicu

70, cel mai ridicat punctaj fiind 68,5). Este vorba de "Săptămâna" de Dan Dimitriu (cu Nicu Alifantis), "Nu e drept să fi uitat" de Ion Cristinoiu (Mirabela Dauer), "La revedere" de Marcel Dragomir (Angela Similea), "Dragoste, dragoste" de Laurențiu Profeta (Mirela Voiculescu), "În zori" de Vasile V. Vasilache (Mirabela Dauer) - în ordinea punctajelor, doar 1 punct despărțind prima și cea de-a cincea laureată. Trei cântece cu punctaje ceva mai mici, dar nu mult (jos pălăria pentru corectitudine!) au fost răsplătite cu "Premiul organizatorilor": "Primăverii n-ai ce-i face" de Horia Moculescu (Horia Moculescu și Choralis), "În luna florilor" de Camelia Dăscălescu și "Copilul meu" de Ionel Tudor (ambele cu Eva Kiss). Ca de fiecare dată, publicul a făcut dreptate, acordând trei premii aplaudate și meritate,

reparând nedreptatea făcută melodiei "Unde erai?" de Marius Țeicu, cântată de Corina Chiriac și Marius Țeicu, care n-a primit Premiul Juriului deși întrunise 68,5 puncte! Celelalte premii de popularitate, fiindcă asta sunt, la urma urmei, au revenit pieselor "Tu vei rămâne tu" de Dan Dimitriu (cu Marina Voica) și "Balada unui greier mic", compozitor și interpret Mihai Constantinescu. A se observa succesul lui Dan Dimitriu, care pe lângă cele două distincții a și orchestrat numeroase piese, inclusiv laureate (Vasile V. Vasilache, Mihai Constantinescu). Dar adevăratul triumf a fost al lui Ion Cristinoiu, cu nu mai puțin de 6 creații selecționate în cele două competiții ale festivalului, ambele

contează, era important cu adevărat traseul ulterior, care să le permită accesarea în finala de la festivalul următor, "Melodii 83"! Ele au fost "Un pământ al tuturor" de Marcel Dragomir (Doina Limbășanu și grup de copii), "Îți mulțumesc" de Vasile Veselovski (Corina Chiriac), "Om lângă om" de Paul Urmuzescu (Marina Voica). Doar două premii ale publicului la această secțiune, pentru piese cu punctaje destul de mici, "Lasă-mă să cred" de Aurel Manolache și "Să nu te joci cu dragostea" de Jolt Kerestely, ambele în interpretarea lui Dan Spătaru, a cărui popularitate se înțelege a jucat un rol important. Uneori este greu să înțelegi opțiunile juriilor și așa s-a întâmplat și acum. Melodia "Mama, doar mama" de Marius Țeicu (Corina Chiriac) a primit doar 65 de puncte, deși a fost una

Paul Urmuzescu, Jolt Kerestely

dintre puținele care s-au impus cu adevărat ulterior, figurând în repertoriul reputatei soliste și astăzi. Din fericire, organizatorii au luat decizia corectă, acordându-i Marele Premiu.

Festivalul "Melodii '82" a fost și un barometru al inspirației compozitorilor de gen, cu mai mult de două titluri fiind selecționați Ion Cristinoiu, Horia Moculescu,

Vasile Veselovski, Mihai Maximilian

Vasile V. Vasilache, Marius Țeicu, Marcel Dragomir, Ionel Tudor, Dan Dimitriu, un "lot" redutabil de campioni ai șlagărului. Firește, orice palmares este imperfect, nemaivorbind că nu poate cuprinde, fatalmente, toate piesele valoroase (doar la "Prime audiții" au fost aproape 40 de melodii!). Totuși, nu mă pot împiedica să reamintesc că a fost o recoltă bună, cu alte câteva cântece al căror traseu ulterior a câștigat adeziunea publicului și ne-a dus cu gândul că, poate, meritau mai mult: "Spune-mi că suferi de iubirea mea"-Ion Cristinoiu (Expres), "Nopti"-Vasile Veselovski și "A fost ca niciodată"-Petre Mihaescu (ambele cu Marina Voica), "Nu știu de ce?"-Camelia Dăscălescu (Cornel Constantiniu), "Ce drag îmi e să cânt!"-Ion Cristinoiu (Doina Limbășanu), "Vacanța" (Mihai Constantinescu). Nu mai vorbesc de melodiile lansate în 1982, dintre care câteva au rămas pe nedrept înafara palmaresului, chiar dacă însuși juriul le-a acordat punctaje mari. Între ele: "Cineva"-Marius Țeicu (Angela Similea), "Cântec pentru mama"-Mișu Iancu (Mirela Voiculescu), "Noaptea"-Ionel Tudor (Stereo), "Azi am aflat"-Mircea Romcescu și "Am început să te iubesc"-Temistocle Popa (ambele cu Mirabela Dauer), "Bună dimineața, soare!"-Vasile V. Vasilache (Expres), "Milioane de copii"-Aurel Manolache (Dan Spătaru), precum și alte piese semnate de Paul Urmuzescu, Petre Mihaescu, Dan Stoian sau Ion Cristinoiu. Parcurgând listele cu finaliștii, constat că a fost probabil una din ultimele ocazii când au concurat nume ilustre ale componisticii de gen, adevărați veterani, seniori ai cântecului: Nicolae Kirculescu, Mișu Iancu, Gelu Solomonescu, Edmond Deda, Radu Șerban, Florentin Delmar, Paul Urmuzescu, Sile Dinicu. Numele lor a

strălucit pe frontispiciul manifestării (și din fericire discurile festivalului sunt un document prețios), alături de cele ale unor tineri compozitori cărora le-au predat ștafeta: Ionel Tudor, Mihai Constantinescu, Viorel Covaci, Mihai Elekeș, Dumitru Lupu, Mircea Romcescu, Valeria Dogaru. Compozitorii s-au dovedit mai puțin încrezători în capacitatea soliștilor tineri de a le pune în valoare muzica, drept care alături de "monștrii sacri" au fost relativ puțini cei care aparțineau încă detașamentului tânăr: Elena Cârstea, Mira Moreno, George Sava, Liana și Mihai Elekeș (e drept, în compozițiile acestuia din urmă), Viorela Filip, George Enache, Ligia Oancea, Nicu Pop, Stereo, dar, așa cum s-a putut constata, arareori ei au dat viață unor piese laureate. O emoție aparte a produs-o întâlnirea cu interpreți pe care în acei ani începusem să avem tot tot mai rar ocazia să-i aplaudăm în astfel de evenimente, cum ar fi Luigi Ionescu, Nicolae Nițescu, Lucky Marinescu, Jean Păunescu, primii trei deja plecați dintre noi.

O inițiativă în premieră a fost seara jazz-rock, care a atras mii de tineri la Polivalentă. Formații participante: Roșu și Negru, Tradițional Jazz (Reșița), Cristal (Galați), Semnal M (Cluj-Napoca), Compact. Venind de la Timișoara, valorosul grup Celelalte Cuvinte a evoluat în componența: Călin Pop (leader, vocal, chitară solo), Radu Manafu (chitară), Marcel Breazu (chitară bas, vocal), Leontin Iovan (baterie). Între piesele abordate atunci s-au numărat "Cântec de boală", "Gong", "Caracteruri", "Unui bârfitor" și firește "Iarbă prin păr".

Romeo Iorgulescu, Angel Grigoriu

Ajuns la a IV-a ediție, festivalul de muzică ușoară românească "Melodii" era deja o certitudine, cu o adevărată antologie a șlagărelor din anul 1982, constituindu-se în ultima repetiție înaintea reluării festivalului de la Mamaia, ce avea să se producă în vara lui 1983. Dar despre toate la timpul lor...(va urma)

Octavian URSULESCU

Interviu cu Mircea Romcescu

Absolvent al clasei de vioară de la Conservatorul "Ciprian Porumbescu", Mircea Romcescu este membru al U.C.M.R. încă din anii '80, când creațiile sale cucereau premii importante la festivalurile "Melodii" de la București și la cele de la Mamaia, dar mai ales la concursul "Șlagăre în devenire" al Televiziunii. Fratele său Adrian Romcescu este la rândul său foarte cunoscut, compozitor și interpret apreciat, tatăl lor fiind la vremea respectivă concert-maestrul Orchestrei de muzică ușoară a Radioteleviziunii Române, dirijate de Sile Dinicu. În egală măsură chitarist valoros, Mircea Romcescu a condus formația Academica, unde l-a avut coleg pe Ionel Tudor. Este căsătorit cu îndrăgita interpretă Olimpia Panciu. După o activitate fructuoasă în Danemarca, ei au revenit la București, unde Mircea ar dori să-și poată valorifica înzestrările muzicale, din păcate muzica ușoară românească este tot mai marginalizată, valorilor autentice fiindu-le preferate în mass-media veleitari fără nici o pregătire muzicală, dar "dotați" cu mult tupeu, iar în ziua de azi se pare că doar asta contează. Mircea Romcescu este un observator atent și critic al acestor realități deloc îmbucurătoare, de aceea l-am provocat la un mic interviu.

Octavian Ursulescu: *Dragă Mircea, cititorii noștri ar dori să afle ce mai faci, cu atât mai mult cu cât numele tău apare frecvent în articolele "remember" din revista noastră, prin care încercăm să propunem melomanilor de azi o imagine cât mai corectă a marilor manifestări muzicale din trecut, din păcate nedepășite de cele actuale, câte mai sunt.*

Mircea Romcescu: Dacă tot ai amintit de aceste relatări emoționante, sunt impresionat de câtă informație valoroasă, de calitate, conțin! Remarcabilă este și pagina intitulată "Istoria șlagărului românesc", unde pot fi descoperite unele dintre cele mai frumoase cântece ale muzicii ușoare românești. Fără a încerca vreun compliment gratuit, toți muzicienii sunt convinși că au aceeași părere, sinceritatea aprecierilor la adresa muzicii românești, implicite a mea, mă face să aștept în continuare articole la fel de pertinente și de riguroase. Eu însumi am avut câteva revelații, deoarece uitasem autorii unor mari șlagăre din anii '70 și '80, așa încât ceea ce faceți la "Actualitatea Muzicală" este extrem de important pentru tot ceea ce înseamnă patrimoniul cultural-artistic din țara noastră. Nu sunt deloc vorbe mari, ci purul adevăr, acum când nimănui nu-i mai pasă de asta. Recunosc că eu sunt un cititor fidel al revistei, poate fiindcă am avut și eu locul meu în această istorie frumoasă, care a adus multă bucurie în acele vremuri întunecate. Bine că mai sunt oameni cu dragoste și respect pentru cei care au pus umărul la construcția unei adevărate culturi naționale, altminteri ar fi fost doar o mare "gaură neagră" în loc de muzica bună făcută de profesioniștii care din păcate nu mai există azi...

O. U.: *Una din marile dureri ale tuturor celor din perimetrul muzicii ușoare românești – compozitori, textieri, interpreți – este legată de difuzarea (de fapt... ne-difuzarea!) creațiilor de gen la Radio și pe micul ecran. Dacă de la*

posturile private, comerciale nu putem avea pretenții, atâta timp cât nici C.N.A., când le acordă licența, nu impune nici o condiție legată de patrimoniul muzical autohton, cu TVR și SRR lucrurile stau cu totul altfel, sunt posturi publice, plătite (și au mii de angajați!) din banii noștri...

M. R.: Este exact așa cum spui. Auzisem ceva despre desființarea redacției de muzică ușoară de la SRR și mă întreb cum oare a fost posibil ca nici un redactor și nici sindicatul de acolo să nu scoată nici o vorbă atunci când se punea la cale această mârșăvie? Eu am aflat acest lucru de la Ștefan Naftanailă, la câțiva ani de la desființarea respectivă, în clipa când l-am întrebat de ce nu mai aud deloc muzica noastră, a celor... "bătrâni", la SRR. Noi, compozitorii, n-am fost înștiințați, deși era o decizie majoră. Nimeni de la CREDIDAM, de pildă, n-a

suflet o vorbă, așa că fiecare a aflat din surse personale, ca și mine. Aș fi urlat din toți plămânii dacă aș fi știut la momentul respectiv, fiindcă am șansa de a nu fi absolut deloc dependent de unii sau de alții de la diverse instituții. Din moment ce toată lumea a tăcut mălc, conducerea a prins curaj, și-a zis că totul e în regulă și a parafat abuzul. După cum știm, nimic pe lumea asta nu se obține prin tăcere, prin liniște de mormânt. În Danemarca, redacția de muzică/ divertisment de la radio (musik og underholding redaktionen) este cea mai mare și cu personalul cel mai numeros, fiindcă, așa cum este normal, nu se poate face radio doar cu știri, oricât de bune ar fi ele. În schimb la Radio România Actualități muzica a devenit "umplutură" și nu se prezintă/ anunță nimic, nici artistul, ca să nu mai vorbim de autor! Dar

dacă toată lumea tace, ca să nu se supere conducerea, nu-i de mirare că s-a ajuns atât de jos și bănuiesc că se poate chiar mai rău, fiindcă în continuare este liniște și nimeni nu se arată indignat. Norocul meu că măcar în Danemarca piesele mele sunt încă difuzate, chiar dacă n-am mai fost acolo de peste 14 ani. La ei asta nu contează, importantă este muzica, produsul și nu persoana. Sunt membru al Uniunii Compozitorilor din Danemarca încă

din primăvara lui 1989, am și reprezentat această țară cu compozițiile mele la marea finală Eurovision.

O. U.: Am mai publicat în revistă luări de poziție similare din partea unor oameni de muzică. Unul dintre aceștia remarca scandalizat că până și la un concurs de cultură generală pe subiecte românești cântecele difuzate erau străine!

M. R.: SRR a "uitat" de autorii români după 1990, dar s-ar părea că soluții nu prea există, fiindcă fiecare instituție – și aceasta nu face excepție – este "stat în stat", iar cei cu funcții importante, care ar avea un cuvânt greu de spus, nu se implică, tac strategic, în încercarea de a-și conserva poziția și salariul. Puținii care spun lucrurilor pe nume nu doar că nu sunt susținuți, dar au de suferit, sunt marginalizați, excluși din prim-planul vieții publice. Cum este posibil, de pildă, ca în emisiunea lui Cătălin Măruță (bravo lui, jos pălăria!) de la ProTV să se reamintească telespectatorilor momente din cadrul festivalului de la Mamaia, deși după câte știu acest post n-a transmis niciodată festivalul, deci toate filmările se află la TVR? Este absolut jenant pentru postul public TV.

O. U.: Și au fost nu mai puțin de 10 asemenea emisiuni, în care au fost reascultate slagăre de Vasile Veselovschi,

Cornel Fugaru, Jolt Kerestely, Dumitru Lupu, Aurel Manolache, Ionel Tudor, Virgil Popescu, Cristian Faur, Andrei Kerestely, Săndel Bălan, cărora le-au dat viață Mirabela Dauer, Monica Anghel, Gabriel Cotabiță, Cătălin Crișan, Adrian Daminescu, Oana Sîrbu, Daniel Iordăchioae, Carmen Rădulescu, Luminița Anghel sau Andreea Antonescu, deci autori și soliști din toate generațiile. În schimb TVR n-a făcut nimic în acest sens... poate anul viitor, când se va împlini un deceniu de la ultima ediție a festivalului de la Mamaia!! Trist este faptul că TVR nu mai transmite nici manifestările cele mai importante ale genului, de te întrebi ce fac miile de angajați de acolo. E vorba de singurul festival internațional de muzică ușoară cu desfășurare anuală, "George Grigoriu" de la Brăila (anul acesta a fost ediția a 16-a, cam tot atâtea câte a adunat "Cerbul de aur" în mai bine de 5 decenii!) sau Festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, organizat fără întrerupere din 1968.

La final, cum vezi situația actuală a genului, că "industrie muzicală" e jenant să spunem?

M. R.: Mă exasperează lipsa de reacție a artiștilor, autorilor, textierilor, care parcă au paralizat în fața muntelui de impostură și de nesimțire ale acelor care au pus mâna, pe nesimțite, pe frâiele muzicii pop/ ușoare, parcă în complicitate (mai știi?) cu șefii caselor de discuri/ producție, în sensul că noi, cei cu studii muzicale, cu biografii artistice bogate, suntem catalogați drept "expirați", fiind dați la o parte ca să le facem loc marilor "talente" care nici nu știu unde e nota do pe portativ! Sunt plin de "elan combativ", aș lupta în această cruciadă cu impostura, doar că nimeni nu mă mai invită nicăieri... Așa că fac tot ce se mai poate pe net, pe facebook sau pe alte platforme de internet. Noroc că măcar aici ne putem exprima liber și cine vrea să cunoască și alte opinii are liniile deschise!

Octavian URSULESCU

“Porto Franco” 2021

În timp ce alte manifestări au dispărut sau au fost amânate, organizatorii invocând tot felul de motive (pandemia a devenit alibiul preferat...), iată că într-o

localitate mică pasiunea și seriozitatea organizatorilor ne dau o lecție. După ce că a existat și ediția de anul trecut (fiind în aer liber, ne așteptam ca și la tradiționalul festival de la Amara să se procedeze la fel...), iată că la Sulina a avut loc, de această dată cu mai puține restricții, a IV-a ediție a Festivalului de muzică pop-rock pentru tineret “Porto Franco”, găzduit, în condiții foarte bune, pe faleza Dunării. În expunerea de motive, organizatorii afirmă că festivalul se dorește a fi un instrument motivațional, menit să catalizeze apariția de noi valori tinere în sfera interpretării muzicale și să valorifice acest potențial interpretativ în sensul promovării muzicii pop-rock, adresându-se interpreților cu vârsta cuprinsă între 12 și 20 de ani. Anul acesta au ajuns în finală 12 soliști talentați din toată țara (pentru ei și pentru însoțitorii lor a fost o ocazie binevenită pentru a petrece o vacanță de vis în locul unde Dunărea se întâlnește cu marea!), toți demonstrând că iubesc muzica românească (îndeosebi cea ușoară, așa încât acel “rock” din titlatură...) și internațională, mai veche sau mai nouă. Cum spuneam, atmosfera a fost una de vacanță, relaxată, organizarea absolut impecabilă (echipa de la Casa de cultură din Sulina – managerul Paul Nour, Florentina Dunaev, Gabi Cărlan - a fost ca de obicei la înălțime), publicul cald și participativ, stresul fiind evident mult mai mic decât la ediția 2020, cu acele restricții datorate pandemiei. Președinte al juriului a fost muzicianul și jurnalistul Bogdan Dragomir (de la Radio România Regional), fost component al Cvintetului vocal “Luchian” al regretatului Ioan Luchian Mihalea, din juriu făcând parte Eugen Mihăescu (de la formația Krypton), Dan

Iliescu (Timpuri Noi), fostul membru al formației Accent Paul Prisada (TV Tulcea) și Valentina Rodiceanu, deci îndeosebi specialiști în rock.

Prezentatorul Valentin Dunaev a anunțat rând pe rând laureații, toți concurenții interpretând o piesă românească și o alta străină (la multe concursuri mai că a devenit obligatoriu! N-ar fi mai bine ca mai întâi tinerii să deprindă să cânte ca lumea în limba română?). Excepție a făcut Daria Neniță din Bârlad (premiul III la secțiunea 12-15 ani), care a cântat “Fântânile albastre” de Horia Mocușcu și “Voi cânta pentru mileniul 3” de Marius Țeicu. Nutrim speranța că nu din acest motiv... patriotic n-a fost așezată mai sus în palmares... La aceeași secțiune premiul II a revenit lui Eduard Anghelescu din Craiova (“Tu ești primăvara mea” de Florin Bogardo), iar premiul I Bryannei Holinger, tot din Craiova (“Dau viața mea pentru o iubire” de Marius Țeicu). Nu menționăm și titlurile pieselor străine, pentru că nu contează, copiii nu fac decât să-și imite idolii străini, visând să ajungă pe urmele lor, ceea ce le dorim din toată inima, dar din păcate asta nu se va întâmpla... La secțiunea 16-20 de ani, Cosmina Penghiș din Buciumeni, jud. Galați, a primit premiul III (“Trenul pierdut” de Adrian Ordean), iar premiul II a intrat în posesia Lorenei Turtică din Bârlad (“Te-am așteptat” - Valeriu Pașa). Cunoscut și de la alte competiții de gen, Theodor Andrei din București a fost recompensat cu

Iulia Perpelea

premiul I (“Dacă noi ne iubim” - Holograf), în timp ce Trofeul festivalului a ajuns tot în Capitală, Iuliana Perpelea oferind o versiune reușită a piesei lansate de Luminița Anghel, “Mi-e frică” (Sfera). Dacă ar fi purtat prenumele Maria, titlul piesei străine, “Proud Mary”, s-ar fi potrivit de

Alexandra Canareica

Înalt nivel în muzica ușoară românească (premii prestigioase, discuri, apariții TV), valoroasa interpretă Alexandra Canareica a fost o surpriză plăcută, ea nefigurând pe afiș. Deși are zeci de piese proprii, s-a oprit din repertoriul autohton doar la "Ploaia" (Spin) și la varianta rock a temei folclorice "Constantine, Constantine", în rest respectând "trend"-ul manifestării, cu hit-uri preluate de la Suzy Quatro, Roxette, BZN, Bon Jovi, Martina McBride. Festivalul s-a încheiat apoteotic cu un senzațional regal de rock oferit de trupa Pacifica, în inedita formulă Teo Boar, Vlady Cnejevici, Toni Șeicărecu, adevărați monștri sacri ai genului. Sigur că nu puteau lipsi "Să te gândești la mine", "După ani și ani", "Trenul pierdut" (ce ziceți,

minune pentru fericirea trăită de ea în acea seară! Ceilalți finaliști au fost Alessia Ciocan (jud. Galați), Irina Gheorghită (Tulcea) – la 12-15 ani, Narcisa Ciocan (jud. Tulcea), Andrada Vasile, Elena Costăchescu – la 16-20 de ani.

Au fost, așa cum este normal la o casă mare, și trei reușite recitaluri înafară de concurs. Trupa Ruskyi Ritm din Tulcea a oferit un repertoriu interesant și atractiv, cu prelucrări rock ale unor melodii rusești tradiționale. Cu o carieră la

Ruskyi Ritm

Pacifica

se poate cânta rock și în limba română?), alături de niscăi Queen și Van Halen, plus un "Caruso" (Lucio Dalla) în care Toni Șeicărescu și-a demonstrat încă o dată înzestrările vocale excepționale.

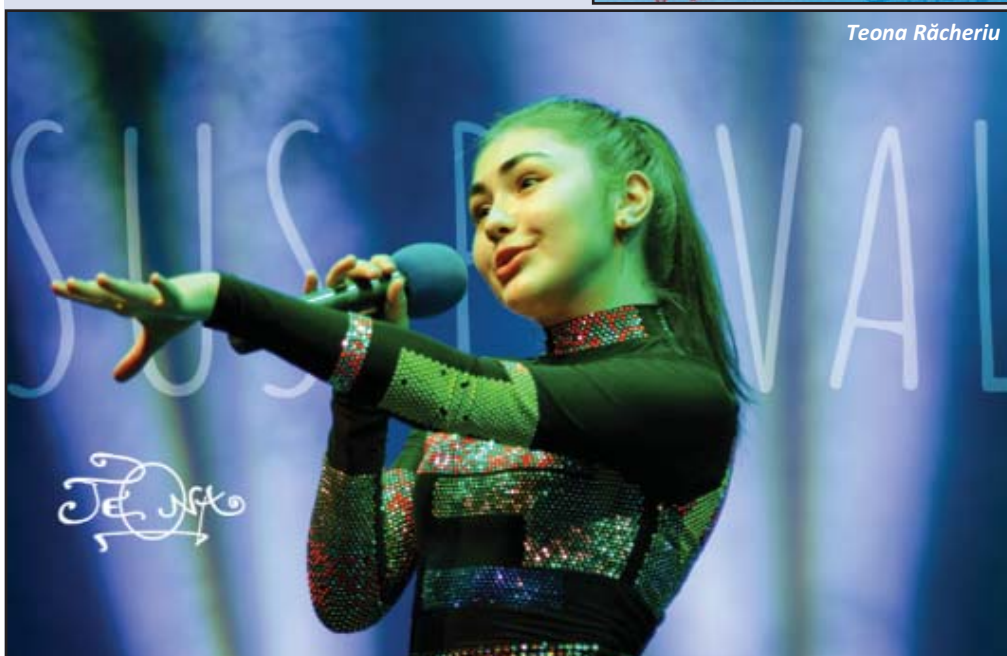
Încă o dată jos pălăria în fața inimoșilor, pasionaților organizatori de la Sulina, care au demonstrat că se poate face un festival de calitate chiar și atunci când nu posezi un buget dolofan, ca în alte părți! (foto: Marina Bădulescu, Agerpres)

**Octavian
URSULESCU**

Premii la „Mamaia copiilor”

După ce anul trecut tradiționalul festival „Mamaia copiilor” a operat, datorită pandemiei, doar o selecție online, fără jurizare, iată că anul acesta talentele juvenile din întreaga țară s-au reîntâlnit pe scena Casei de cultură a sindicatelor din... Constanța (oare când va renova totuși primăria Teatrul de vară din Mamaia?). Felicitări organizatorilor, care reușesc totuși să mențină pe linia de plutire această manifestare emblematică. Cunoscuta interpretă Camelia Florescu, cu tot mai multe succese și în postură de textieră (este o poetă cu zeci de premii la activ) ne-a comunicat, fericită, rezultatele îmbucurătoare ale melodiilor în care a fost implicată. Astfel, după ce anul trecut a obținut premiul II cu melodia „Nu mai este timp”, la ediția 2021 a câștigat premiul I cu piesa „Sus pe val”, ambele compuse de Bela Andrași și interpretate de Teona Răcheriu din Piatra-Neamț. Este vorba de secțiunea „Școlari”, la care celelalte

câte una, cuplul Andrași-Florescu calificându-se în toate cele trei finale. Iată celelalte titluri finaliste ale acestor autori de tot mai mare succes la nivelul concursurilor de copii (au fost gale ale laureaților separate pentru 2020 și 2021): „Și

Teona Răcheriu

puțin șarm” (la secțiunea Preșcolari 2020) – din păcate solista Liu Nan Fânaru din Bacău nu s-a prezentat din motive necunoscute, așa încât s-a ratat un posibil premiu; „Întrebări pentru părinți” (Preșcolari 2021) – solistă Sara Dan (Cluj); „Nu e nici un secret” (Școlari 2020) – Teona Răcheriu; „Poți să zbori” (Adolescenți 2021) – Alecsia Ilieș (Uricani). După succesul de la „Mamaia copiilor”, compozitorul Bela Andrași și textiera Camelia Florescu speră să fie din nou finaliști, ca și anul trecut, la marele festival național al romanței, „Crizantema de aur” de la Târgoviște. (M. G.)

distincții au fost acordate melodiilor „Codrii sunt și frații mei” de Mihai Alexandru (Trofeu), „Super eroi” de Oana Pușcașu (premiul I ex aequo), „Fetele” de Marcel Iorga, „Cartea găsită” de Nicolae Caragia (premiul II ex aequo), „Noii patrioți” de Gabriel Băruță, „Copilărie, nu pleca!” de Sergiu Rudichi (premiul III ex aequo). Au participat și alți autori specializați pe această categorie de vârstă, cum ar fi Cristian Alivej sau Claudiu Bulete, deci concurența a fost puternică. Spre deosebire de anul trecut, când fiecare autor avea dreptul să înscrie câte două melodii la fiecare secțiune (Preșcolari, Școlari, Adolescenți), în 2021 regulamentul a permis doar

Bela Andrași, Teona Răcheriu, Camelia Florescu

„Seri alese”

În fiecare joi seară, de la orele 20, din studioul video amenajat în locuința de la Mogoșoaia pornește în eter familiarul refren „Bună seara, dragi români!”, al formației Alesis. Este nu numai ceea ce se numește în vremea din urmă un “podcast”, ci un adevărat concert live cu invitați binecunoscuți, gazde fiind, așa cum am spus, îndrăgiții artiști Alina (o voce senzațională) și Romeo (compozitor, textier) Negoiasă, reuniți de mulți ani sub titulatura Alesis, nelipsită de la marile evenimente muzicale. Spre deosebire de celelalte “podcast”-uri, care s-au înmulțit în vremea din urmă, mai ales datorită pandemiei și în care practic există doar dialoguri, “Seri alese” oferă adevărate spectacole, în care se cântă, se dansează, grație și unor dotări tehnice (sunet, lumini, microfoane) de excepție. Iar invitații de până acum au fost toți unul și unul: Marina Voica, Mirabela Dauer, Teo Trandafir, Paul Surugiu-Fuego, Irina Loghin, Stela Enache, Iuliana și Costin Ghinea (“Prestige Orchestra”), Amna, compozitorul Marius Cristi Popa, Octavian Ursulescu. Pe lângă melodii din repertoriul propriu, extrem de bogat, Alina și Romeo Negoiasă oferă la fiecare întâlnire momente poetice, umor, precum și interpretări ale unor bijuterii din tezaurul muzicii ușoare românești. La ultimele ediții, din această categorie au făcut parte “De-ai fi tu salcie” de Horia Moculescu, “Copacul” de Jolt Kerestely, “Oameni” de Marius Țeicu sau “Of, inimioară” de Edmond Deda. Atâta timp cât nici TVR, nici Radio România nu fac nimic pentru muzica ușoară românească, iată că Alesis ne demonstrează, cu mult bun gust și remarcabil talent, că mai există respect pentru valori. În imaginea alăturată – Marina Voica, exuberantă, debordând de energie, în cursul show-ului în care a fost protagonistă. (I. S.)

Marina Voica, Alina și Romeo Negoiasă

Album cu amintiri

✓ Două legende în imaginea alăturată: realizatoarea și prezentatoarea de la Radio România, Lucia Popescu-Moraru (între altele a lansat faimoasa emisiune „Vineri noaptea în direct”), văduva marelui actor Marin Moraru, și... unul din magnetofonele pe care se lucrau pe vremuri

emisiunile (se poate vedea banda și „blancul”, care de fapt e bicolor). Acum, la Radio-ul public se utilizează firește foarte mult computerele, dar o bună parte din kardex-ul istoric se află încă înmagazinată pe benzi de magnetofon.

Nutrim speranța că toate melodiile din „Fonoteca de aur” vor fi rapid transpuse pe computer, fiindcă benzile magnetice se deteriorează în timp, iar o parte din ele a fost aruncată la un moment dat într-un depozit insalubru, la Jilava.

✓ O fotografie ce alătură artiști care în prezent locuiesc în țări diferite, deși toți trei sunt români. Bine încadrat de cele două prezențe feminine, Nancy Brandes, fostul lider al grupului Roșu și Negru, este de multe decenii vedetă în Israel, în postură de compozitor, pianist și dirijor, iar la unele spectacole dovedește un talent uimitor în... stand-up comedy! În urmă cu câțiva ani el a fost invitat în juriu la festivalul internațional „Cerbul de aur” de la

Brașov. În stânga imaginii o recunoașteți desigur pe cunoscuta cântăreață de muzică populară din Bucovina, Daniela Condurache, care se împarte între Botoșani și București. Iar în dreapta ne zâmbește cuceritor frumoasa Paula Mitriche, interpretă de muzică ușoară și actriță care înainte de a se stabili în Italia (a apărut și pe scena festivalului de la Sanremo!) a cucerit în țară premii la concursuri de frumusețe. Cei trei au fost cu ani în urmă protagoniștii unui turneu în Israel. (M. G.)

„Folk la altar: Generația generică” (Râșnov, 2021)

Între 28 și 31 iulie 2021, la Râșnov, am participat la un festival inedit organizat de Asociația Mioritics, aceeași care de 12 ani girează „Festivalul de Film și Istorie” din același

oraș. O manifestare impresionantă, ajunsă în august 2021 la a XIII-a ediție, care pune în pagină și numeroase concerte, de toate genurile. Separat acum, folkul românesc a beneficiat de o gală pilot, cum i-au spus coordonatorul Mihai Dragomir și responsabilul muzical Radu Rădescu, cei care mi-au cerut un afiș care să celebreze începuturile, primii artiști ai genului în România. Pionierii, fondatorii unui gen muzical nou, în marginea direcției oficiale impuse de regimul comunist, mai cu seamă după 1971.

Programul a presupus nu numai recitaluri în frumoasa Biserică Evanghelică din Râșnov (sediul al unui muzeu interesant), ci și interviuri cu artiștii (dimineața, transmise în direct pe pagina facebook a festivalului), continuate de emisiuni – portret cu aceștia (postate pe youtube de Arhiva Multimedia TVR). La care s-au adăugat omagieri ale altor personaje importante ale mișcării, stabilite în străinătate (Marcela Saftiu, Adriana Ausch) sau dispărute din această lume: Florian Pittiș, Dan Andrei Aldea, Valeriu Sterian, Dorin Liviu Zaharia, Anda Călugăreanu, Horia Stoicanu (cel de la care am „împrumutat” termenul Generație generică), Nicu Vladimir...

Firește, nu puteau lipsi din amintirile celor prezenți Adrian Păunescu și Cenaclul „Flacăra”. Ori Festivalul „Primăvara baladelor”, Casa de cultură a studenților din București și Club A. Au fost pomeniți, de asemenea, încă alți oameni din lumina ori umbra reflectoarelor: frații Florin Silviu și Octavian Ursulescu (organizatorii primului festival național de folk, în 1971, la clubul 303), ziaristii George Stanca, Teodora Ionescu și Nelu Stratone, Valeriu Mircea Popa și Dan Oprina, Eugen Eliu, Mihai Munteanu, Mișu Diaconescu, Helicoidal, Bebe Paraschivescu și încă destui alții, că i-am avut ori nu în arhivele video. Fiecare interviu a presupus și prezentarea unor cărți apărute de-a lungul deceniilor, care tratează pe larg genul folk.

Festivalul a fost deschis de două chitare clasice, mânuite de timișoreni Ilie Stepan și Horea Crișovan, mai tânărul confrate al liderului de la Pro Musica, partener de scenă încă de la primul disc al trilogiei Stepan Project – „Lumina”. Un recital dedicat lui Florian „Moțu” Pittiș. Firește, ne-am adus aminte de primul grup folk consacrat la scară națională, autor al unei opere folk singulare – „Creanga de cireș”. Eugen Avram, artist apărut în anii '80, ne-a oferit în primul rând melodii deosebite (unele foarte puțin cunoscute) din operele unor Valeriu Sterian, Horia Stoicanu și Dan Andrei Aldea.

Mircea Vintilă a adus amintiri cântate din repertoriul propriu, dar și melodii compuse cu Horia Stoicanu ori de Dorin Liviu Zaharia. Că a cântat doar cu vocea și chitara, ori însoțit de negativ, „Ciocu” a adus în prezent și atmosfera unică a super-grupului folk Pasărea Colibri. Doru Stănculescu, probabil primul folkist filmat de TVR, a cântat melodiile tinereții sale, începând cu „Ecou de romanță”, primul mare succes compus pentru Mihaela Mihai, sora sa. Alături de vechiul său partener de scenă – flautistul Sorin Minghiat – ne-a reamintit deopotrivă de orchestrațiile marelui muzician Dan Andrei Aldea, care i-a produs ultimele două discuri.

Zoia Alecu a reprezentat de minune folkul la genul feminin, omagiind-o pe marea ei prietenă. Anda Călugăreanu. Repertoriul a inclus melodii de pe cele patru CD-uri, editate într-un răstimp de nouă ani, iar programul a fost îmbogățit de arhive cu Marcela Saftiu și Adriana Ausch. Adrian „Puiu” Ivanițchi, decanul de vârstă al

folkului nostru, a sosit de la Sighișoara, ca de obicei, cu mai multe poezii cântate din opera poezilor optzeciști. Dar a venit și cu amintiri unice despre Dorin Liviu Zaharia, căruia i-a cântat două compoziții, între care „Vinoștii fără vină” în varianta originală, nu cea cunoscută, adaptată de Pasărea Colibri.

Mircea Vintilă

Cornel Chiriac pentru Radio București în 1968). Un repertoriu variat și... eclectic, dar prea puțin cunoscut, al unuia dintre pionierii multimedia care concertează prea rar (și atunci când o face, nu are timp să repună în pagină mai multe compoziții din prima sa perioadă de creație).

Cântece cu povești și povești cu cântec, care vor putea fi văzute în majoritate în emisiunile „Remix”, din această toamnă, la TVR 3, datorită lui Daniel Secărescu, care a filmat și montat cu patru camere, în condiții profesionale. Firește, ne rămâne alăturarea arhivelor din epoca de aur... muzical. Și sublinierea unei întâmplări - folosind o sintagmă din istoria genului - unice și irepetabile... care sperăm să devină repetitivă.

Doru IONESCU

Nicu Alifantis a prezentat practic un „best of”, deși i-au rămas destule melodii celebre pe dinafară. M-am bucurat să comunic numerosului public că piesa sa „Ce bine că ești, ce mirare că sunt” (cu care a început recitalul) a fost votată și selectată (într-o acțiune oficială girată de Comunitatea Europeană) drept cea mai frumoasă melodie românească de dragoste. Festivalul s-a încheiat cu Mircea Florian, cantautorul care deține probabil cea mai veche înregistrare folk din România („Vocea oilor”, realizată de

Sorin Minghiat, Doru Stănculescu

Jim Morrison - „drumul excesului conduce către Palatul Înțelepciunii”

Există o istorie care pare înghețată și o istorie vie, așa cum există adevărul care moare și adevărul care trăiește, după cum remarca Leonard Cohen. Acest fapt, imposibil de explicat în cuvinte potrivite, este revelat la fiecare pas într-o plimbare pe aleile pustii ale cimitirului parisian Père Lachaise în zilele de vară. Plăcile grele de marmură îmbie la o tăcere apăsătoare și, în același timp, în copacii înalți și verzi freamătă viața, ca un suspin în adierea vântului. Pe măsură ce înaintezi, nume familiare scrise pe pietre impunătoare îți atrag privirea. Sufletul tresare pentru o clipă, dar rațiunea spune că ochii nu vor da peste numele cuiva drag și totuși golul se cascadează din nou, pentru că acele nume și-au fost dragi toată viața: Enescu, Wilde, Proust, Piaf, Molière, Chopin, Rossini. Sentimentul impunător care se naște din clipa de eternitate surprinsă de pietrele reci își pierde din intensitate. Gândul îți zboară la opera pe care artiștii au lăsat-o în urmă, prin care, de altfel, revezi oportunitatea unei reîntâlniri mult mai vii și poate mai reale decât cea de pe aleile din Père Lachaise. Și atunci poți să mergi mai departe. După ce treci de statuia lui Balzac, peisajul începe să se anime. Mai întâi câteva perechi cercetează cu o concentrare

deosebită harta cimitirului, căutând cu priviri iuți poate un angajat. Auzi atunci cuvinte fugare, întrebări succinte: „l'american?”, apoi surprinzi indicații ample ale mâinilor care desenează căi nevăzute deasupra aleilor. Pe măsură ce înaintezi, „l'american” se preschimbă în „Jim” și apoi nu mai întâlnești perechi, ci grupuri de patru sau cinci oameni, care își spun unul altuia zâmbind: „Am venit să îl vedem pe Jim Morrison”. Mormântul lui Morrison este discret, plasat între alte locuri de veci, spre groaza justificată a rudelor celor adormiți, care le văd tulburat somnul celor apropiați. Într-adevăr, aura rebelă a rock-ului transcende parcă barierele morții atunci când vine vorba de Morrison. Lângă piatra sa funerară se bea, se fumează, se recită poezie. Vizitatorii nu aduc flori, ci lasă pachete de țigări, sticle de bere sau whisky (toate sigilate) și uneori lumânări. Un copac fără frunze și fără ramuri, cu trunchiul decojit pe care mâini necunoscute au scris versuri nemuritoare, îi veghează eternitatea lui Morrison. Plângerile curg pe adresa administrației cimitirului, iar un zâmbet imperceptibil apare pe chipul de marmură al lui Jim, care și-a păstrat abilitatea de a perturba liniștea sacrosanctă de care se cred îndreptățiți să se bucure administratorii și autoritățile.

În vara aceasta, pe data de 3 iulie, s-au împlinit 50 de ani de la moartea lui James Douglas Morrison, personalitate pregnantă a secolului XX, cunoscut mai ales ca Jim Morrison, poetul-șaman, care și-a propus să deschidă Porțile Percepției (The Doors) și să împlinească visul despre înfinit al lui William Blake. Veniți de la mii de kilometri depărtare, cei care s-au simțit apropiați de ceea ce Morrison a reprezentat au umplut aleile Père Lachaise-ului. Televiziuni precum NBC News au surprins o parte din emoția stârnită în mijlocul mulțimii.

Un tânăr pasionat de cinematografie, devenit star rock, Morrison s-a considerat înainte de toate poet. Teama de a fi apreciat ca poet prin prisma imaginii sale de vedetă a fost cea care l-a împins pe Jim Morrison pe calea exilului în Paris. Obosit, neînțeles, a părăsit Statele Unite pentru a-l face uitat pe Jim rebelul și pentru a-l redescoperi pe James poetul. Ceea ce a vrut săucidă este tocmai elementul care i-a făurit legenda. Morrison nu și-a dat seama că tocmai poezia a dat măsura succesului său, alături de contribuția inestimabilă a membrilor The Doors (Ray Manzarek, Robby Krieger și John Densmore), care au adăugat elementul de care are nevoie poezia pentru a deveni nemuritoare și anume muzica.

Se întâmplă adesea să fim înțeleși atunci când bănuim cel mai puțin. Cărțile de poezie ale lui Morrison au fost editate sau reeditate constant de-a lungul ultimilor 40 de ani. Unele poeme și-au făcut loc până și în mediul universitar. Albumul postum „An American Prayer” (1978), în care Jim își recita poeziile, ocupă un loc important în istoria rock-ului. Volumul substanțial apărut cu ocazia aniversării a 50 de ani de la moartea lui Morrison cuprinde poezii și gânduri nepublicate încă, pe care publicul așteaptă cu nerăbdare să le parcurgă. În data de 3 iulie 2021, fanii i-au transmis singurul omagiu care cu siguranță l-ar fi impresionat pe Morrison. Pe mormânt a fost așezat un banner care conținea mesajul: „Thanks for your words” („Îți mulțumim pentru cuvintele tale”).

Jim Morrison a rămas în multe privințe același adolescent timid, cult, care își impresiona colegii recitând

poezii sau pasaje filozofice, care își uimea profesorii cu eseurile sale critice despre tablourile lui Hieronymus Bosch. Într-o epocă tulburată de violență și nedreptate, Morrison și-a găsit liniștea în poezie. Nu a fost un guru, dar a fost un lider, care a încercat să le explice contemporanilor că o conștiință aservită, o conștiință absentă și, în fine, un spirit care renunță la transcendență sunt formele cele mai grave pe care servitutea le poate lua. Cu toate că nu s-a identificat pe deplin cu generația sa (nici măcar în ceea ce privește viciile), fiind mai degrabă o fire conservatoare, Morrison a știut să își exprime gândurile prin simboluri și metafore ajungând la mase imense de tineri, nu întâmplător, prin limbajul rock-ului psihedelic. A înțeles poate într-un sens prea literal maxima lui Blake, poetul vizionar, care postula că „drumul excesului conduce către Palatul Înțelepciunii”. Dar după cum trebuie să știi să trăiești, la fel de bine trebuie să știi și cum să mori, iar Morrison a reușit să facă pasul spre legendă. A murit la 27 de ani, la fel ca Hendrix și Janis Joplin cu puțin timp înaintea lui, dar a lăsat în urmă opera sa, ce a însemnat muzică, poezie, scenariu de film, dramă și filosofie. Uitându-ne retrospectiv, ar fi fost de ajuns să existe doar „The End”, un cântec cât o istorie a unei lumi iraționale, pentru ca astăzi noi să putem aprecia adevărata valoare a artistului Jim Morrison și a grupului The Doors. După ce a intrat într-un con de umbră la începutul anilor

'80, mitul Jim Morrison a renăscut în toată forța sa evocatoare în 1991, odată cu apariția controversatului film *The Doors*, realizat de Oliver Stone. De atunci, generații noi de tineri îl redescoperă pe Jim Morrison și se îndrăgostesc de muzica The Doors, ceea ce stă mărturie asupra faptului că Jim nu a scris pentru o epocă anume, ci, la fel ca miturile cosmogonice străvechi atât de frumos descrise de Eliade, a reușit în opera lui să atingă acel punct universal din conștiința umană. Morrison și-a făurit propria mitologie și a sfârșit prin a se confunda cu ea. Legenda sa este reactualizată mereu, reînvie an de an în data de 3 iulie și îl dezvăluie pe Morrison ca pe un simbol al poeziei și al muzicii rock ale anilor '60 și, în același timp, afirmă faptul că rock-ul nu a fost doar un capriciu al unor tineri rebeli, ci și-a câștigat locul în istoria artelor ca una dintre cele mai frumoase forme de expresie a spiritului uman.

David LAPADAT

Mama, doar mama

Versuri: Eugen ROTARU

Muzica: Marius ȚICU

♩ = 115

Do rem Fa/Sol

O - chii cei mai dragi din lu - me Ca - re sunt fă - cuți a - nu
Gla - sul ca - re și - n tă - ce - re E - n - ve - lit în mân - gă - ie

Do La♯ Re♯

- me Să ne dea lu - mi - na lor
- re Și în vor - be de a - lint

Fa/Sol Sol Do Fa/Sol Sol

Par - că rup - tă din - tr-un soa - re Ci - ne oa - re? Ci - ne - i
E o cal - dă dez - mier da - re Ci - ne oa - re? Ci - ne - l

Do Do Fa Do La♯

a - re orchestra Ma - ma doar ma - ma fă - ră - a fi da - toa - re
a - re

rem Sol♯ Do Fa

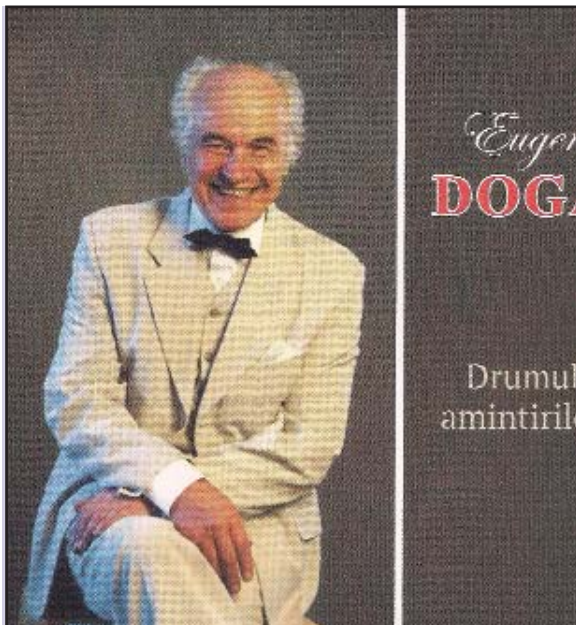
Îți dă tot ce - n su - flet a - re Ma - ma doar ma - ma Ui -

mim♯ La♯ Fa/Re Sol♯ Do Fa♯/Sol

- tând par - că de si - ne Ea tră - ieș - te doar prin ti - ne Ma - ma

Sol ⊕ Do D'a capo al ⊕ e poi Coda ⊕ Coda

doar ma - ma ma - ma

Eugen Doga: „Drumul amintirilor”

Cel de-al doilea album tip “Best of” editat de casa de discuri Eurostar renumitului compozitor Eugen Doga a apărut în aceleași superbe condiții grafice. El conține 20 de compoziții și se deschide - se putea altfel? - cu celebrul vals din filmul “Dulcea și tandra mea fiară”. Între acestea, emoționant, ca un ultim “rămas bun”, piesele cântate de regretatul Iurie Sadovnic fie singur (“Rugă”), fie în duet cu Anastasia Lazariuc (“Oglinda clipelor”). Pe lângă numeroasele piese instrumentale, multe din ele din banda sonoră a unor filme, întâlnim melodii cântate de Anatasia Lazariuc (“Codrii mei frumoși”), Mihai Constantinescu (“Maria Mirabela”), Margareta Ivănuș, duetul Nadejda Cepraga-Ștefan Petrache sau de corul “Moldova”. Alte titluri cunoscute și publicului nostru, din concerte sau de pe anteriorul album editat de Eurostar: “Aleea de mesteceni”, “Cascada de Paris”, “Drumul Țiganilor”. Interpretează Orchestra Cinematografiei Sovietice, Orchestra Tele-Radio Moldova, Orchestra Radio București. Cele două recente albume editate de casa de discuri Eurostar vor fi comercializate din clipa lansării lor publice, eveniment ce sperăm să nu mai întârzie.

Constantin Florescu: „Șlagăre de altădată”

A V-a apariție din frumoasa, laudabila serie “Colecția de aur” (subintitulată “Nostalgia”) a casei de discuri Roton constă într-un album dublu dedicat interpretului ieșean Constantin Florescu, cunoscut îndeosebi pentru performanțele sale de pe scena Festivalului național al romanței “Crizantema de aur” de la Târgoviște, unde de altfel a cucerit, cu ani în urmă, Trofeul concursului de interpretare. Ceea ce nu înseamnă că el nu și-a ilustrat talentul și pe tărâmul muzicii ușoare, culegerea de față reunind îndeosebi piese ale acestui gen, celebre creații românești și internaționale, între care și canzonete. Așadar, solistul abordează cu curaj teme muzicale extrem de diverse, care merg la suflet ascultătorilor, îndeosebi celor mai în vârstă, nostalgici (numele colecției este cât se poate de potrivit). Alături de refrene binecunoscute ale unor melodii străine, din categoria celor ce nu vor îmbătrâni niciodată, “evergreen”, întâlnim cu bucurie cântece din aceeași zonă, aparținând unor iluștri compozitori români, unele din ele reunite într-un încântător potpourri. Între aceștia: Petre Andreescu, Ionel Fernic,

Gherase Dendrinu, Elly Roman, Camelia Dăscălescu, Radu Șerban, Nelu Danielescu, Edmond Deda, Emanuel Ionescu, Noru Demetriad, Henry Mălineanu, Vasile Veselovski. La majoritatea pieselor orchestrațiile și procesarea sunetului

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Correspondenți naționali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Lumița ARVUNESCU, Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN,
Loredana BALTAZAR, Teodora CONSTANTINESCU,
Rodica GIURGIU, Sabrina GRIGORESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Marin MARIAN, Doina MOGA,
Livia TEODORESCU-CIOCĂNEA, Carmen STOIANOV,
Vasile VASILE, Irina VESA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

aparțin muzicianului ieșean Maricel Maxim, contribuții similare având și Silviu Iurașcu, Cristi Bardan, Dan Spînu. Un album dublu al tandrelor aduceri aminte, o apariție absolut remarcabilă a casei de discuri Roton (poate că o copertă mai puțin întunecată s-ar fi impus...) și mai ales o realizare de calitate a interpretului Constantin Florescu, ce încununează o carieră de excepție. (M. G.)